అముద్రితాంధ్ర గ్రంథ [illegible] రత్నము,
చతుర్థగ్రంథము 4.

చలికాని లచ్చారావు.
సంపాదకుఁడు.

విజయనందన విలాసము.

ఇది

[illegible] శగిరి ఆనంద[illegible] ప్రణీతము.

[illegible]

మొదటికూర్పు.

శ్రీ రామవిలాస ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రితము.
చిత్రాడ.
1919.
వెల రు 0—10—0.

పీఠిక.

మంగళగిరి ఆనందకవి యను నతఁడీగ్రంథమును రచించెను. ఇతఁడు నియోగి బ్రాహ్మణుఁడు. తిమ్మయామాత్యుని పుత్రుఁడు ఆత్రేయ గోత్రుఁడు. ఈతని కాలనిర్ణయమునుగూర్చి కీర్తిశేషులైన కం. వీరేశలింగముగారు తమ కవులచరిత్రమున నిట్లువ్రాసిరి. "బ్రౌనుదొరవారీ కావ్యము 17[illegible] సం॥ర ప్రాంతమున రచియింపఁబడినట్లు చెప్పిరికాని కవికృతిపతిపద్యములో నతఁడు కర్ణాటకపు నవాబగు మహమ్మదల్లీ చేతసత్కారమును బొందినట్లు చెప్పియుండుటచేతను, యీమహమ్మదల్లీ 1749సం॥రమునఁగాని సింహాసనమునకు వచ్చియుండక పోవుటచేతను, వేదాంతరసాయనము 1750 సం॥రమునకుఁ దరువాతనే రచియింపఁబడినదని నిశ్చయింపవలయును. ఈకవి కూచిమంచి తిమ్మకవి మొదలయినవారి కాలములోనే కృష్ణామండలమున నుండినవాఁడు. 443 వ పుట 1899 ముద్రణము" వేదాంతరసాయనమునుబట్టి కవుల చరిత్రమునందిట్లు వ్రాయఁబడియున్నను బ్రస్తుతగ్రంథమగు నీవిజయానందనవిలాస కృతిపతియగు శ్రీ దాట్ల వేంకటకృష్ణనృపాలుఁడు గోదావరిమండలమునందలి ధర్మవరమునందు రమారమి 70, 80 సం॥రములక్రిందట జీవించియున్నట్లు తద్వంశీయుల వలనఁ దెలియుచున్నందువలనను, మాకుదొరకిన తాళపత్రగ్రంథము వ్రాసిన గంటముకొల్ల జగ్గన్నగారు పైకృతిపతి పేరుగలవారికొఱకు వ్రాసియిచ్చినట్లుండుటచేతను, యీలేఖకుని కాలముగూడ 81 సం॥రములకు సరిపోవుటచేతను నీకవి 19 వ శతాబ్దము నందున్నవాఁడని తోఁచుచున్నది. కృతిభర్త యీపై దాట్ల వేంకటకృష్ణనృపాలుని ముత్తాతయయినచో 17 వ శతాబ్దమునకు సరిపోవుచున్నది. అదియునుఁగాక యీతఁడు కృష్ణామండలములోనివాఁడయినచో గోదావరిమండలమున నీకృతిపతికెట్లుఁ దనగ్రంథముఁ గృతియిచ్చెనో యయ్యదిగూడఁ దెలిసికొనవలసి యున్నది. కవి యాధునికుఁడయినను గృహనామమునుబట్టి యీతఁడు కృష్ణామండలము (ఇప్పటి లెక్కలననుసరించి గుంటూరు మండలము) వాఁడనుట న్యాయమని తోఁచుచున్నది. వేదాంతరసాయన వివరములు కవిచరిత్రవలననేఁ దెలియుచున్నను శ్రీవీరేశలింగము పంతులుగారీతని క్రైస్తవుఁడనుట ప్రమాదమేమోయని సందియమొదవుచున్నది. చరిత్రము క్రైస్తవసంబంధమై

ఈ శైవముఁ జరిత్ర వ్రాసినమాత్రానఁ గవి క్రైస్తవమత మవలంబించినవాఁడనఁదగునా? పంతులుగారు విజయానందవిలాసమును జూచియుండలేదు. గద్యమున "శ్రీమద్భ్రిపురీకరుణాకటాక్ష", అని యుండుటచేత నీతఁడు హైందవుఁడుగాఁ గన్పట్టుచున్నాఁడు. మేము వేదాంతరసాయనకృతిఁ జూడలేదు. పంతులుగారు కవులచరిత్రమునందు వ్రాసిన వ్రాఁతలనుబట్టియే నీతఁడు క్రైస్తవమతస్థుఁడైనట్లు నెక్కుడను జెప్పుకొనియుండలేదు. వేదాంతరసాయనమునందు గద్యములో "శ్రీమత్సర్వేశ్వర కరుణాకటాక్ష వీక్షాలబ్ధ సరస సాహిత్యధురీణ", అనుటఁబట్టియు నితఁడు హిందూమతస్థుఁడే గాని క్రైస్తవమత ప్రవిష్టుఁడు గాఁడని స్పష్టీకృతమగుచున్నది. ఒకవేళ నాదముకొల్లూరు విజయానందవిలాస గద్యములో "శ్రీమద్భ్రిపురీ కరుణాకటాక్ష", యని స్తుతించి వేదాంతరసాయన గద్యములో "శ్రీమత్సర్వేశ్వర కరుణాకటాక్ష", యని వివిధనాములఁ స్తుతించుటకుఁ గారణం బేమనియు నట్లు మారవచ్చునాయని సందియము వొడమవచ్చు. ఆస్తుతి తాను స్తుతించువారిం బట్టి యుండవచ్చు. ఉ॥ శ్రీతిరుపతి వేంకటకవులు శ్రీకృష్ణపట్టాభిషేక నాటకమున "పొసఁగ నిన్నెసు దైవంబు బ్రోచుగాత", యని యేసు నేసుక్రీస్తు రక్షించుగాక యనియు నర్థమువచ్చునట్లు శ్లేషించియున్నారు. అంతమాత్రనఁ బరమతావలంబులనఁ జెల్లునా? అట్లేగనుబట్టి స్తుతులు మారవచ్చును. కవియుప్పటి మతస్థుఁడే. గ్రంథకర్త యెచ్చటను దాను క్రైస్తవుఁడనని వ్రాసికొనియుండలేదు. ఈ గ్రంథ మెప్పుడు వ్రాసెనో తెలిసికొనుటకు నేగ్రంథమునందును గవి తన రెండవగ్రంథమును పేర్కొనియుండలేదు. ఈకవి వంశీయు లెవ్వరున్నట్లుఁ దెలియుటలేదు. ఈతనికవిత్వము మృదు మధుర పదభూయిష్ఠమై సాంస్కృతిక సమానగుంభితమై చక్కని శైలిచే విరాజిల్లుచున్నది. ప్రబంధరచనాకౌశలముకంటె నీతనికి భాషాప్రపంచాభిజ్ఞత యెక్కుడుగ నున్నట్లుఁ గన్పట్టుచున్నది శయ్యలు భావగుంభితమును, భాషాకౌశలమును దెలియఁజేయుచున్నవి. ఈతని కవితాశైలి దెలియుటకై యొకపద్య మిందు నుదాహరించుచున్నాఁడ.

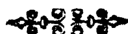
"ఉ. బాలిక ! కిస్సురచ్ఛికురపాళి కళాధరిశాసితాంబు భృ
న్మాలిక ! చందనాదిక ఘనద్రుమశోభిత కేళికావనీ
పాళిఁ గమ్మ పూఁబొదలపజ్జఁ జరింతము రమ్మటంచు మ
త్తాళికచల్ నవాబ్జరుచిరాళికఁ దోడ్కొనిపోయి యంతటన్.

ఇందలికథ భారతకథ. అభిమన్యుని వివాహమయినప్పటికిఁ బ్రబంధమునందలి ఋతువర్ణనలు, నారదుఁడు శశిలేఖ రూపరేఖావిలాసాది గుణంబులు వర్ణించుటయు, సు

భద్రియాలుకలు, పెద్దిముచ్చటలు బహుసరసముగా యుక్తియుక్తముగాఁ దెలుపఁబడినవి. ఈతఁడు సాధునిపుఁడయినప్పటికి "ఇతఁడు లౌకికాగ్రగణ్యుఁడయిన ప్రబంధకవి" యని కవుల చరిత్రము కూడ నభిప్రాయ మొసఁగుచున్నది. ఈగ్రంథము దాపర్తిలో శ్రీ సాగిరాజు సుబ్బరాజుగారి ప్రోత్సాహంబున అవసరాల తిరుమలరావుగారిచే మా "ఆంధ్రపరిశోధక మహామండలి"కి నీయఁబడినది. ఈగ్రంథమందుఁ గ్రిమిజగ్ధములయిన చోటుల నక్షరంబులఁ బూరించియు వ్రాతప్రతులయందలి తప్పులసవరించియు ముద్రణయోగ్య కనువగునటులొనర్చిన శతావధానులు శ్రీ స్వసే- నారాయణశాస్త్రులుగారికిని పై యుపకారకులకును మాకృతజ్ఞతావందనంబు లర్పించుచున్నవారము.

చిత్రాడ.
26—11—1919.

ఇట్లు,
చెలికాని లచ్చారావు.
సంపాదకుఁడు, అముద్రితాంధ్రగ్రంథసర్వస్వము.

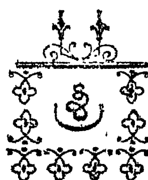
శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

విజయనందనవిలాసము.

(ప్రథమాశ్వాసము.)

లలితాంగి యమునాన వసించినఁ దా జలదాంతరాళ శం
పాలత విభ్రమంబుఁ దెలుపన్ బొలుపొందు మురారి నందగో
పాలసుతుండు బ్రోవుత సపాదకృపారసపూరితేక్షణో
ద్వేలవిభూతి నెప్పుడును వేంకటకృష్ణనృపాల వర్యునిన్.

ఉ. ఎన్న మురారి చన్గవపయి న్బవళింప సుమేరుశృంగపా
ళి న్నలకొన్న మేఘముఁ బలెన్ మణిపంజరభాస్వరాననో
త్పన్న మనోభవాగమకళల్ విను మన్నెపమూరి కేళికై
వెన్నుని మేలుకొల్పు రమ వెంకటకృష్ణున కిచ్చు సంపదల్.

మ. అరుదాహారదహీంద్రమాళి మణిపర్గాత్మ తుషారభృత్ప్రతా
సురుచి శ్రీజగదుద్భవస్థితి ముఖాస్తోక క్రియాచాతురీ
భరణుండై విలసిల్లు శంభుఁ డనుకంపాపూరితాలోకవి
స్ఫురణన్ వెంకటకృష్ణభూవరున కిచ్చున్ శాశ్వతైశ్వర్యముల్.

చ. వెలిచవు లంది పుణ్యజనవిద్విషదంఘ్రిజమై చెలుంగడన్
వెలయఁ జరింపుచున్ గుటిలవృత్తిఁ జెలంగెడు గంగ సొంపునన్

దలపయిసంఘటించి సతినన్నరజేసితి వంచు చేసితో
బలుమఱు మేలమాడు మము భవ్యకృపన్ గృతిసాగుఁ జో శ్రీప్రతన్.

ఉ. హిమగిరిశృంగమధ్యమున నెల్లపుడుం బ్రవహించు నిర్ఝరీ
సముఁగయుమట్లనీ వలుదచన్నుల సంగున హారజాలకం
బమరుచుటంను దాయఁజని యల్లనభారతిఁ గాంచెందు స
ద్విమలుఁకు పద్మజుండొసఁగు వెంకటకృష్ణనకున్ జిరాయువున్.

ఉ. తనగ నర్మచ్ఛిదురాననస్త్రనదృగంతంబుల్ నిరీక్షించి కా
మినవాంభోధరచంద్రి చక్రిహరిణీనిర్మాణముఁ జేయుతే
వని నిచ్చల్ ధవు మేలమాడుశరదభ్రాభ్రాంగి యేపల్కుఁజా
వ్వని శ్రీవెంకటకృష్ణభూరమణు నాగైవచిత్రి నిల్పుం గృతన్.

మ. శతకోటిన్ హరిఁగెల్చి తద్విమలతేజః కీర్తి పుంజంబు ప
ద్మశీలీలఁగొని తెమ్ముకైవడి సుధాపూరంబు వేఁబెట్టిస
మ్మతిసర్వావళికిచ్చి లోకవినుతిన్ భాసిల్లు నాగారి భూ
రితరైశ్వర్యములిచ్చు వేంకటమహాకృష్ణ క్షమాజానికిన్.

ఉ. అలఘుశ్రీరఘురామ నామభజన వ్యాలీఢనిష్ఠాసమా
కలితస్వాంతులకున్ భవాబ్ధి కటిదఘ్నం బంచుసూచింప డా
పలికేలెత్తి ద్వితీయహస్త మరచేఁ బాటిల్లుమోకుంబటం
చులలిం జెల్పఁ జెలంగు కేసరితనూజుం డిచ్చునిష్టార్థముల్.

మ. హరికిన్ శ్రీకు వంచనాసురత సౌఖ్యాంభోధి దేలింపఁగోరి
వ్విరిపాన్పైదు నిజోరువిస్ఫుటఫణావిర్భూత నిర్యత్న ర
త్నరుచి స్తంబెరఁగా ఘటించునుచితత్వ ప్రౌఢశీలుండహీ
శ్వరుఁ డస్మత్కృతిభర్త కీవృత మహీవాల్లభ్య మత్యావృతిన్.

చ. తొడవులుబోలెమైయొఱపుతోఁ గనుపట్టు ఫణీంద్రహారమా
పడగలమానికంపు జిగిబర్వఁ దలిర్చుడు ప్రౌఢసాటనై
యడఁచి నితాంతవిఘ్నతిమిరావళి భక్తదృగంబుజద్యుతి
స్ఫుటమువెలయించు సిద్ధగణనాథు మరుద్గణనాథుఁ గొల్చెదన్.

శా. శ్రీరామాయణ భారతాహ్వయ కథాసృష్టిస్థిరప్రౌఢవా
చారంగ త్వరితభాగివార్యులఁ దపస్సంభూత తేజోరమా

హాస్యభూతసహస్ర శార్దూలఁ దలఁతున్ శౌరి వల్మీకభూ
పారాశర్యుల సత్కవిశ్రేష్ఠ రచనా ప్రాగల్భ్య సంప్రాప్తికిన్.

ఉ. పలువడి రెండ్లలోన్ బుడమిఁ బంచమవేదముగాఁ బ్రసిద్ధికిం
దిన యాలభారతం బధులకున్ గరిమంబున సంథ్రిభాష స
జ్జనహిత శబ్దలక్షణ రసస్ఫురితంబుగఁ గన్నవెప్పఁజే
సిన విరక్తిసాంద్రుల భజించెద ముద్వర సత్కవీంద్రులన్

క. జల్లిపాళ్లల నొకపద్యము ల్లుఁగాని, తవిలికృతిసెప్పఁగలఁడె కాకవి కృతాంతు
రములు వైకొని యొకములాయము ఘటించుఁగాని గిజిగాఁడు మాఁడువు గట్టగలఁడె.

గీ. జగతిసంస్కృతమున కెన్నిచందములు డె, సుంగునకు సన్నిగల్గుసెంచంగ మఱియు
యతులుఁ బ్రాసము లెక్కవలట్టి తెనుఁగు, పాటిసేయని తెగులు మాన్పంగఁదరమె.

వ. అని యిష్టదేవతా నమస్కృతియు సుకవి పురస్కృతియుఁ గుకవి తిరస్కృ
తియుతుం గావించియున్నంత,

మ. సరసార్థ్యాస్త్ర కళాపరిశ్రమ సుధీజాలంబుతో బంధు సో
దర సామంతనృపాళితో సుహృదమాత్యశ్రేణితో వైణికో
త్కర వీణామృదుగాన వైఖరులతో దాట్లాన్వయా కల్పకం
బిరవొందన్ సభయందు వేంకటమహాకృష్ణప్రభుం డున్నతిన్.

వ. ఇండియు నఖండకమల జాండసిచండ గుంభిత యశశ్శుభ్రాంభోరుహోష
రస్ఫూర్తికరోరు దోరుదయ కుధరాగ్రిజాగ్రి దప్రతిప ప్రతాపఖద్యోత నూతన
ప్రద్యోతమాన ప్రభాదాశ్రిత మదారితర శేతుణాక్షిణ వక్షోరుహాసక్తవిమల ముక్తాహా
ర తారకాచికుర భారకాంతిధ్వాంత కాంతాలోక నోత్పలానన చంద్రమంద స్మితచం
ద్రికా విలాసభాసురుండును, కరుణామృత తరంగితాపాంగలీలాపరిపోషితాశేష భూ
సురుండును, సమగ్రశరానుగ్రహ రచితాగ్రహారగ ప్రత్యగ్రహిరణ్మయమణిగణ భవనాం
తరవిహారమాణ మహీగీర్వాణ సమాకల్పితానల్ప సవన కార్యాలోకనావార్య ప్ర
మోదాయాత వివిధవిబుధాళీ ద్ధురీణుండును, ననవద్య హృద్యాధ్యాత్మ విద్యాపారీ
ణుండును, విశ్వవిశ్వంభరా ప్రజాప్రజ సంరక్షణాక్షిణ కృపాకటాక్షవీక్షణామృత
ధారాపరిప్లుతారవిందవాసినీ క్రీడామందిరీకృత నయనారవిందసుందరుండును, నఖర్వ
దోర్గర్వాంధ సర్వపరిపంథి బృందాంభోధి మందరుండును, మందార మరంద బిందుసం
దోహ మాధురీ సాధురీతి ధురీణభాషావిశేష భూషితాహీశ్వరుండును, జగన్గేయమా

సమానితానశ్వరైశ్వర్య ధుర్యతా మహోశ్వయుండును, సుకవినికర ప్రకటీకృత ని
జాంక గద్య పద్యాత్మక ప్రబంధాంతర కథాశ్రవణ కుతూహల తరంగితాంతరంగుం
డును, నభంగాంగ సౌకుమార్యాధరీభూత శుకతురంగుండును, సకలదిగంతర కల్పితా
పార ముకుందేందుధర మందిరారామందిర మందార చందన ముఖ్యద్రుమశోభిత వన
ప్రభృతి సప్తసంతానుండును, సదభ్రసుగుణగణ పరిభ్రాజమానుండును, నిఖిలవి
ద్వజ్జనాభినుతాగణ్య పుణ్యచారిత్రుండును, రంజిత ధనంజయగోత్ర పవిత్రుండును,
శ్రీమద్వాట్ల వంశపయఃపారావార పూర్ణిమాచంద్రుండును, నగు శ్రీ వేంకటకృష్ణభూ
తలేంద్రుండు సిరుల నెంపొందుచు నొక్కనాఁడు

మ. సమభక్తావన కృత్యదక్షానిరుపమాన శ్రీనగాధీశలో
భన కారుణ్యకటాక్షలబ్ధ కవితా ప్రావీణ్య సంశోభితా
సను వానందకవిన్ సుధీజన మహానందాను సంధానవ
ర్తను రావించి సమంచితామృత రసప్రౌఢోక్తిఁ బల్కెన్నృపన్.

చ. సురుచిరనాయకోత్తమవిశుద్ధయశో మహిమాభివర్ణనా
స్ఫురణ జగత్ప్రసిద్ధి బొలుపుంగను సత్కవి భవ్యకావ్యమి
ద్ధర నవయౌవనాంగి బలితంపుచొకాటపు గుబ్బదోయితో
నరుదుగఁ గ్రీడ సల్పునవహారలతావిభవంబు చాడ్పునన్.

మ. సరసద్దేహపనీ తటాకముఖ సమ్యక్సంతతుల్ గొన్నివా
సరముల్ నిల్చినచోట బొల్పమరు విశ్వఖ్యాతిఁ గావ్యంబుచేఁ
బరగున్వానికి విస్ఫుటప్రసవ శుంభద్వాసనా సంపదల్
మరుదంకూరముచే దిగంతరములన్ భాసిల్లుచందంబునన్.

చ. అనుపమబుద్ధిశాలురు మహాత్ములశేషకళావిదుల్ బురా
తనకవు లగ్రిమాసు లజితన్వికి నాధునికుల్ కనిష్ఠులా
ట నెనటు పెద్దవారలయెడన్ మది నాయమకట్టి వారిలో
నినుఁ గడుఁ గారవించు రమణీయకటాక్ష నిరీక్షణంబులన్.

క. కావున మృదుమధురోక్తి, (శ్రీవిఖ్యాతము భవద్రచితమగు శశిరే
ఖా వామా పరిణయకథ, నీవంకితముగ నొనర్పు నేర్పున మాకున్

వ. అని సబహుమానంబుగాఁ దాంబూల జాంబూనదాంబరాభరణాగ్రహారాది
సత్కారంబులొసంగిన నంతరంగంబునఁ దరంగితహర్షోత్కర్షుండనై కృతిపతివంశావ

కారం బభివర్ణించెద.

సీ. మలరాచదొరగన్న యలరుబోడులమిన్న, మగనికిమవ్వంపు మాళిసుమము
కడుపుచల్లనగాఁగఁ గలిమినెచ్చెలితోడఁ జెలిదీవిగన్న గాదిలిసుతుండు
ననతూఁపుసెగలవాండ్రి మగలనేచు బల్మిఁ జెలంగు విటకాని మేనమామ
దొరంపుబాసవాల్ దొరలయాకలిదీర నెసఁగుకశామృతం బిడినపలఁతి

గీ. రిక్కఱాయలయొకిమోడు మొఱ్ఱిక్కవేల్పు, జోడరులశూఁడు త్రిభువనస్తూయమాన
సరససౌభాగ్యలక్ష్మి ప్రసన్నమూర్తి, యలఘుసన్మార్గవర్తి సుధాంశుఁడలరు.

చ. అతనికిఁగల్గెసౌమ్యుఁడు దయాబ్ధిపురూరవసుంతుపుట్టెఁద
త్సుతుఁడన నాయువాతనికిఁదోచె నతండుగనెన్ సుధీజన
స్తుతసుగుణాభిరాము నహుషుండనువాని యయాతిగాంచె నా
క్షితివరసార్వభౌముఁడుసుకీర్తి జగంబులఁ దేజరిల్లఁగన్.

వ. తత్సంతానక్రమంబున.

క. హరిసీమకృష్ణధరణీ, వరపుంగవుఁడొదవె నయ్యవారణకరుణా
వరుణాలయునకుఁ దేజో, నిరతిశయుఁడు కోటకేత నృపతిజనించెన్.

సీ. తననిరంతరదాన ధారాంబుధరవృష్టి సకలార్థినికర సస్యములు పెనుపఁ
దనభుజార్గళమహోదాత్త శౌర్యజ్యోతి సమదారిగర్వ సంతమసమణఁపఁ
దనసాంద్రవిభవ చంద్రజ్యోత్స్న సుహృదుత్పలసరోవరాళి నుల్లసిలఁజేయఁ
దనమహీరాజ్యపాలనశక్తి జాత్రింబు వితతదుర్ణయులతా వితతిదుంపఁ

గీ. బరగె నతిభీమసంగ్రామ పాణిభృత మహోగ్రకరవాల కుట్టనీయోజితారి
విజయలక్ష్మీసమాశ్లిష్ట భుజయుగళ విభాసితుఁడు కోటకేతన ప్రభువరుండు.

మ. సిరిచేతన్ ధరణాలకోటపురిలోఁ జెల్వొందె యాకార్బనా
చిరభక్తిన్ దగి ధాన్యవృష్టి గురిపించెన్ గాంచనామూల్యర
త్నరుచిస్ఫార విభూషణాదికపదార్థశ్రేణి నుర్వీసురో
త్కరముం బెంచెను కోటకేతన ధరాధ్యక్షుండు సామాన్యుఁడై.

మ. నిరతశ్రీకరు లమ్మహాన్వయమునం బెక్కండ్రు రాజుల్ జనిం
చిరి శ్రీరామసముల్ మహాత్ములు బుధక్షేమంకరుల్ తక్కులం
బిరవొంద న్మహీనందుఁ దోఁచెఁ గరుణాహృద్యాంతరంగుండు సం
గర గాండీవి సుకీర్తిశాలి కసవక్ష్మాపాలు డుద్యద్రుచిన్

సీ. అనవద్యు సుమనోమనోభీష్టదాయియై సురకార్యమంతయుఁ దొరయఁజేసి
కమనీయసత్ప్రభ కరిమణనైపుణిగల్గి తమిజన్నపద్మినిఁ దవులఁజేసి
మానితమఘుర ధర్మధురీణతఁ జెలంగి యశరీరతాఖ్యాతి నందఁజేసి
యభిరమ్యసర్వజ్ఞతారూఢి రహికెక్కి విషమవీక్షణవృత్తి వెలయఁజేసి
గీ. దానశోభాభిరూప్యవిద్యావిశార, దతలకించుక సరిపోల్పఁ దగుదురిందు
కమలబాంధవ కందర్ప శమనరిపులు, కసవభూపాలమణికి వాక్ప్రిభమఘణికి.

క. లోకమునదాట్లనగర, శ్రీకలితుండగుచు వినుతిఁ జెందినది మొదల్
నాకపసమ విభవుఁడు లల,నాకంతుఁడు దాట్ల కసవసప్రభుఁ డయ్యెన్.
మ. కసవక్ష్మాపతి గాంచె నందనుల లోకఖ్యాతి తేజోరమా
హసితాశాప్రుఁ బెదప్ప భూపతి జినప్పాభిఖ్య రాజేంద్రు ధా
త్రిపతిశున్ బెరుమాళ్ళ సజ్జనుతున్ గృష్ణక్ష్మాజానిసా
రసగర్భాస్యములట్టు లన్నలువురన్ రాజుల్ బ్రశంసింపఁగాన్.
క. కసవని మూఁడవతనయుఁడు, విసరుహగర్భుండు బుద్ధి బెరుమాళ్ళవిభుం
డసమశరరూప సంప, ల్లసితుండనవెలసె రచ్చలం బుధులెన్నన్.
మ. రసికుం డప్పెరుమాళ్ళభూపతిసుతుల్ పాలించ త్రిభాధూత ప
ద్మసఖుల్ ముగ్గురు వేంకటక్షితితలాఢ్యత్కుంసు నల్లాడ రా
జసురేంద్రుం డభిరామరామ చరణాబ్జధ్యాన నిర్మగ్నమా
నసుఁడౌ తిమ్మవిభుండు దోఁచిరి జనానందానుసంధానులై.
మ. విపులామర్త్యకులేంద్ర భోగమహిమావిర్భూతి కవ్వేంకటా
ఖ్యపతిగ్రామణి కెప్పడప్పయన పోలిల్లాడ భూజానిక
న్నవరగ్రామము తిమ్మరాజమనుజేంద్ర స్వామి కెన్నంగ నె
ల్లపుడుం బందలపాక తావులయి మేలం దెన్ శుభశ్రీంతోన్.
శా. అల్లాడక్షితిపాలుఁ డెన్నఁదగె సుగ్రారాతి సౌభాగ్యవి
ద్యుల్లావణ్య కళాశరణ్యమయ దోర్ధూశ్శౌర్య ధుర్యుఁడు పం
పల్లావణ్యవతీ మనోరమణ శుంభత్పాద పద్మార్చనో
త్ఫుల్లస్వాంతుఁ డనంగ నమ్మగుళిలాఁ బోరిద్వ్యదృశస్సంపదన్.
ఉ. పాడికివైని యుద్ధపటిపాటి కిరీటికి దంట తుంట వి
లాకాండభిరూపసంబదఁ గళానిధికీర్తిగ భర్తసిహేళికిం

జోడు వితీర్ణిదేవ మణి సూక్తి సహస్ర ఫణాధరేంద్రుఁడ
ల్లాడనృపాలుఁ డాయనకిలన్ దులఁగాఁగలరే నృపాన్వయుల్.

సీ. తులఁ జెప్పవచ్చునే యలరాజు నలరాజు నీవితో నెమ్మని కీవితోడ
బ్రతిసేయవచ్చునే పవిహేతి రవిసూతి సిరులతో ధర్మవైఖరులతోడ
గడిసేయవచ్చునే కరివైరినరహరి శక్తితో బరమాను రక్తితోడ
సరిపల్కవచ్చునే సురవాజిగరభోజిఁ గీర్తితో సత్యశౌర్యాప్తితోడ

గీ. సుకవిసముదాయ వాగభిష్టూయమాన, సుగుణరత్నాకరునకు నస్తోకభాని
జితవిభాకరునకు హితశ్రీకరునకుఁ, జెలఁగు నల్లాడ జనపాలశేఖరునకు.

మ. ప్రతిభాఢ్యున్ బెరుమాళ్ళభూమిగమణున్ బ్రత్యర్థివిధ్వంసనో
ద్ధతుఁ జేరావనిభర్తఁ బద్మభవమేధాశాలి శ్రీతిర్మల
క్షితినాథాగ్రణిఁ గాంచె నందనుల సుశ్రీయుక్తులన్ వైభవో
న్నతి నల్లాడమహీశుఁ డీముగుర నానాసద్గుణోపేతులన్.

క. శ్రీకరుపందలితార్తి, యీకుమ చిరసుకృతి మేదినీశ్వరకుల చూ
డాకల్పకంబు సకలకళాకౌశలుఁడనఁగ దిర్మల విభుండలరున్.

సీ. కమనీయగగన గంగాకైతవంబున నంగజాహితు నుత్తమాంగమెక్కె
ధవళవినూత్న ముక్తాహారమిషమున భారతీకుచపాళిఁ బరిఢవిల్లె
రమణీయచంద్ర సాంద్రజ్యోత్స్న కాదంబమున పద్మజాండంబు మునయఁ బ్రాకె
ఘనసుధాబ్ధిచ్ఛలంబున ధరణికిహీరపరిభాసి మేఖలాభరణమయ్యె

గీ. ననుచుఁ దనకీర్తిబుధులు రాజాధిరాజ రాజదాస్థానమంటప ప్రాంగణముల
బహువిధంబులఁ గొనియాడఁ బరఁగుధాత్రి దాల్చె తిరుమలరాజ గోత్రావిభుండు.

మ. అనఘు శ్రీనిధి వేంకటాఖ్యవిభు సత్యాలాపసంశోభిత
వనరాజున్ ఘనుబెస్తిరాట్ప్రభుని భాస్వత్కీర్తియా పేరరా
జనృపోత్తంసు సమస్తసద్గుణగణాంచద్రాజగోపాల రా
జును శ్రీతిర్మలరాజుఁ గాంచె సుతులన్ సొంపొంద నీ యేవురన్.

క. వారలలో మూడవవాఁడై రాజిలె పెద్దిరాజు ప్రాంచత్తారా
హీరాబ్జతుషారశర, ద్ధారాధర విమలకీర్తి ధాళీయుండై.

క. ఆపెద్దిరాజు విశ్వధ, రాపాలన చతురశక్తి రంజిలె ఘనుఁడా
టోపాహిత భూపాళిక, లాపాధిక తాపకర కళాకౌశలుఁడై.

సీ. వెలసె నేఘనమూర్తి విమలాబ్జసురధునీ డిండీరపాండురాఖండకీర్తి
కొమరొప్పె నే సునీతిమహీధ్రపటలి నిర్గళన పాటవభూరితరవిభూతి
పసమించె నేమేటి వసుధావహన భోగివణిజాతగంభీర వచనధాటి
యొసగె నేశుభవిభావసుదీప్తి యమృతపాథోరాశి గాఢనిస్తులకృపాప్తి
గీ. యతఁడహితలోక దుస్తంత్రిత మదేభ, జాతశాతసృణీభూత నీతిజాగ్ర
దాగ్రహవ్యగ్ర లోచనుఁడనఁగ నెగడె, జగతిశ్రీపెద్దిరాజ రాజన్యమౌళి.
క. భూతదయాదిక సుగుణవ్రాత సనాథునకుఁ బెద్దిరాజాఖ్య ధరి.
త్రీతలనాథున కిల్లాలై తగువెంకాంబశౌలి కదిరిజభంగిన్.
వ. అతనికి వెంకమా వనరుహాననకాననవింటిదంటకున్
బ్రీతియగు సోయగంబుల గుమారులు పుట్టిరి పోషితాఖిలా
ర్యతతులు జగ్గరాజు శివరామయ వేంకటరామరాజ భూ
పతియనఁబొల్చు మువ్వురనపాయబలాఢ్యులు లోకమెన్నఁగాన్.
ఉ. వారల కగ్రజుండయి ప్రవర్తిలె జగ్గవిభుండు దత్ప్రతా
పారుణదీప్తి రేఁబగలయారె హరిన్మణిమండలంబు విం
డారఁగ సాధుచక్రముల నాహత సమ్మదవార్థి దేలె దు
ర్వార విరోధిసంతమస వారము దూరెఁగుభృద్గుహావళుల్.
గీ. ఆనఘుఁడాజగ్గనృపతి కర్ధాంగలక్ష్మి, నరసమాసతి లసమాన నరసమాజ
మాననీయాంగ రూపసంపదల బొదలి, పతివిహిత కార్యధుర్యయై పరగజగతి.
చ. అతనికిఁజిన్నతమ్ముఁడు జయంతునితమ్ముఁడుదగ్రవిగ్రహో
ద్ధృతభుజశక్తిమూర్తి హిమభూధరజాధిప కంఠధామకా
ంతఫణినాళిహేళి సమిదిద్ధవిరోధి మనోభయంకరా
యతరుచిపూర్తి గీర్తి హరిణాంకుఁడు వేంకటరామరాజిలన్.
క. అనుపమయపతి, సతియగు వక్రమయక్రమల జన్మ్రవం గనకనయకా
నెకుహసు మృదుభాషలనై, చక్రదవంబునను రతియ సన్నుతిసేయన్.
క. వారిపుర్రకన్న ఘనుం, డై రామాద్రుజ్మనోహరాకారకశా
దారిత భావజుఁడై యా, రౌరా శివరామభూతలాధిపుఁ డెసఁగెన్.
ఉ. ఆశతమన్యుఁడయ్యమరులట్ల నోసర్చిఁ బ్రజానుపాలనం
బాశివరామభూవిభుఁ డుదగ్రకరాగ్రనిశాతహేతిధా

రాశనిపాలదారితమదారి మహీధరవర్గుఁడై పయో
రాశిపరీత సర్వమహిరాజ్య రమాపరమానుషంగతిన్.

మ. అతనుద్వేషిజయాప్తి భూతఁ యనిత్యానూనసంసక్తి నూ
ర్జితసన్మార్గవిహారనైపుణి ధరిత్రీమండలాధీశసం
తతులెన్నన్ శివరామరాజు తులితోద్యత్ప్రౌఢి రంజిల్లె నం
చితకీర్తిన్ శివరామరాజనృపతిశ్రేష్ఠుండు భూమండలిన్.

సీ. పర్వరాజ మహాసుపర్వరాజ సమాన సమధిక త్యాగ భోగములవాఁడు
కర్బురాళివిపక్ష కర్బురాగ సదృక్ష కారుణ్య ధైర్యసంగతులవాఁడు
శారదాపదజాల శారదాపవిశాల చిరకీర్తిబుద్ధివైఖరులవాఁడు
చక్రిసాధనపుత్రి చక్రిమండలమిత్రి సమ తనూరూపతేజములవాఁడు
దలఁప సామాన్యుఁడే సమస్త క్షితీశ, మండలాస్థాన విద్వదాఖండలాభి
సన్నుతాత్మకథా సుధాసారభరిత, మహితకీర్త్యాళి శివరామమహితమాళి.

మ. హరిసఖ్యాతిబలున్ నివాతకవచోద్యద్వైరిసంహారి భా
స్వరధర్మోత్కశుభక్రియా కరుణదీక్షాశాలి సద్విగ్రహ
స్ఫురణామోదిత రాజశేఖరు జనుల్ భూషింతురమ్మౌనినీ
స్మరమూర్తిన్ విజయాంకుఁడంచు శివరామక్షోణిపాలున్ భువిన్.

గీ. అంబకహుతాశనశిఖాళినతను మన్య, దశముఖవిరోధుల నడంచి విశదకీర్తి
ప్రబలి శివరామవిభులతో బ్రతికివచ్చు, జగతిశ్రీదాల్చశివరామ జనవిభుండు.

మ. అలఘుశ్రీశివరామరాజసతియై యాశ్వేందిరాశారదోత్పల
పత్రేక్షణ లెట్టు లట్టుల నిజప్రాణేశ్వరుం బాయ క
జ్జ్వలహర్షాప్తి సుభద్రితచ్ఛగణ సేవాసువ్రతారూఢి వ
ర్తిలి యారా యన వెన్నెఁ దెచ్చెఁ దనపాతివ్రత్య సంపత్తికిన్.

చ. అలశివరాముఁడాజి విజయాంకుఁడు దాఁబడసెన్ సుశీలయై
పొలుచుసుభద్రియం దలసుపుత్త్రుల వెంకటకృష్ణభూమి భృ
ద్విలసితదానదేవమణి వెంకటరాజులు నాసుకీర్తి ధ
న్యుల భువనైకమాన్యుల నహోసమిదిద్ధ యశోభిమన్యులన్.

ఉ. అందటియగ్రజుండు సుగుణాఢ్యుఁడు వెంకటకృష్ణభూవరుం
డిందు ధరాబ్జకేశవుల నీడుగఁ జూడఁ డొకిందుకేని ని

[illegible]శాయశశికృపల బ్రహ్మవిరోధ మురోంతరంబునం
గ[illegible] నుంచుఁ బుణ్యజనఘస్మరత్వ త్రియు వారికొప్పుటన్.

ఉ. [illegible]స్ఫూరదితపరితాపహుత భుగ్జ్వాలావలిన్ వార్ధ లిం
[illegible]స్వర్ణనవార్ధనీభరితముల్ గావించి కౌతూహలం
[illegible]జేసి ఘనాళి వేంకటమహా కృష్ణక్షమాజాని యా
[illegible] గైకొని మించె దాతలకునా రా! దాలయై భూస్థలిన్.

క. [illegible]దఱమంద రాగరసగుంభిత మానసుఁడందు రెప్పుడున్
[illegible]దఱు మందరాగధృతిగుంభితమానసుడందు రర్వగన్
[illegible]దఱుపారిజాతమగుఁ గోవిదమండలికందురి సారెఁబే
[illegible]ందురపారిజాతుఁడని గొందఱు వెంకటకృష్ణభూవిభున్.

సీ. భుజవాహవేదండ కాండజాసనకాండ పాండురాంబుజకాండ భవ్యకీర్తి
సాధ్వీరాజతురవాల సారసాప్తకుమార ధారాధరోదార దానశాలి
ఈశురాజ రాజరాజతనూజ నలరాజ బలవైరిజమనోజ లలితమూర్తి
బిసభృ త్కరం గాంగిరస చక్రిపుంగవ గంగో త్తమాంగ రంగన్మనీష
[illegible]తాహవరిపు మనోజాయమాన చటులతరశౌర్య కదళీగజాయమాన
దోర్దరవగాహవిక్రిమదుర్దముండు పృథివిఁబెంపొందు వేంకటకృష్ణవిభుఁడు.

క. [illegible]రతివహించివన్నెలికు వెంకటకృష్ణ నృపాలమూర్తి వి
స్ఫురితయశంబు పంకరుహమూర్తి పడంతికి దేవదంతికిన్
నరకరి[illegible]రకానికరకాంతికి మేల్మగరాలదొంతికిన్
బరువఁ ప్రసూన్నమల్లియలబంతికి నాగగనస్రవంతికిన్.

సీ. అడఁచిరిపూగ్రి సేనాత్మభూశక్తి బలాన్వితుండై విజయానురక్తి
నలరారుమహితనయవ్యక్తి దానపటిమ విబుధావనక్షమతఁ దనరి
భజనీయ మధురధర్మజనకత్వ నిరూఢి సత్యభామామనోజ్ఞతఁ జెలంగి
యురిదరస్ఫూర్తి గోభరణదీక్షా ప్రౌఢి గోత్రోద్ధరణశీలఁ గొమరుమిగిలి
యనుపమద్వారవతిని మున్నవతరించి కీర్తిశోభాదయాగుణస్ఫూర్తినించి
పుడమి దాట్లాన్వయంబున బొడమినాటి కృష్ణుడనఁబొల్చె వేంకటకృష్ణవిభుఁడు.

మ. అలరెన్ వెంకటకృష్ణభూధవున కిల్లాలై మరుల్లోకపా
లలతాతన్విబలెన్ సిరిన్ బ్రిబలి కల్యాణక్షమాభృద్ధను

ర్గలనారీతి నశేషమంగళగుణాలంకారయై ధారుణీ
స్థలి రామాంబ పతివ్రతామణులలోఁ దా మేటియై యెన్నఁగాన్.

ఉ. ఆరసికాగ్రిగణ్యుఁ గొనియాడఁగ శక్యమె దాట్లవెంకట
క్ష్మారమణున్ సుధీహృదయ సంభ్రమరీతిఁ దదీయ భూరిత
ద్భూరిసునీతి బంధునృపతోషణనూతి తదుగ్రహేతి దు
ర్వారవిరోధికాసన దవజ్వలనోజ్వలహేతి బాపురే.

మ. అసమాస్త్రిం డశరీరుఁడంబుద మహోర్ణ్యావాసి యంభోధిభం
గ సముత్పృష్ఠ మహీపప్రభుండు విషభూతాకారాననుం డాసమీ
రసఖుం డాశ్రయభోజి వేంకటమహారాజేంద్రు నీ కెవ్వ రి
వ్వసుధం దూప వితీర్ణి నిమ్నతల భాస్వద్వాగ్మిచిన్మూర్తులన్.

సీ. రణభేరికా నిర్భర రవశ్రవణమాత్రి గిరిగుహల్ కేళిమందిరములయ్యె
శయఖడ్గధళధళ చ్ఛవినిరీక్షణమాత్రి మరుదశిపదము లుప్పరిగలయ్యె
ధ్వజినీపదోద్ధూత రజముగన్గొనుమాత్రి యుపవనాంకురవాత్రిత మళపమయ్యె
గడిమిఁ బాయక విల్చి తోడరుమాత్రిక యచ్చరలపొందు కరతలామలకమయ్యె
బరభయంకరదోర్గర్వపటిమఁ దనరు ప్రబలగడిమ నెన్నె భూపతి ప్రకరమునకి
టంచు శూరులు గొనియాడ నలరెజగతి, దాట్లవెంకట రా ట్టుమహామహావిభుఁడు.

సీ. పోత్రితుంగగిరిశృంగముల చెల్వు సెలయేటివనరుహశ్రేణి లావణ్యలక్ష్మి
చంచలహరిణదృక్చాకచక్య ముదారసమదేభ హస్తచంక్రమణలీల
రమణీయమృదుతర ప్రతతివిలాసంబు కాంచనకలికా ప్రకాశమహిమ
లసమానకిసలయ విసరసౌభాగ్యంబు సురుచిరమేరు ప్రసూనమహిమ
లనుదినము భీషణాటవి నాత్మయోషి, దవయవభ్రాంతి సూచింప నకను శాఖా
కలనఁ దాల్తురు దాట్లవెంకటనృపాల, మణికి నని నోడినవిపక్షమనుజపతులు.

శా. రాజశ్రీనిధి దాట్ల వెంకటమహారాజేంద్రు బాహాసిచే
నాజిం బడ్డపరాళి రంభకుచకుంభాశ్లిష్టసౌఖ్యోన్నత
శ్రీ జెల్వొందఁగఁజేసి పాత్రకనవిటశ్రేణిన్ బయల్ పుచ్చు వే
శ్యాజాతంబుల కూర్మి లౌర మృగతృష్ణల్ గావె యూహింపఁగాన్.

సీ. అరయుఁడల్లవియె భీకరభటావలిచేతిపందె లై తుటుములకగ్రిందురవులు
వివరింపఁ డవి యాశ్వికనికాయకంగ్ర కరవాల చకచకస్ఫురితధాటీచు

లాలింపు ఁడవియు సేనాధినాయకకార్ముక జ్యాలతాభీల ఘనరవములు
పరికింపుడవియు చెచ్చెరమహోదగ్రదుర్భర భూరిభేరీభాంకణ నినదము
లనుచునన్యోన్యకాందిశీకానులాప, కలనగడిమన్నెదొరలు దవ్వులన తొలఁగ,
కడిమిఁబరతురు దాట్ల వెంకటనృపాల, సంగరాటోపవన్మహా సైన్యమునకు.

సీ. నీహార వాజ్మాలినీ హార సురధునీ హారభూధరరోచు లపనయించి
తారకాహీర శతార కాశ పటీర తారకాధిపరుచుల్ దవ్వుల కనిచి
సారసాహితసుధాసార సాగర పాండుసారసాం శుశ్రీలఁ జౌకళించి
గోరాజభవ మరుద్గోరాజ భవసుధా గోరాజగజఘృణుల్ కుంద(ఁ)జేసి
యలరు మేదినియందాక యమణధామ, సోములందాక యశదృశన్మార్తి ఖించి
సకలలోకైకవిహరణ చతురతాప్తి, దాట్ల వెంకటరా ట్కుమందానుకీర్తి.

గీ. దాట్ల వెంకటరాట్కుమందానువిభుని తరుణిబుచ్చమకుఁ బతివ్రతాగ్రగణ్య
నలయరుంధతి సాటియై యలరు నేమొ తనవిహీనక శావాప్తి తలఁగనేవి.

మ. ఘనుఁడ వ్వెంకటరాజరాజమణి వేడ్కన్ గాంచె శ్రీబుచ్చమా
వనజాక్షీమణియందు నందనుల భాస్వత్కీర్తి నిర్ధూతచం
దనులన్ వెంకటపత్యధీశవర సీతారామభూకాంతులన్
సనయస్వాంతుల సాధురక్షణకళాసంక్రాంతులం చాంతులన్.

క. అతనిసుతాగ్రణి వెంకట, పతివిబుధావననిరూఢి భరితసుధర్మా
తతరతి బరభూభృన్మద, హృతిరాజపురందరుఁడన నెసఁగెధరిత్రిన్.

సీ. ఊరుతరాళికలోచనోజ్వలజ్వలనార్చి మేనుసోఁకనినాటి సూనశరుఁడు
ఘటజని స్ఫుటపాణిపుట సంభృతాపోశనక్రీడ కందనినాఁటిశరధి
యంధకగంధనిర్గంధనముష్టిబల్మికి లోబడనినాటి. మేరుశిఖరి
వీరభద్ర పదప్రహార నిర్దళిత దంతసముత్కరుఁడుగాని నాటిసవిత
రూప గాంభీర్య ధీరతా రుచివిశేష, ములననుచుఁ దన్నుఁగొనియాడఁబుడమినలరు
భూరివిశ్రాణనాంబు సంపుష్టశిష్ట లతి,నుహీజుండు వెంకటపతివిభుండు.

మ. అవియేసాటి సుకీర్తివిస్ఫురణతో నత్యంత ధైర్యంబుతో
నవియేసాటి యజాండకర్పరసమగ్రావార్య తేజంబుతో
నవియేసాటియటండ్రు దాట్లకులదుగ్ధాంభోధిచంద్రుండు ధ
ర్మవిచారుండనఁబొల్చు వెంకటపతి క్ష్మావల్లభస్వామికిన్.

సీ. సురరాజగురు యుగంధరుల మెచ్చఁడొకింత ఘనతరనిజరాజకార్యసరణి
బలవైరిసుతకుమారుల వేసడఁగాఁగొన డేపారుఁ బటుభుజాటోపకలన
బలిదధీచుల నొక్కపరిఁ బ్రశంసింపఁడు బహువిధప్రాణనపాటవమున
నలరాజరాజనందనుల మాటవినండు భామామనోజ్ఞసౌభాగ్యగరిమ
నాదిహర్మ్యభుజంగకులాధిపతుల సరకుసేయఁడు భూభారభరణశక్తి
ననినుతింపంగ బుధజనం బలరు జగతి దాట్లవెంకటపతిమహీధర వరుండు.

గీ. అవనిగణపతిరాజవంశాబ్ధిచంద్రుఁ డనఁగ విలసిల్లు రామభద్రావనీశు
తనయ వెంకాంబఁ గూర్మి నుద్వాహమయ్యె దాట్లవెంకటపతి ధరాతలవిభుండు.

మ. సుజనస్తవ్యుఁడు దాట్లవెంకటపతి క్షోణీతలాధీశ్వరా
నుజుఁడు గ్రాహవరంగరంగదరిసందోహచ్ఛిదాదక్షుఁడా
శ్రితజనాభీష్టఫలప్రదాతయయి సీతారామధాత్రీశ్వరుం
డజశక్రోపమబుద్ధిసంపదురువిఖ్యాతిం దగెన్ భూస్థలిన్.

గీ. భూనుతసుకీర్తిఁ జనకుఁడై బొల్చు పూసపాటి శ్రీతిమ్మరాట్సుతఁ బరమసాధ్వి
సీతను వరించె రాముఁడా సీతకరణి, రమ్యయశుఁడు సీతారామరాజవరుఁడు.

చ. పటుతరనీతిశాలియన భాసిలు తమ్ముఁడు తన్నుఁ గొల్వ వెం
కటపతి భూతలాధిపుఁడు గాంచెఁ దనూజులఁ గామయామినీ
విటతనుసౌకుమార్యనిధి వెంకటరాజనృపాలు శత్రురా
డ్విటపికుఠారమూర్తిఁ జినవెంకటకృష్ణమహీశు నిర్వరన్.

క. వెంకటరాజు హరితురగ, లంకష పాండురయశో విలసితుఁడు గరుణా
సంకలితహృదయుఁ డాజి ని, రంకుశ బలశాలి యలరె నందగ్రజుఁడై.

చ. అనుపమ దాట్లసత్కుల సుధాంబుధిఁ దోఁచిన కల్పభూరుహం
బనఁ దగుఁ గానిచో పృథునఖాంకురసూనము లంఘ్రిమూలముల్
ఘనభుజశాఖలున్ గరతలచ్ఛదముల్ సుమబల్కుఁ దేనియల్
కనదురుకీర్తి సౌరభము గల్గునె వెంకటరాజమౌళికిన్.

సీ. కులగోత్రహరణకౌశలశాలి గాఁడేని కువలయద్వేషంబు దగులఁడేని
బహుభంగదశలఁ బ్రాప్పడి పరివర్తిలఁడేని బుధగురుద్వేషియై పొదలఁడేని
కుటిలాహిగలి కుదుర్కొని క్రిందుపడఁడేని మధుపగుణోద్వృత్తి మలయఁడేని
శివధర్మభేదనోత్సేకంబుఁ గొనఁడేని బహ్మఘ్నతావాప్తిఁ బరఁగఁడేని

మఖిపదిగవార్థి శశిశేష మనగరామ గిరుశు లురభోగయవిభృతి కీర్తివచన
సుభగతా సత్య సత్కళాన్వార్తిఁ దనవు పరియనఁగమించె వెంకటక్ష్మావిభుండు.

ఉ. చెంగటికామధేను వరచేతివిశీర్ణమణీగణంబ ము
త్సంగతలార్థపేటి సరసంగల బంగరుగట్టు మందిర
ప్రాంగణ కల్పభూమిరుహ మాఁకటికబ్బిన సస్యరాశి ముం
గొంగుపసిండి దీనజనకోటికి వెంకటవిభుండిలన్.

గీ. దాట్ల వెంకట రాట్కుమారుండాను విభుఁడు, కాకరలవూడి సత్కులాకల్పమైన
నరసరాజక్షితీశు నందన వరించె, నలవిరించి సరస్వతీలలనకరణి.

సీ. శ్రీరామపాద రాజీవ చింతనసుధారసపాన ముదితమానసుఁడనంగ
రహిమించె వెంకటరాజకుమందాను కమనీయసీంతాంబ గర్భసీమ
మతిశాలి వెంకటపతిని సీతారామరాజన్యమణి నరసరాజఘనుని
నారాయణాభిధాన నృపాలతిలకంబు నప్పలరాజాఖ్య నలరు మేటి
దనయులను గాంచె నిర్యోవురనుసుధాబ్ధి, కల్పతరుపంచకముబోలెఁ గమలబాణ
సుందరుల ధైర్యవిహసితమందరుల న, మందకీర్తి గుంభితహరితకుందరులను.

వ. అంత.

గీ. అధికధనధాన్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిఁ, దనరువెంకటరాట్కుమందాను వసుమ
తీశునన్నగు వెంకటకృష్ణమహిపుఁ, డొప్పె శివరామరాజ భాగ్యోదయమున.

శా. శ్రీరామాంబికయందు నామహితవశ్రేణీవతంసంబు శో
భారమ్యాంగులఁ బుత్రిల న్బడసె నప్పలారాజ భూవల్లభున్
ధీరస్వాంతుని రామచంద్రవసుధాధీశోత్తమున్ సంగర
స్మారంగ ద్విజయాంతు వెంకటపతిక్ష్మానాథ చూడామణిన్.

వ. అందగ్రజాండు.

క. అప్పలభూపతి పూర్వక, కుప్పలసితవిభవశాలి గుణనిమ్నతచే
నప్పలలామముఁబలుమగు, జెప్పలతాంతాయుధుండు చెలువముకలిమిన్.

ఉ. సారగభీరతా వినయ సాహస విక్రమ దాన కీర్తి తే
జోరుచిరత్వసంపదల సొంపున నిప్పటిరాజకుమారకుల్
గారిల సాటియావివ్వుధకల్పకవాటికిఁ దాల్మివీటికిన్
శూరవిరోధిశైల శతకోటికి నప్పలరాట్కిరీటికిన్.

సీ. తనమహాశత్వ మెంతయుఁ బొగడ్తను దాటి విలసదార్యామోదవృత్తిసలుపఁ
దనయినస్ఫూర్తి సంతతమెన్నికకు మించి సన్మార్గగమనకౌశలముఁ దాల్పఁ
దనరాజవిఖ్యాతి వినుతి కశక్యమై పరచక్రభేదన పటిమఁ బూనఁ
దనధనాధిపతిత్వ మభినుతికి హెచ్చి ఘనరత్నకటకాది గరిమలూరయ
నతఁడు చెలువొందు సుకవిబృందాభినంద్య, నిజకథామందమకరంద నిర్ఝరప్ర
పూరితాఖండ కాండపంకేరుహాంశు, రమ్యగుణహారి యప్పలరాజశౌరి.

ఉ. ఒక్కవిపక్షఖండమున నొక్కరినట్టి నగారి హేతి దే
యొక్కెడయారె సంగరమహీస్థలిఁ బెక్కువిపక్షమండలిన్
వ్రక్కలుసేయ నించుకయు వాశిఁబొలంగదు చాల్లవంశ స
మ్యక్కలశాబ్ధి శీతకరుఁడై తగు నప్పలరాజుహేతికిన్.

సీ. నెరిమించురిపులగుండియలకు గాలంబు మత్తారిసమితికి నెత్తిపిడుగు
వికటాభిమాతిజాతికిఁ గాలసర్పంబు గసుసరిపగర మూకలకు మిత్తి
భీకరవైరిచమూకంఠపాశంబు దండిశాత్రవులకు దండుమారి
కఠినవిరోధిసంఘమునకు గరళంబు సమదాహితాళికి శమనదండ
మహహ గాంభీర్యశాలి దివ్యత్ప్రభాని, రాకరితహేళి యప్పలరాజమౌళి
చటులగాఢాసమాశుశుక్షణిసదృక్షు, తీక్ష్ణదుర్లక్ష్య కౌక్షేయతీవ్రధార.

క. శతమన్యువైభవుఁడు గణ, పతిరాడ్రఘునాథ భూమిపతి నందనయై
నుతిఁగను బంగారమతన, సతిగా నప్పలసమాఖ్య జగపతిగొనియెన్.

సీ. కనుసన్న మెలఁగు నేర్పునసి చెన్నగుఁగాని ప్రాణేశుపేరెదఁ బాదుకొనదు
గురుగభీర రసానుగుణవృత్తిఁ దగుఁగాని వ్యాసయేశునొదల కెక్కఁజనదు
కనదవినాభావముసఁ బ్రవర్తిలఁగాని మగనిబాముల పెట్టి సగమొనర్ప
దతిమృదూక్తులెకాని పతిసమ్ముఖంబున బహుమాయిబహువచః ప్రౌఢి నెరప
దౌర యప్పలభూవరార్ధాంగలక్ష్మి, యైన బంగరమాంగన కప్పతివ్ర
తామణికి దామగసమంది రామరాప, గాసతీ భారతీ మృగేక్షణలు సరియొ.

చ. అతనియనుంగుదమ్ముఁడు సమగ్రసమిద్విచనాదరుం డనా
హతహరిశౌర్యసంగతుఁ డనంతగుణాధరి తాంబురాశినా
క్షితిఁదగు రామచంద్ర నృపశేఖరుఁ డర్మిలి మందపాటివం
శతిలకుఁ డప్పలాఖ్యతనుజ న్వరియించెను సీతమాంగనన్.

క. అతనియనుజుఁడు వేంకట, పతినృప మార్తాండుఁడనఁగఁ బ్రబలెనహో య
ద్భుతశోభాపటలాంఘ్రీ, కృతసంయుగరంగ భీతరిపుకాశికుఁడై.

శా. శూరాగ్రేసరుఁడైన వేంకటపతి క్షోణీతలాధీశ్వరుం
డౌరా! వీరవిరోధిఖండనచణుండై మీఱ సౌరాంగనల్
బారుల్ దీరుచు రంతరిక్షసరణిన్ బ్రాంచన్నవీనాధిపో
దారాలింగన సంగమ ప్రక్షిత సౌఖ్యాయత్త చిత్తాబ్జలై.

సీ. తనపాలిపుణ్యోరివచ్చిన సుకవిజనముఁ బ్రోచును లేమిలేమిఁ బాపు పాప్రస్తుపాడుపు
తనకల్మిదండఁ జేరిన దీనజనరాజి మదినిబ్బరపు నొప్పిమాన్పు వెజ్జు
దనదయాదృష్టిఁ డాసిననారి నెవ్వగ తీవ గమిఁదుళ్ళించువాఁడిసురియ
దనపేర్మిననుసరించిన బుధావళి పేదరికపు టేనుగవంచు మెకము చేసు
భళిర! యిటువంటి మేటి యీజలనిధాన వలయితాఖండ ధారుణీస్థలినృపాల
తిలకములలోన వాసిన్వ్యగలఁడె యనఁగఁ, బ్రబలె శ్రీ దాట్లవెంకటపతివిభుండు.

మ. హరిశౌర్యుండగు దాట్లవేంకటపతి క్ష్మాధీశ బాహాసి శ
క్తి రణక్షోణిభయంకరాకృతి రిపుశ్రీవాంతరాసృగ్ఝరీ
తరసాస్వాదనవృత్తిమత్తిలి మహోద్యద్ఘూర్ణిత భేతాళని
ష్ఠురహస్తాంచలతాళసంగతి నటించున్ బెక్కుచందంబులన్.

సీ. మకమధువ్రితసేవ బొదలుకల్పకశాఖి రతిమనోహరుఁడనంగఁ దనర్చు
విసముపుక్కిటఁబూని బుసకొట్టునహిరాజు తమిజన్నపద్మిని దవులునినుఁడు
భువనజాతవిరోధి పూర్ణిమాసితరశ్మి బహుభంగదశలఁజేట్పడు బయోధి
యాశ్రయాశనమైత్రి నలరునంబరసూతి కులగోత్రిదమచుండు కులిశహేతి
సజ్జనవిత్కీర్తి వరరూపసరసవచన, పృథుసుచిసుకీర్తి గాఢగాంభీర్యనిబిడ
బలచిరశ్రీల నెవ్వారు ప్రతి ధరిత్రి, దాట్ల వెంకటపతికి సుదారమతికి.

చ. గణపతి రాజవంశఘన కంధిసుధాకరుఁడైన నర్సరా
ణ్మణితనయన్ బ్రభూతనయ నవ్యసమస్తగుణాలవాల స
త్ప్రణుతసుశీల నచ్చమఁ గరగ్రహమూన్చె విరోధిభూమి భృ
త్తృణశిఖి దాట్లవేంకటపతి ప్రభుఁడ ద్విజమాలికైవడిన్.

మ. అనఘుశ్రీనిధి దాట్లవేంకటపతి క్ష్మాధీశ్వరుండాత్మ నం
దనుఁగా వేంకటరాజసోదరు గతత్రిసోదయున్ సజ్జనా

తను శ్రీవేంకటకృష్ణునాగమ విధిన్యాదిష్ట వృత్తిఁ గొనెఁ
ధనధాన్యాంశుక భూప్రదానముల విద్వద్బృందముం దన్పుచున్.

క. చినవేంకట కృష్ణధరా, వనజాక్షీరమణుఁడొప్పె వర్ణిత దోర్ద్ఘా
ఘనశౌర్య దావపావక, జనితశిఖా దగ్ధవైరి జనకాననుఁడై.

ఉ. వేంకటకృష్ణభూవరుని విశ్రుతకీర్తికి సాటిఁబూన వా
క్పంకర పంకజాహితులు జాలక యోడఁగఁబోలుఁగాని చో
నంకిలిదాల్చి వారలనయంబు శిరోజ శిరోధికాంశు వ
శాంకరుచిచ్ఛలంబున సమగ్రిత రాపయశంబుఁ గాంతురే.

చ. రతిపతియే శుభాకృతిఁ బురందరుఁడే చిరభూతిఁ గర్ణుఁడే
వితరణశాలి దాల్చినవేంకట కృష్ణనృపాలు నెన్న చో
రతిపతి యే శుభాకృతి పురందరుఁడే చిరభూతి కర్ణుఁడే
వితరణశాలి యంచుఁ బృథివీస్థలి నెంచు సుధీసమూహముల్.

మ. జలజారాతిమదిన్ గ్రహించె జలముగ్గాలంబు మిండైన కొం
డలలోఁడాగెఁ దృణంబునోరఁగరచెన్ జంభారిగోరత్న మా
కులపాటుం గోనెఁ గల్పభూరుహము లోకుల్ మెచ్చ శ్రీనాట్ల స
తుల్యలుఁడౌ వేంకటకృష్ణదాతృతకుఁ జేతోభీతివాటిల్లఁగన్.

మ. వెలసెన్ వేంకటకృష్ణభూపతి భుజావిర్భూత శౌర్యోజ్జ్వల
జ్జ్వలనార్చిఁ బ్రభవించు వైరిపురభస్మంబూని యాత్మీయని
ర్మలసత్కీర్తికి సాటిరాజెనఁగుఁ దారాభర్తవక్షంబునం
గలదుర్వారకళంకకాళిమదొలంగ న్వాస్నెఁగావింపుచున్.

ఉ. శ్రీకరపూసపాటికుల సింధుసుధానిధి రామచంద్ర ధా
త్రీకమనాత్మజాత యువతీమణి సద్గుణరాశి నుత్తమ
శ్లోక వరించె భద్రమను శోభివచఃకలనాని రస్తద
ర్వీకరమాళి దాల్చిన వెంకటకృష్ణ నృపాలుఁ డర్మిలిన్.

క. చినవెంకటకృష్ణక్షితి, జనపతిభద్రాంబయందు సౌందర్యరమా
వనజాంబకు వెంకటపతి, మనుజేంద్రుం గనియె సుజనమాన్యున్ ధన్యున్.

గీ. తమ్ములిరువురుఁ దను సంతతమ్మనుచిత, భక్తి సహితమ్ముగాఁగొల్వఁ బరమభోగ
భాగ్యముల మించి సజ్జనప్రణుతిగాంచి, పుడమిఁబోలుపొంచె నప్పలభూవిభుండు.

మ. విభవేంద్రుల్ పగిలించి రవ్వలను హోర్వీజాని కల్యాణ జిరా
నిభ బంగారమకీర్తి రాత్మజులు సన్నుతప్రతీకాశ కీ
ర్తిభరుల్ వెంకటకృష్ణ వెంకటనరాధీశుల్ సుధాంభోధిం గా
స్తుభ చంద్రాయుతలట్లులన్ సహజతేజోగౌర భారే యుట్టై.

క. వెంకటకృష్ణక్షితిప మ్మ, గాంచుంకు విలసిల్లె గుణలతాపన సురితా
తంక కళాస్తాత్రికేతన, యంకర సంహారకేళలయుంచ గిరింద్రై.

సీ. భుజవిక్రమకుమాభూతికీర్తులకీవి షంనాన్య గోరాజ పతిసుం గాల్పు
నీతిదాన్వత్వ పూర్త ధైర్యములకబ్ధి కాలుకంధర ధర్మశీలం గాంచుం
బటుతనూబలక శాపజ్ఞ కృతులబర్మి మరుషిణ్య గాత్ర భూగిరిమలాంగయు
వచనగభీరతా రుచిదయామహిమ లమ్మతాబ్ధిసుధా మసమరం బూను
నౌర యుతంజనవెలసి దిగంగనారు, ణాంశుకీభూత తురగకురంగ ధళిత
రాజితాహిత భూపాబ్జరాగ పాంసు, పాళి వెంకటకృష్ణభూపాలమౌళి.

చ. అలఘుతరాంబ కానలశిఖాభిహతిన్ సమడాతనుద్విష
జ్వలదవలేప జృంభణము వాపిసముంచితగోత్రధర్మకా
శలధృతియై యహీనగుణసంపద రాజవతంసుండోయనన్
వెలసెంబొగడ్త దాట్లకుల వెంకటకృష్ణ నృపాలుండుర్వరన్.

సీ. పెనురాయిపెలుచ మూపునమోచుకొని క్రుంగబడి యప్పులమునుంగు బసుగుం దెగడి
కలితమదాసన్న గండాప్తిం దమయొడల్ దారెరుంగని మహోద్ధతులకొరగి
పాదవిస్ఫురణ చొప్పడియున్న చోం గదలనికరోరాత్ముల చనువురోసి
వినినగానకకన్న వినకకోరల విసంబెడలంజిమ్మెడువాని నీసడించి
పరిమద మిగొరాత్మ రత్నగర్భాపురంధ్రి, మానితైశ్వర్యనిధి నపరిమత్తసరస
హృదయ మృదుభాషణాస్పద వచనకలన, దాట్ల వెంకటకృష్ణభూ ధవునిజేరె.

ఉ. లాలిత దాట్లసత్కుల కళానిధి వెంకటకృష్ణ భూవరో
ద్వేల యశస్సమగ్రరుచి విశ్రితభూతి నిరూఢదోర్బల
శీలసమాన మేధలొనరించు మెఱుంగులు గాంగభంగ రిం
ఛోళికి నంశుమాలికిం దిశాలికి గాలికిం దమ్మిచూలికిన్.

సీ. ఏమేటిసంపత్తి ధీమదార్యారామ సంతానమునకు వసంతసమయ
మేధీరభుజయష్టి సాధుకీరకలాపమునకు మంజులఫలస్ఫురిత శాఖి

యేధన్యుదాన మహీశ దీనార్థి హృత్ప్రమదాబ్ధికిఁ గళానిధానబింబ
మే పుణ్యచారిత్రమెంతే కవీందిందిరములకు మధురమరందలహరి
నతఁడు జెలువొందు నగధీరుఁ డరివిదారుఁ, డభినవాకారుఁ డనవరతాన్నదాన
శూరుఁ డధ్యాత్మవిద్యా విచారనిరతి, శాలి వెంకటకృష్ణ భూపాలమౌళి.

చ. విమలయశుండు దాట్లకులవెంకటకృష్ణుని శౌర్యవహ్నికిన్
సమధికపాణిఖడ్గకులిశంబునకు న్మద వైరిలోకరా
జ్యములతిమాత్ర నిస్తులతరాజ్యములయ్యె దురాగ్రహోన్నమ
త్తుర్కమతి నృపాలగోత్రములు గోత్రములయ్యె జనుల్ నుతింపఁగాన్.

సీ. అతనుశాత్రవగర్వహారిణదీక్షారూఢి నలరారుట మహేశుఁడగుట యరుదె
యసమానవవిధాన సమృద్ధివెలయుట రాజరాజఖ్యాతిఁ బ్రబలుటరుదె
యకౄరనరరక్షణాసక్తి నెసగుట పురుషోత్తమస్ఫూర్తి నొరయుటరుదె
పరచక్రవర్ధనప్రౌఢి దీపించుట భాస్వత్సమాఖ్యచేఁ బరగుటరుదె
యనుచుఁ గవిబుధులెన్నఁ జెన్నలరి దిగ్వ, ధూకచకుచాగ్ర భూషిత శ్రీకరైక
కీర్తిముక్తాఫలుండు రక్షితవనీప, కాళివెంకట కృష్ణభూపాలమౌళి.

చ. విరహితశత్రు శాత్రవులు వెంకటకృష్ణున కాజినోడి భూ
ధరములకెక్కియు న్భయముఁ దాల్తురు దారల కంధరామనో
హరతఁ గటీతటీగరిమ నారసి చూచి బొమలందమెంచి త
ద్వరజయశంఖచక్రకరవాలశరాసన శంకితాత్ములై.

చ. విలసితమూర్తి దాట్లకుల వెంకటకృష్ణ విభుండు మర్త్యమా
త్రులకు సిరుల్ ఘటించి కృపతో జలమృత్పల లశ్వగస్థిదా
తలఁదల వంపజేసినని తజ్ఞులు సారెకు వేయునోళ్ళఁదా
రిలఁగొని యాడఁగా విని కవీశ్వరులైరి కవీశ్వరుల్ భళీ.

గీ. స్థిరతరసుకీర్తిశాలి కల్దిండివంశ, వరుఁడు వెంకటరామభూవరుని సాధ్వి
సుగుణసీతమకుజనించె సుందరాంబ, వార్ధిఁబొడమిన మందారవల్లిపోలె.

శా. శ్రీమద్వెంకటకృష్ణభూపతి వరించెన్ వేడ్కనా సుందరాం
బామత్తద్విపరాజయాన రఘురామక్ష్మావిభుం డుర్వి శ్రీ
రామారత్నముభంగి శంకరుఁడు శర్వాణింబలెం దాతవా
ణీమానేత్రుణరీతి లోకమభినందింపన్ సిరుల్ హెచ్చఁగాన్.

గీ. పతివిహితకార్యకరణి శోభనగుణావలంబ విలసిల్లె శ్రీసుందరాంబ భళిర
పుట్టినింటికిఁ గండమ్ముల్ మెట్టినింటె, కవనిఁ జెలితనమిడుగారి నపహసించి.

సీ. సజ్జనస్థితియోగ్య సౌభాగ్యలక్ష్మీధురంధరతాస్థితి రతియుకాదె
మహనీయతరసుధామధురవాక్య విశేషరచనావిభూతి భారతియుకాదె
యాత్మనాయకసపర్యాభక్తి భావనోచితమనోగతి నరుంధతియుకాదె
హితబంధుజనమనస్స్పృహణీయశాశ్వత సంపదున్నతిరమా సతియుకాదె
యనుచుఁ గొనియాడ నెగడెఁ రాజాధిరాజ, దాట్ల వెంకటకృష్ణ భూపవరుసాధ్వి
బుధజనసురద్రువల్లి సుభ్రూమతల్లి, సురచిరగుణావలంబ శ్రీసుందరాంబ.

గీ. సుందరాంబయందు సుతనులక్ష్మీనరసాంబసుతుని నప్పలాఖ్యుమఱియుఁ
సీతమావధూటిఁ జెంది వెంకటకృష్ణ రాజపుంగవుండు దేజరిల్లు

ఉ. ఆనయశాలి తమ్ముఁడు గుణార్జవరమ్యుఁడు బంధులోక స
న్మానఘనుండు భోగశతమన్యుఁడు ధన్యుఁడు దారరూప లీ
లానిధి కీర్తిరంజితకళానిధి వెంకటరాజమేదినీ
జాని కవీశ్వరుల్ పొగడఁజాలరు వాక్కున నమ్మహాత్మునిన్.

సీ. తనతనూసుకుమారత మనోజ రాజరాజకుమార రాజి రాజసము దెల్పఁ
దనమహోత్సారత శతార హరికిశోర మయూరగమన గౌరవము జూపఁ
దననిరంతరదాతృత ఘనాఘనసుమాఘపనవనీకామధుక్త్వ నింపఁ
దనసముజ్వలసమాఖ్య ననారవిందచందన శరత్కాందకుందరుచి దాల్పఁ
దనమనోవార్య గాంభీర్యధైర్యపటిమ, లచ్యుతకూలంకషాధిప శమనదమన
శైలలీలాపరిస్ఫూర్తి నోలిసెరపఁ, దనరె వెంకటరాట్కుమందాను విభుఁడు.

సీ. తనువెల్ల విషపుంజమని పయోనిధి రోసి తృణమండయని రెల్లుఁ దొలఁగనడఁచి
గతిలేనివాఁడని క్షితిధరాగ్రిణిఁ బల్కు ముడిజికుఁనని సంతసాబగు దెగడి
పాపజాతియటంచు ఫణిరాజు నిరసించి ముసలియంచు హలాంకుఁ గసరివైచి
బహుభాషిణియటంచు భారతి సెగ్గాడి గుహవీగునని హరిక్రోదమనెంచి
యఖిలబుధలోకనుతిపాత్రమై యఖండ,పద్మగర్భాండభాండ సంభరిత విమల
తరసుధారాశినాఁ బొల్చుఁ జిరసుకీర్తి, గలసుకృతి వెంకట కుమారతలవిభుండు.

ఉ. భూనుతకీర్తి కాకరలపూడి కులాంబుధిచంద్రుఁ డార్యర
క్షానిపుణుం డహీనగుణసాగరుఁ డచ్యుతరాము నందనన్

జానికమన్ దయావినయశాలిని వెంకటరాజమేఁన
జానపరిగ్రహించె సిరి శౌరివిధంబున నార్యులెన్నఁగాన్

గీ. అప్పల క్షితీశ్వరాచ్యుతరామరా, జులనుఁ గాంచె సకల సుజననుతుల
విభవకీర్తి శాలి వెంకటరాట్కుమం, దానువిభుఁడు తనదు దారవలన.

సీ. హృద్యానవద్యసురేంద్ర సౌధశ్రీభవద్వైభవాకరము శ్రీధర్మపురము
సకలవేదపురాణశాస్త్రప్రవీణవిద్వజ్జనోత్కరము శ్రీధర్మపురము
సమదబాహాటోప శాత్రవభూపచేరస్థాపకరము శ్రీధర్మపురము.
ఫలపుష్పపల్లవ పాదపశోభితోద్యానబంధురము శ్రీధర్మపురము
నిరుపమాగార గోపురావరణ హర్మ్య, నిర్మితామూల్య కళ్యాణ నిఖిలరత్న
కాంతిసంతాన పరివృతాశాంతరము స, దాసుజన మనోహరము శ్రీధర్మపురము.

మ. తనకాధర్మపురాఖ్యపట్టణ రమాతన్వంగి సాక్షాత్కరిం
చి నిజార్చ్య పరతంత్రయై మెలఁగ నాఁ జెన్నొంది శ్రీసుందరాం
బ నవీనానుపమానభోగములఁ దేర్పం దా జస్రంబు నిం
పెనయన్ శాశ్వతభూతి వెంకటమహాకృష్ణప్రభుం డచ్చటన్.

మ. అనువొందన్ రతిసుందరీ నయన పద్మామోద సంపాదినా
తనలీలాన్వితుఁడై మహోగ్రరిపుజాతస్ఫూర్తియై లోకవ
ర్ధనకారి ప్రతిభాధురీణ సుమనోధర్మార్థ్యుఁడై బాంధవా
ర్యనుతిన్ వెంకటకృష్ణభూపతి మహీరాజన్య కందర్పుఁడై.

సీ. ఒకగోత్రధర్మ ముత్సుకతాప్తిఁ బూను నేరుపుఁగన్నఁ దని పౌరుషమదెంత
యొకసరుసెట్టకేలకు దోర్విదియేచి రంజిలుచుండునతని దాక్షిణ్యమెంత
యొకపంక్తిగళు నాజి నోమును బల్మి వహించి దీపించునతని సాటోపమెంత
యొకతరి నొసఁగివిల్వ కౌగిగర్తిలుచుఁ గొండలనీను నతనిదానంబదెంత
యనుచు దనగుభవ హరిరామ ధనుల నిఖిల, గోత్రసైత్రకవృత్తి బెకుక్షరగక్షు
బహుళరిపుపంక్తి గళహృతి బహువిలిప్తి, నెసఁగు శ్రీదాట్ల వెంకటకృష్ణ విభుఁడు.

మ. పటుదాతృత్వ గభీరతా వినయ సంపద్విక్రమ శ్రీలనో
కరిట మందారసరస్వ దాంగిరస పాకద్వేషి పాదాబ్జినీ
విటులీడౌదురుగాక యన్యులెనయే వెయ్యేల శ్రీదాట్ల వెం
కటకృష్ణక్షితిపాలమౌళి కరిలోకగ్రావ దంభోళికిన్.

సీ. తనయురంబున బాదుకొని నరంకెడలంగ రేరాయఁడానన శ్రీ వహించెఁ
దనమత్తమధుపాప్తతజనించు నడిబాయ వెలిదమ్ములు కటాక్షవిభవమూనెఁ
దనపంకజత్వ నిందాహూర్తి కొలఁగంగ వలమురి గళగౌరవమున మెలఁగెఁ
దనసన్నిహితగండశైలరట్టు కుగరాజిత హిమాద్రులు కుచాకృతిఁ దనర్చెఁ
బాదసముఁ బాఱఁ దరమిక ద్యూపరజము నిదవలఁ జిక్కొను నుకరుఁ జెదరఁ జిమ్మ
యొసగు శ్రీడాట్ల వేంకటకృష్ణభూర, మణిశిఖామణి సతికిఁ ద్రిమానవతికి.

శా. సుశ్రీయుక్సుకుమారగాత్రుఁ డురుతేజోమిత్రుఁ డాశాతటీ
విశ్రాంతస్ఫీతకీర్తివంతుఁ డతి సంవిన్నిర్మల స్వాంతుఁ డౌ
రా! శ్రీమంతులకెల్ల మేటి యనఁగా రాజన్మహారాజరా
జశ్రీ వేంకటకృష్ణభూరమణుఁ డాచంద్రార్కమింపొందెడున్.

— షష్ఠ్యంతములు —

క. ఏతాదృశగుణమణికి న, రాతిద్విపసృణికి బంధురాజిముఖసరో
జాతనభోమణికి నపఘన, జాతమహాబలవిఘాత సామీరణికిన్.

క. లలనాస్మృతునకు సంగర, తలనానాహితవనీవిదళ నాతిదవ
జ్వలనార్చిస్తుల నాగ్రహ, కలనామ్బుతవదనునకు జగద్వితునకున్.

క. అజభామాహిమభామా, భుజభామానిత సుకీర్తిభూషితునకు సూ
రిజనాకృతశుభమతికి ర, విజనాకదుర్మదవితీర్ణి విభవోన్నతికిన్.

క. కరుణామరందలహరీ, భరణకటాక్షారవింద భాసితవదనా
గ్రిరసోదంచితవాక్యము, ధురతాపరిహాసితవాగ్విభూ రమణునకున్.

క. భీమాహితసమరధృతి, శ్రీమతికి మనోజ్ఞరూపజిత రతిపతికిన్
శ్రీమద్వేంకటకృష్ణక్ష్మామండలపతికిఁ బుష్ట సజ్జనతతికిన్.

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన విజయనందనవిలాసంబను మహాప్రబంధంబునకుఁ గథాప్రారంభం బెట్టిదనిన.

—(o)—

— కథాప్రారంభము —

ఉ. స్థిరఁడగ నేలు ధర్మనిరతిన్ జనమేజయ భూతలేంద్రుఁడ
హస్తిపురిన్ రాజధానిగను గౌరవవంశసుధాకరుండనం
బరగియుచుల్ వెలంక ఘనమార్గ పరిభ్రమశైకవృత్తి మే
దుర సుమనః కదంబ పరితోషణకారికళా కలాపుఁడై

చ. అతఁడరి భీమవిక్రమ సమగ్రిత జీవనరాశి వేష్టిత
క్షితి భరణప్రవీణుఁడయి చెల్వువహింపఁగ నట్టికొల్వునం
దతులతపో మహత్వనిధి యర్యమతేజుఁడు శాంతవర్తనా
న్వితుఁడగు పైలనామక మునిప్రవరుండొక నాఁడువచ్చినన్.

క. భూరితరభారతకథా, పారంగతు సుగుణసాంద్రుఁ బైలమునీంద్రుం
జేరిజనమేజయుండు నయ, మారఁగఁ బ్రణమిల్లిభక్తి నాతనికనియెన్.

మ. అనఘుంబౌ సకలశ్రుతిస్మృతి, పురార్థంబుల న్వక్రము
ఖ్యానింపౌ మల భూరిసంభ్రమ రసాక్రాంతాత్ముంజేసి యొ
య్యాన నస్మద్బహుజన్మసంచితము పుణ్యంబెట్టిదో మీరలిం
పునని చ్చోటికి నేగుదెంచితిరి సంపూర్ణానురాగంబునన్.

క. మీరాక సకల శోభన, కారణమిష్టార్థ సిద్ధిఁగాంచితిని విప
ద్భారంబెడద్రోచితి వి, స్ఫార శ్రీసుగుణసాంద్ర పైలమునీంద్రా.

క. ఘనుఁడగు వైశంపాయన, మునివలన నశేషధర్మములు వింటిని నా
వినని యదిగలదొకటి దా, నిననాకెఱిఁగింపవలయు నేరుపు మెఱయన్.

ఉ. పుణ్యకథాప్రసంగము లపూర్వములైనవి తెల్పువాక్యనై
పుణ్యము నీక గల్గునని బుద్ధినెఱుంగుదు విష్టపత్రయీ
గణ్యుఁడు సీరి పుత్రి బలఘస్మరుపౌత్రున కుగ్రశాత్రవా
రణ్యదవాయితాకృతికి రాణిగఁ జేయు చరిత్ర చెప్పుమా.

వ. అనిన జనవల్లభున కత్యంత మాధురీధురీణవచనంబుల నమ్మునివల్లభుం డిట్లనియె.

క. వినుసావధానమతివై, ఘనవాహనుపట్టిపట్టి కళ్యాణకథన్
విన నదిశ్రవణంబులక, త్యనుపమితాక్షీణ సంభ్రమాపాదియగున్.

ఉ. వెన్నునియాజ్ఞ ద్వారవతి విశ్రుతసద్యకవాటగోపురా
భ్యున్నత సాలసౌధముల భూరిమనోహర నూత్నరత్నదీప్తి

న్నెలువొందనాకపురి దీనికిఁదీటెయనంగ బుద్ధిసం
పన్నత విశ్వకర్మ యసమానచమత్కృతిఁ జేసెఁబేర్కొనన్.

సీ. ప్రాకారగోపుర బలభిన్మణిద్యుతుల్ కారుమొగులచాయఁ గడకుఁద్రోయు
మంజిరసురవింద మణిబృందదీధితుల్ జగలుమానికము దేజమ్ముఁగ్రమ్ము
సత్యాగాపత్మ్రత సుకాంతి సంతతి ప్రాగ్దుబాబాడాలు పొలుపుదెగడు
సౌధహీరకలాప సమధికరోచులు పండువెన్నెలనిగ్గుఁ బారఁజిమ్ము
సౌధశిఖరాగ్రవిరచిత, చర్మకలశతటవి కీలితవిమలముక్తాకదంబ
రుచిర సాఘాతతారకా, నిచయ మన్నగరి విభవ మెన్నఁదరమె వాగ్వరునకైన.

చ. పురహరి నీలసౌధములు బొల్చుతదంతర ఖేలదైణదృ
గ్వరచరణాబ్జనూపురరవ స్తనితభ్రుకుటీంద్రచాపకా
యచితటితుచ్ఛాగ్ర నవహారఘనోపల మండలీ నిరం
తరగతి ఘర్మబిందుజల ధారలచేస్తనయిత్నులో యనన్.

ఉ. తేటగు నిల్వుటద్దముల తేజమునందగు సాలభంజికల్
చాటిలు నిద్దపుంగరుడ పచ్చల కంబము లాయతోజ్జ్వల
స్ఫాటికవేదికల్ చలువ చప్పరముల్ మణిమంటపంబు లె
చ్చోటను జూచినన్ నగరిసొంపు గణింప విధాత యోపునే

క పురసౌధ కవాటతట, స్ఫురదురు మణిబింబ దంభమున నానాది
గ్వరనికరము దౌవారిక, గరిమన్విలసిల్లు దేవగణము నుతింపన్.

ఉ. భుక్తికిముక్తికిన్నెలవు పోల్పగ నిందుజనింతమంచు నా
సక్తిసుధాంధసు ల్సకలజంతుమిషంబున దోపఁజూచి సు
వ్యక్తినధోజగన్నిలయు లన్నగరీపరిఘాంతరాళ వా
ర్యుక్తిఁ జరింపుచుండ్రు హృదయోదిత సంభ్రమజృంభమాణులై.

శా. పోరాముల్మణి గోపురాగ్రముల నేప్రొద్దున్ నిలింపుల్నితాం
తారామస్ఫుట సూనగుచ్ఛమకరందా సారశైవాలినీ
తీరాంభస్సరసీవిహారముల నెంతేనిర్గతశ్రాంతి నా
యూరన్నిల్చి సుఖింపుచుండ్రనుదినం బుత్సాహయుక్తాత్ములై.

చ. జిలుగుపసిండి ప్రాతపనిఁ జెన్నగు మేడలఁ జంద్రకాంత మం
డలరుచి మద్గవాక్షముల డగ్గరిసారెకుఁ దొంగిజూచు క

స మోహము పొత్తు
స్వేచ్ఛను ఖలక్షేత్రశోభ మరువాపఁగ దమ్ములఁ గాని చోరా
ర్థులవి యేలతాల్ప్రసయుగంబు మిళిందఘృణిచ్ఛవిఁ జెలువగున్.

చ. నగరిపురప్రసైధ సోన్నతిఁ గనంపగు నప్పుటభేదనంబునన్
మృగనయన ద్దిఁసంగి విపరీత పరీతముల ద్విధిష్టపా
భ్యగణిత కాంచనస్థగిత హార్మ్యతలాంతిక సూర్యకాంతుల
న్నొగిలి చరింపుచుండుదు రనూనసుధాంశుశిలాలయంబులన్

ఉ. ఉన్నతసౌధ హీరకనులుజ్జ్వలసాల వినీలకాంతులు
ద్యున్నిలయాబ్జరాగ ఘృణులంబరవీథిఁ దగన్ప్రధాంధను
ల్పన్నతి దేవ సింధుజలజాతహితప్రభ పాసి స్వతు
ల్పున్నగ నిందుఁగూడెనని బల్కుదురగ్రంకిడఁ జాతురాదృతిన్

చ. పురిఁబుషితాహిభుక్ప్రకరముల్మణి కాంచనసౌధసౌధరో
పరివెలయన్విశాళ్వగళ బద్ధభుజంగము జాతిభీతిలోఁ
గొరలునటంచు భానుఁడిరుగ్రవలఁ బోవఁగ నాటనుండియు
న్ధరణిప్రసిద్ధిగాంచె నయనద్వయసౌజ్ఞజనుల్ గణింపఁగన్.

క. బలభేది వీటిసతులకు, గలిగెనజవ్వనము సోయగము దిగిచి పురీ
లలనల నమర్చి శతధృతి. యలరెఁ దనుఁ జనులు చమత్క్రియాశాలియున్.

క. సోముని కళలో మెఱుఁగిడు, కాముని యలరంప గములొ కాంచనశోభా
శ్రీ మెఱయు ప్రతిమలోయనఁ, గామినులన్నగరి బెంపుగాంతురు వెలుచన్

క. నానావిధ ఫలపల్లవ సూనలతాపుష్పహారశోభితనికటో
ద్యానవనకుంజముల నిజాధీశులతో మెలగుదురు పురీందునిభాస్యల్

మ. పరగన్నాల్గుమొగంబులన్ విధిత్రియీపారాయణాసక్తిఁ జే
న్నారయుంగాయది యంతసేప నిపురపాత్రిద్యన్స్త్రీహిలోకని
ర్జరులేకానన పంకజాభ్యసిత శశ్వద్వేద వేదాంగత
త్వరహస్యార్థ సమగ్రులై సిరులకేవంబొల్తురిల్లప్పుడున్.

మ. అరినిర్భేదనశక్తి సత్పథచరత్వారూఢి లోకైక సు
స్థిరసోమాబ్జసమాఖ్య భూరిసుమన శ్శ్రేణీ మనోమోద కృ
ద్వర సంపూర్ణకళాప్తత స్థవలయోత్సాహప్రధానంబు నం
బురరాజంబున రాజమండలము పొల్పుంగాంచు నత్యున్నతిన్.

మ. నవసంఖ్యాకములౌ నిధానములతో నల్వొంది తామిత్రిళ్లై
ఘవిధిన్ మాన్పఁగ లేదటంచు ద్రవిణస్వామి వ్వగంజాలిపె
కర్ణుసంఖ్యల్ గలవిత్తమెక్కొకరు తా రార్జించి మిత్రావళిన్
భువి శ్రీమంతులఁజేయు చుందురతివిస్ఫూర్తిం గిరాటుల్ విభున్

చ పిత్రపతికొక్కఁడున్న పురభేదికి నొక్కఁడున్ వృషంబు రేవతీ
పతిపతికొక్కనాఁగలి పసన్ బరికింపఁగ నిట్టివార లే
గతిఁగృషిఁ జేసిభూమిఁ బ్రబలంగాఁ దగ నేర్తు రటంచు తత్పుర
స్థితపదజుల్ హసింత్రుసు దపేక్షవి నిశ్చలవైభవోన్నతిన్

సీ దివిఁబాసి గ్రహరాజి భువికేగుదెంచెనా విపణివీథుల రత్నవితతు లమరు
నుదుర్త్రివలగంధ గిరివీడివచ్చె నాయలరు దోఁటల గొప్ప మొలకలమరు
తటిదుత్కరము సచేతనరీతిఁదోఁచెనా నవవయఃప్రమదాజనంబుఁ దనరు
బలవైరి పెక్కురూపులు దాల్చి పొల్చె నాకమనీయ రాజవర్గంబు లొప్పు
భువనభయదాళి యనంతభూరితనువు, లెత్తి విలసిల్లె నామహోదాత్తబాహు
శౌర్యధారేయ సద్భట సంఘ మొనరు, రమణ బెంపొందు నమ్మహారాజధాని.

గీ హరివలగ్నలు మీనకటాక్షసరణు, లళికచలు కార్ముకభ్రూలతాభిరామ
లును ఘటస్తనులనుటఁ జేకొక్కనగఁదత్పురంబు వెలయూఁడు ద్రిసౌభాగ్యరాసులౌత.

సీ. పసుపుఁడుక్కు నీవండ నొసగదే చెలి వెలయీక నాదండ నీకేలగల్గు
ననబోఁడి పలువ గప్పివవి పూబంతులా యశ్వతిప్రియము చేనంటవలదు
రోలనాగ యీతమ్మి నేనాసఁ దావులానెద మున్నయొకదు కొన్నదిసరసుఁడ
చెలిపలుకెరగుల చేవమ్మచూచెదు కల్వలాకొనలేని కాంతుఁడేల
వెలది కాంచనమాలిక వలెనటన్న, బుసుషరత్నంబునకుఁ దక్కనొరులకమ్మ
ననివిటులతోడ నర్మోక్తులాడికొనుచు, ననుదినము పువ్వులమ్మ్రుదురతివలచట

సీ కరపాళి పుష్కర సరివంబువులు గోఁ్రిలుననచోనున్నతులెన్న నేల
యతిదీర్ఘదంత సంహతిఁ గొండలు బెగల్చునబల్మికల్మిఁ బేర్కొననఁగ నేల
జలధుల రొంపిగాగలఁ పఁజాలునటన్న రోషవిస్ఫురణవాక్రువ్వనేల
పుడమిబాతాళంబు బుగ్గింగ దాక్కనంగ భూరిమదోద్వృత్తిఁ బొగడ నేల
యనుచు జనులాడ నైరావతాద్యశేష, హరిదిభంబులఁ దమసాటిబోరయనీక
నగరివీథుల ఘంటికానాదమెసఁగ, సంచరించుమహోద్దామ సామజములు.

గీ. ఇనునిరశ్మలఁ బడఁబోరియునసితదీయ, హరులనిరసించి పవనునికంటెనధిక
జవమునఁ గనిచెంపతత్పురాశ్వములఁజూచి, దేవతాశ్వంబు లెంతెంతబోవుఁగాదె.

క. ఆనగరంబునకధిపతి, యై నెగడున్ హరి మనోభయానకసం
యద్వానాసురసేనా ధర, దావాద్భుత శకలీపిఘుర దర్పోపేక్షకుఁడై.

సీ. లలితారుణ హేలాహల శిరోక్షఘనశిరోగ్రహ మేను తేమేటిపేరిక్షణంబు
లతులితశరీరశిరో వ్యాహారపాణి యే యుత్తమోత్తమునిపేరోలగంబు
బహుళవిశ్వంభరా భరనిర్వహణభోగి యేదయాగుణశాలి మ్రానులశయ్య
యభివర్ణనీయసుధాబ్ధినిధాన కన్యక యేమహాత్ము నెమ్మోముఁబుష్పరంధ్రి
యతఁడుదగుఁగరంసభామ మహాద్యశేష, యామినీచరనమత్కీ యత్నసుతాంఘ్రి
తామరసఁడార్యభక్తభవామయార్తి, త్రిభువనఖ్యాతకీర్తి శ్రీకృష్ణమూర్తి.

క. ఆకృష్ణుఁడు, నిజహితకా, ర్యాకలనమెలఁగ నిచ్ఛలానాదరస
స్వీకృతమానసుఁడై ము, ల్లోకములనుఁబొగడఁగాఁ బలుండెంపొందున్.

క. రామునికులకామినియల, కామునిసతి దగను సోయగము జవ్వనమున్
మైమెఱయుఁబొగడఁకంగని, శ్రీమించున్ మించుబోలె రేవతియనఁగాన్.

క. ఆరేవతియందధిక, శ్రీరమ్యశరీరఁ బుణ్యశీల గుణలతాం
తారామ సీత యొక్కరు కు, మారిక శశిరేఖ లోకమాన్యఁ గనియెన్.

మ. కనియాతఁడు తదుత్సవాప్తి నఖిలక్షాత్త్రనిర్జరానేకమున్
ధనధాన్యాంశుకభూషణాదిక పదార్థశ్రీలనత్యంతమున్
దనివోందింపుదు దస్మదభ్యోదిత శుభోదకోత్కర్షెంద సెన్నెందమిం
చెనగా రాత్రిపురీనటీ నటనవైచిత్రి స్ఫురత్ప్రగీతముల్.

క. బాలిక చక్కదనంబుల, కేలికయై నాఁడు నాఁటికెదుగుచువిద్యా
స్మాలికఫాలిక మదనుని, వాలికపూవులిక్కపగిది వన్నెయకెక్కెన్.

వ. అంత,

మ. అసమానోన్నత సౌధఖేలనస రోజాక్షీ సఖవారితల
వ్యసురదుర్విపరి సహోన్నమదభ్రమర మాలానీక జీమూతసృ
త్యసమాజృంభితపోషితాహి రిపుసాంద్రాచార్య సంఘాతమా
నసవాంఛాఫలదాన విస్ఫురణమిందప్రశస్తమొప్పెన్ భువిన్.

సీ. పుడమిబాల్గంటికేపుట ఖేవనము మనోహరగశాంచితహార తరళమయ్యె
సకలవిద్వత్సుకృత్సంఘాతమున కేపురమతల్లి యీవులరతనమయ్యె

నుల్లసమ్మాఁడి సంపల్లతాజాతి కేపట్టణో త్తంస మూపవనమయ్యె
ననవద్యహృద్యవిద్యానటీమణికే నగరశిఖారత్నంబు ఖురళియయ్యె
సర్వభువనభయానకస్థానచటుల, దోర్దగారవగావ విక్రమద్యోతమాన
వైరిగిరికోటికేవీఁడు వజ్రమయ్యె, ననఁగ నప్పురి వెలఁగు లోకాభివినుతి.

మ. అమితశ్రీనిరతానవద్యజలధిమధ్యాఖర్వసర్వంసహా
ప్రమదాధీశకలాను బింబనికురుంబద్యోతమానాబ్జరా
గమణీచిత్రితనూత్నసౌధ కటకాకల్పాభిరామంబుఁ డానా
రమనీసానిధి ధర్మజుండలపురిన్ రంజిల్లు నత్యుత్తుఁడై.

వ. ఇట్లఖిలజనమనోహరుండును విద్యావిక్రమ వివేక వినయ వితరణ సంపద్ద్యోత
మాన మానసుండునగు నప్పాండవాగ్రజుండఖండ బలతేజోభిరాములగు భీమసా
ర్థాదిసహోదరులం గూడికొని సుఖంబనుభవింపుచున్నయెడ నొకనాఁడర్జునుం
డనర్ఘ్యమణిమంటప ప్రాంతనిజాంతఃపురంబునం గనకాసనంబుననున్న సమయంబున
దాయవచ్చి యానందకందళిత హృదయారవిందయై నిజసుందరీరత్నంబగు సుభ
ద్ర భద్రోచిత సవినయ యుక్తభాషణంబుల నిట్లనియె

గీ. మనుజలోకనాధ మానితకరుణాస, నాధ యింద్రపుత్ర నళినమిత్ర
తేజ దీనకల్పభూజ నాకొకకోర్కె తలంపుఁగలదు చిత్తగింపవలయు.

మ. తలిదండ్రుల్ మణిభూషణప్రభృతి సత్కారంబులంబంప న
చ్చెలి నేనింపులకేగుదెంచి భవదంఘ్రిద్వంద్వసేవారతి
న్జెలువొందం బహువాసరంబులరిగె న్నేఁడేగి పిత్రాదిబం
ధులసేమంబు లెఱింగి వేగఁజను దెంతున్ మీరలంపందగున్.

చ. జడధితుషారభూమిధరజాతల మైగల సోయగంపుడాల్
వెడగుదృణీకరించి పాలభృత్కులకామిని గర్భశుక్తికిం
బొడమె బాకాటపున్ గొమిరము త్రిమపన్ శుభవార్త వింటిన
ప్పుడు మదిలోన సంతసముపొంగె శశింగనువార్ధిచాడ్పునన్.

గీ. అనిన హరికుమారుఁడనియె సుభద్రకు, నీవు పుట్టినింటికేగి సకల
జనులువినఁగ నడుగు సౌభద్రునకు నీవు, పట్టినోసఁగుమనుచు బలునిగూర్చి.

చ. అని పురుహూతసూతి సతి నాత్మజునొకఁ పసిండితేరిపై
నునిచి నిజాప్తభృత్యజనయుక్తముగాఁ బనుపన్ లతాంగిలో

చేకుఱుకంబొనర్చు గిరిసానువరీకటక ప్రోజ్ఝ పూ
తనవనమండలాంతర పథంబునదా జనియె న్మహోన్నతిన్.

మ. చనిశంభోదరిగాంచె మోప్రిల సముదంచద్వార్ధిఫేనోరుఘం
గనితాంతోదకశీకరా మలినముక్తారంగవల్లి శుభా
యనవానామణి మంటపాయతన హర్మ్యద్వారకన్ శ్రీశో
భనసాధ్వాంబురుహార్చనాపరజనాపద్వారకన్ ద్వారకన్.

చ. జగతిరప్రైభవోన్నతిరయంబు మెయిన్ జనుదెంచు నాసుభ
ద్రి గుణసముద్రి జూచి దవ్వవ్వులఁ జారులు వేగవచ్చి భ
వ్యగుణవరూధివేక నయవర్తనులన్ బలరామకృష్ణులన్
దగఁబొడఁగాంచి పల్కిరి సుధామధురోక్తులఁ గేలుమోడ్పుచున్.

మ. మిముజూడన్ బతిపంపలోఁ దొలకుమాత్మన్ బుత్త్రింగూడి భ
ర్త్రమయుస్యందన మెక్కి యాప్తపరివార శ్రేణితోడ్తో ససం
భ్రమమై కోవలనేగుదేరఁగ సుభద్రాదేవివచ్చెన్ దటి
ద్భ్రమనీయాకృతి పెంపుసొంపెసఁగ సాక్షాల్లక్ష్మి చందంబునన్.

క. నావినిప్రమోదరసకల, నావినివేశిత మనంబునం దగువారిన్
రావించిపనిచి రబ్బల, దేవామ్యతులామె నోడితేర రయమునన్.

మ. పనుపన్వారరుదెంచి సప్రణయ వాక్ప్రాధిన్ బ్రియంబొప్పితో
డ్తోని దేతేరఁగ నాత్మనందనునితో గుంపై మురారాతిప
ట్టణవాసుల్ నిజరూపలక్ష్మి గొనియాడన్ భర్మహర్మ్యాంతికం
బున దేవాయ్యన డిగ్గిలోనికరుగన్ మోదంబు దీపింపఁగాన్.

ఉ. అంత సుభద్రరాకఁగని యాప్తులతో నెదురేగుదెంచి య
భ్యంతరమందిరంబునకు నాయమఁదోడ్కొని తల్లిదండ్రుల
త్యంతముదంబునం జనితదాత్మజుతో నటనూనసౌరభ
కాంతమనోజ్ఞ గేహమున గౌరవలీల వసింపఁజేయుమన్.

క. తలిదండ్రులన్నలాప్తులు, బలుదెరఁగులఁ గౌరవింపఁ బ్రీతిన్ సరమ
య్యాలికుంతల బహుసౌఖ్యో, జ్జ్వలమానసయయ్యె సుతుఁను వర్ధిలుచుండన్.

వ. అంత నొక్కనాఁడు

శా. శ్రీగోపాలుఁడు గామపాలుఁడు మణీసింహాసనాగ్రస్థితిం
యోగిధ్యేయచరిత్రు లిద్దఱొకచో నుత్సాహభావోద్యమ

శ్రీకృష్ణుఁ డనియమహాస్యము నాసిన్ దేవకీరోహిణీ
నానాగారికలు లిప్పగాక నూత్నస్వప్నశించఁదగన్.

ఉ. అత్తఱి వోడి తెచ్చె నొకయంగన నాళికరేఖసద్గుణా
యత్తశుభాంకరూపరుచిరాంగి మెఱుంగులపోల్కి వ్రజాళువా
చిత్రితహస్త జిత్తజునిచే కరవాలము నమ్మ తావిపూ
నొత్తియమాల్యరత్నములకుప్ప యనం దనుఁ నామె వేడుకన్.

ఉ. వచ్చిన దాయరాచివిరి పక్షిరూప మనోహరాంగిసం
పచ్చపలక్ష్మణాసమ్మ్రక భాగ్యవతిం శశిరేఖ గాంగిటన్
గుర్చిచ్చి నిజాంకమధ్యమున నూర్చి రోహిదవులిద్ద రాత్మలో
నొచ్చుము లేనికూర్మి నయనోత్పలపూరిత సమ్మదాశ్రులై.

క. రోహిణియును దేవకియును, నాహాలికేశవులఁ జూచియునుగత హృదయో
త్సాహముననలిగీ చెలి, సాహాలిక్రియ విహారి కభిమన్యునకున్.

క. పరిణయ మొనరించుటయది, కరముచితము శుభము వీటఁగలబంధు సుహృ
త్పరివార హృదయసమ్మద, కరముజగత్ప్రియ వినుతికారణముగదా.

చ. అనవిని మందహాస రుచిరాననుఁడై నరకారి సీరిఁగ
న్గొని మనతల్లులాడు పలుకుల్ హితాస్పదము ల్మదంబు బ
ల్విఁ విసయంబుతోడ నవివాహమె సుహృద్బుధ బాంధవాది స
జ్జనసికరప్రియంబిదియె సల్పఁదలంచిన నెన్ని భంగులన్.

చ. అనిహరితోడ శౌరియుటులాడఁ దదుత్తలనాలకించి చెం
తనొక తెమంజుభాషయను తన్విరయంబున డాయబోయి శో
భన గుణభద్రయైతగు సుభద్రకు దెల్ప శ్రుతిప్రియంబుగా
వినితల యూచి యాసతినవీన ముదప్రచరీ కృతాత్మయై.

క. ఆమంజుభాషకునుకు, క్షామయి తనగాదిబహువిధ మణిభూషా
హేమాంశుకముల నొసఁగ, శ్రీమెఱయఁగఁ జేసి యాదరించి ప్రియమునన్.

సీ. కలికి యొకర్తె హొంబిల నిలువుటద్దము జూపె నొపిడి బాగాలొకర్తె పణఁతియొసఁగఁ
గప్పురంపు సురటి యొకర్తె సరోజముఖి వీవఁగదు చందన మొకర్తె యతివదేగ
నలదు వెత్తులమొత్తమ బలయోర్త వహింప మగువయొకర్తె తెమాకుమడుపులూన
భామయొకర్తె బట్టు పన్నీరుకలశంబు ముత్యాలగొడుగొకర్తె ముదితదాల్ప

పేర్మిఁ గంధమొకతె బరాబరులుసేయ, వెరవదొకతె తెనుఁగుఁ గురుల నొత్తెఁ గొంతకాల
రాజసంబును సౌకుమార్యంబు మీఱ, రమణి ప్రసాద సాధ్వి రాజిల్లె.

పంచచామరము:—సురాధినాథకాంతలోకసంస్తుతుల్ చెల్పినం
మురారి సీరి యాలకించి మోదమూని బంధసు
శ్రీరాజి మెచ్చు బాలలం ప్రజాపురోత్తరోదయిం
గరంబు శ్రీకృష్ణజగంబు వాడసక్షగన్

వ. అని సంభ్రమంబున

మ. సరసంభ్రమున్ నడునాంప్రగన్న యనంగుల్ సౌవర్ణరత్నాంకనూ
పురయుగ్మారవ కైతవంబున స్వభూప్రియస్త్రీమాలికాపరం
పరఁ జేరన్ బిగిగుబ్బ వ్రేగున జెలింపన్ గానుశంపాయుదల్
గురియన్ స్రమ్ము సుభద్రి పాండ్రి కతుకాలోలాంతరంగంబునన్.

మ. అరుదేరంగని సోదరిన్ సుగుణమాన్యన్ రూపరేఖామనో
హరసౌజన్యనిధిన్ బలాచ్యుతులనూనానందభావంబునన్
సరసన్ వజ్రమయోన్నతాసనమునన్ సంధింపఁ శ్యామాకులా
భరణంబొప్పెసి తాంబుజోపరిపరిభ్రాజన్మరాళిప్రభన్

గీ. అలతమఃకైటభారి ప్రియంబుదాలుక, రోహిణీ దేవకీపురంధ్రుల వరాంక
తలమునవటించు పూరెమ్మతళుకుపసిఁడి, సోయగపుబొమ్మ శశిరేఖ డాయబిలచి

గీ. కరముకనికరమున మురవైరి, తనుబిల్వఁ ద్వరితగమన లీలనరుణచరణ
నలినకటక ఝుణఝుణత్కార కోలాహ, లమునశౌరి సమ్ముఖముననిలిచె.

మ. నిలువంజూచి కరమ్ములందిగిచి సాంద్రీభూతహర్షంబులోఁ
దలనూపన్ మ్రొక్కు కైటభాంతకుఁడు నాతల్లీ? వన్నెజాతీమత
ల్లీ? లతాతన్వి యటంచు నంకమున నోలింజేర్ప నబ్బాల ని
స్తులదీప్తిప్రసరంబు భృంగికటవిద్యున్మాలిక నోప్పెలుచున్.

ఉ. అల్లన సోదరీ ప్రియవయస్య ముదంబున నెత్తికొన్న వే
నల్లునిఁ గేలరాఁదిగిచి యంకతలంబున జేర్చి కూర్మి సం
ధిల్లశిరంబు మూరుకొని నిద్దఁపుముకటిదువ్వి మేన రం
జిల్లు సువర్ణభూషణవిశేషముల న్సవరింపుచుండగన్.

క. మృగహాసినీయంచియుగళి, స్వరమొప్పు సుభద్రికాముకు గన్నియయును జూ
పఱలను దొంగిలు సూర్పి, చరిపిన్ హస్తంబు చంద్రచంద్రికలక్రియన్.

క. ఇం కొకకేళాకాంత, సర్వ చతురాస్యుండు శుభాంకరూపరుచుల దు
ల్యులుగాన్పించిరి నాలిరి లలితకళాంబురుహాకోశలము బొగడదగున్

వ. అని యుభయపార్శ్వంబుల కనుపట్టు నయ్యాదపుర నుపలక్షింపుచు మృధుమధుర
భాషావిశేషంబున నన్నుతో నన్నగవుం డిట్లనియె.

ఉ. పాండవపు ట్వర్వరానలయ భారమురంధర తాపప్రిపీఁను లు
ద్దండ భుజప్రతాప సుకృతవ్య్వవ దుత్కరుడుఁదులోనవా
ఖండలనందనుండతనిఁ గాదలిపుత్రుడితండు దత్సమా
నుండగుటాన నీతని కనూనకృప స్మరరేఖ నీదగున్.

చ. అనిన జనార్దనుంగని వాలాయుఘుఁడిట్లను సీమమానపం
బునకు చిరంబయొప్పి యడిపూనియొనర్పఁగ నాకుభద్రిమా
మనలకనుంగువోడు గుణమాన్య సుభద్ర దదీయనూతిఁ జే
రొహనఁదగువాని కీసకియఁ గూర్చుట జూడగ మేలుగాదొకో.

గీ. హలధరుండిట్లుపలుకు ప్రియైక సరస, వచనవిస్ఫురణకుఁ గైరవప్రియోద
యావసరమునఁబొంగు సుదాబ్ధివీచిపగిది ముదమునఁబొంగి సుభద్రపలికె.

ఉ. చెట్టతనంపు వైరుల నశింపఁగఁజేయు సుధీజనాళిఁజే
పట్టి సమస్తసంపదల భాసిలఁజేయ మహీతలంబునన్
బుట్టినపుణ్యమూర్తులను భూరిగుణాఢ్యులరై జెలంగు మీ
కిట్టిమహానుభావులకు నేను సహోదరిగాఁగ నోఁచితిన్.

ఉ. శ్రీవిభవాభిరాములయి చెన్నగు నగ్రజులార వాక్పరం
ధ్రీవరు నేభజింతుఁ గులదీపకులౌ సుతులెన్ననాతు ధా
త్రీవనితాకృతుల్ వెగడు దివ్యతనూలసు భగత్వకాంతిరే
ఖావిభులౌ నరంబలరు కన్యల మీ కుదయింపఁజేయఁగాన్.

ఉ. యున్నగనాథుఁగగ్గై నలుమోముల వేల్పుకృపందనూజుఁడు
ద్యున్నలినాంబక ప్రీతిముఁడవ్వల నారతివంటి రూపసం
పన్నిధినీకుఁగన్గొ బలభద్రకుమారిక యోర్తుదాని నే
మన్ననఁ గేలఁగూర్తు నభిమన్యునకంచు వచించితీసభన్.

గీ. తమ్ముఁడును బంధుగణము కాంతాజనంబు, వినఁగఁ బల్కెనుఁ బల్కెడి యనుపమాన
మానసాంభోజనిత సమ్మదలతాళి, తానసంపదకును దోహదంబుగాఁగ.

వ. అదియునుంగాక భవదీయ కరుణాకటాక్షవీక్షాలబ్ధపరిభావుం డగు పురందరనందనుం డిచ్చటికి వచ్చు నుపప్రసక్తకు

చ. తెలియఁగ రోహిణీతరుణి దేవకియున్ మొదలైన ముఖ్యకాం
తలు హితబంధుసజ్జనగణంబు వినంగ సభాంతరమ్మునఁ గృ
ష్ణుఁ డని పల్కె మామక తనూజను కాశశిరేఖ నిచ్చి ని
శ్చలకృపతోఁ గరగ్రహము సల్పుట యొప్పిద మెన్ని భంగులన్.

ఉ. సర్వజగద్భవాదిక సుపర్వకృతస్తుతిపాదితాత్మకున్
సర్వవసుంధరావలయ సాధుజనావనదీక్షు భారిదో
ర్గర్వవిరోధిశిక్షకు నభీరమ్యులు మీ కొరు లేదె సంతతా
ఖర్వభవత్కృపాకలనఁ గాదె మమున్ సిరులూనియుండుటల్.

వ. అని తన మాటలుగా నీతోను నెఱిఁగింపు మనిన విన్నవించితి మఱియును

గీ. ప్రమద మెసఁగ సకలబంధులు జూడ మీ, తోడ వియ్యమంది తుహినధామ
రేఖఁబోలిన శశిరేఖ కోడలుగాఁగ, నాత్మఁ గోరుదాన ననవరతము.

గీ. అని సుభద్ర యిట్టు లసదృశశైరీష, కుసుమపేశలోక్తి నెకసమెసఁగఁ
బలుకఁగాఁ బ్రలంబభంజను డక్కజ, నయనముఖ్యులకును వినఁగఁ బలికె,

మ. బలభిత్సూనుని సవ్యసాచిని నిజప్రాణేశుగాఁ గొన్న గా
దిలి తోఁబుట్టువవీవు మాకగుటఁ బ్రీతిన్ మత్కుమారిన్ భవ
త్కులచూడామణి నీతనూభవున కిత్తుం దేవతల్ మెచ్చ రం
జిలు ముక్తామయహారవల్లిఁ దరళశ్రీఁ గూర్చు చందంబునన్.

చ. అనుటయు సంతసిల్లి విజయాంగన బల్కెఁ బ్రలంబవైరిఁ గ
న్గొని శుభకీర్తి సత్యవచనుండవు గావున నిమ్మయుండు దా
న నని మురారినుండొడఁ గనందగు నా శశిరేఖ మౌళి మూ
ర్కొని ప్రమదాశ్రుకందళ నిరుద్ధవిలోచన పంకజాతయై.

సీ. మెఱుఁగారు కప్పుపెన్నెఱులు గొజ్జఁగిసరుల్ కమ్మనెత్తావులు గుమ్మరింప
నపరంజిరవల తోరఁపుకమ్మపంజుల తళుకులేఁ జెక్కులఁ గలయఁ బ్రాఁక
గొనబు నెమ్మొగము గ్రమ్మిన చొకాటపుముంగురులఁ దంగు చీకట్ల నలవరింప

[illegible] పోషించు [illegible] నవ్వులు నల్లగలువరేకులచాయఁ దొలఁగదోఁ ప్రియ
[illegible] నిజకక్షవక్షవ [illegible], గలభమంగవవేణిఁగున [illegible] సుదివ
[illegible] బ్రియము [illegible] గడలుకొనఁగ, వనితయభ్యంతరావాసమునకుఁజనిరొ.

మ. [illegible] నిర్భర తలిదండ్రులఁ [illegible] హర్షస్ఫూర్తి మన్నింప నం
[illegible] స్వాదిష్ట భోజనపదార్థ స్వర్ణభూషాంబరా
[illegible] సుమమాల్య చందన ముఖానేకద్రవ్య సౌఖ్యంబులన్
[illegible] కృతికాలమట్ల గడపె న్నిండారు మోదంబునన్.

వ. అంత నొక్కశుభవాసరంబున దేవకీవసుదేవ యశోదా నందాదులు రామకృష్ణా దిసహోదరులు యదు వృష్ణి భోజాంధక ప్రభృతిబంధులును దక్షిణ సుహృద మాత్య పురోహితాది విద్వజ్జనంబు వేరువేర సగౌరవంబుగా నానారత్న వినిర్మిత భూషణాంబర సుగంధానులేపన కర్పూర తాంబూల మకురఫల కుసుమకుంకుమ హరిద్రాక్షతాదులచే సుభద్రానందంబునొందించిన నచ్చంచలాక్షి సవి నయభాషణంబుల సముచితంబుగా నందఱ వీడ్కొని తనయుండుఁ దానును మణిఖ చితస్యందనంబున నారోహణంబుసేసి పరివారంబిరుగెలంకుల నడువ

మ. అమలస్ఫాటికకాంతిమ ద్విపుల హర్మ్యద్వీప శృంగార హీ
రమనోజ్ఞాలయ దీప్త వీచికలఁ బౌరగ్రాహపాఠీనము
ఖ్యమహాజంతుకదంబ సమ్మిళిత రంగద్వారకాపట్టణో
త్తమదుగ్ధాంబుధి వేడ్కఁ వెల్వడి సుభద్రాలక్ష్మి మోదంబునన్.

ఉ. ద్వారవతీపురంబిటుల యంగన వీడ్కొని మానసౌరభో
దారవనప్రదేశముల నద్రిశిఖాకటకప్రదేశవి
స్తారభయంకరాటవుల సారతరాంబుజలాశయంబులన్
మారెల నాళ్ళబల్లియలు జూచుచుఁ బోవఁగఁబోవ నొక్కచోన్.

గీ. వనరుహదళాయతేక్షణ యనఘసర్వ, జనకదంబక సుఖరమాస్పదము భువన
మాననీయంబు గవ్యూతిమాన మైన, సుందరారామ మొక్కటి జూచె నెదుట.

మ. కనినారంగ సువర్ణసాల కదళీ ఖర్జూర మాకంద చం
దన ముఖ్యద్రుమ ఫలప్రసూనదళసంతాన ప్రహృష్టద్విజ
స్వనసంక్రాంతము బద్మ కైరవ సరస్సౌరభ్యసంబంధి శో
భన మందానిల కాంత మివ్వనిఁ గణింపం శక్యమె వ్వారికిన్.

క. ఈవనము శుకాదికవులఁ, బావనము సుధారసోపమాంచిత సరసీ
జీవనము సకలమునిసం, సేవన మఖిలార్థ్యగాళిజీవనముగదా.

చ. అనుపమపల్లవైకగణికావృతముం గురువింద సాలశో
భనకరమున్ శ్రుతిప్రియదభాషిత సద్విజముం దశాన్వితం
బు నగు వనంబు మాడ్కిఁ బ్రమోదముఁ గూరిచె నామనీయ ప
త్తనమునఁ దెల్వియిట్టి దెచటం గలదే యని సన్నుతింపుమున్.

చ. జలనిధిమేఖలాఖిలయ సర్వనృపాల జయేందిరాళికిం
తల పతివారయుక్తముగఁ దాను పృథాసుతమైత్రిఁ గోరి శ్రీ
శ్రీలమతిఁ జేరనోయనఁ బ్రసన్నజలీల జనుల్ భజింపఁగాఁ
గెలకుల వచ్చె నాత్మపురికిన్ విజయాంగన సత్వరంబుగాన్.

ఉ. వచ్చి మణీహిరణ్మయనివాసముఁ జొచ్చి సుతుండుఁ దాను వి
వ్వచ్చునిఁ గాంచి కేల్మొగిచి ద్వారకకేగినభద్రవార్త లో
మెచ్చొదవంగఁ జెప్పి యెలమిం బితృసహోదరబంధు లాదిగా
నచ్చటఁగల్గుసజ్జనుల నందఱ సేమముఁ దెల్పి యుండియున్.

వ. అభ్యంతరమందిరంబున నయ్యంబుజాక్షి సకలోపభోగంబు లనుభవించుచుండె నే
తద్వార్త కుంతీధర్మజప్రముఖులు విని పరమానందకందళితాంతఃకరణులై యుం
డి రయ్యర్జునుం డఖిలసుహృదమాత్య బంధు విద్వజ్జనసమ్మతం బగునొక్కశుభ
వాసరంబున భువనమాన్యసౌజన్యు నయ్యభిమన్యు విద్యాభ్యాసంబు సేయించిన
నతండు

చ. విని కఱచెన్ షడంగయుతవేదము సర్వపురాణశాస్త్రముల్
ధనుమహిమాస్త్ర శస్త్ర దృఢలక్ష్యవిభేదనముం గదా జిసా
ధనసమరప్రవీణతయు దంతితురంగరథాదిరోహణం
బును మొదలైనవిద్యలు సముజ్జ్వలబుద్ధి విశుద్ధచిత్తుఁడై.

ఉ. నేర్చిసమస్తవిద్యలిటు నిచ్చలుఁ గ్రీడికి వాసుభద్రకుం
గూర్చినరాజబంధుహితకోటికి సంతసమావహిల్ల స
ప్తార్చిరుదగ్రతేజుఁడు బలాంతకపౌత్రుఁడు వొల్పె సంతతా
శ్వార్చిశుభాంక రూప నవయౌవన సంపద నంతకంతకున్.

సీ. అబ్ధివేలాపరీతాఖిలోర్వీభార ధౌరేయ భూరి దోర్ధాయదారు
లతిశాస్త్ర నిస్త్రింశశతధార ధారాభిహత శత్రురాజపర్వతకలాపు
లకలంకకీర్తిసూక్తిక వరసరిద్భూషి తాశావధూకైశికాభిరాము
లశ్రాంతవిశ్రాణనాసార పుషిత విశ్వంభరామర్త్యజ భూజపరికాండు
లసదృశహార్ద్య సామ్రాజ్య హసితశక్రు, లసమబాణోపమానసర్వాంగసౌకు
మార్య తారుణ్య లావణ్య మాననీయు, లింపెసగుచుందురిపాండవు లేవురలరి.

ఉ. వారలలోనఁ బెద్ద గుణవంతుఁడు శాంతుఁడు నిత్యసత్యభా
షారతుఁ డర్కతేజుఁడు వసంతసమాగమఫుల్లమల్లికా
శ్రీరమణీయకీర్తినిధి సింహపరాక్రముఁ డాశ్రితావనో
దారదయాధురంధరుఁడు ధర్మతనూభవుఁ డొప్పు నున్నతిన్.

సీ. వ్రాయించె నేరాజు వర్ణితజయశుభాక్షరపంక్తి దిక్తటస్తంభరాశి
తూపాల్పె నేరాజు క్రూరకోపదవాగ్ని వీరశాత్రవ వంశ విపినవాటి
నిండించె నేరాజు నిరుపమకీర్తి కర్పూరంబు బ్రహ్మాండ భూరిపేటి
మాయించె నేరాజు మహిత దానారుణఘృణి దీననిబిడదారిద్ర్యతమము
రమ్యచరణాంబుజముల కారాత్రి గలుగ, నెరపె నేరాజు భూమిభృన్నికరమకుట
మణిగణనిరంతర శ్రీల మహిఁ జెలంగు, నతఁడుసుగుణాంబునిధి పాండవాగ్రజుండు

క. ఆపాండుసూనుఁ డఖిల, క్ష్మాపాలురచేత నుపదగా ధనమణిభూ
షాపటదంతితురంగక, లాపములఁ గొనియె దోర్బలస్ఫురణ మెయిన్

వ. అటఁగొనియిట్లు రాజనివహంబులో సంగఁగ రాజసూయ మ
ధ్వరమఖమాచరింపనను వాంఛవలిర్వ సుయోధనాది భూ
వరతతికేశవాది యదువర్గము సర్వసుహృత్సుధీ పరం
పరఁదగువారలం బిలువఁబంపెనతండు సగౌరవంబుగన్.

ఉ. వారలు గాంచనాభరణవస్త్రములాదిగఁ గల్గువస్తుసం
భారధురీణులై చురథమత్తగజాశ్వములెక్కి దిక్తటీ
వారము శంఖకాహళరవంబులు బోరుకలంగదు
ర్వారచమూసమేతముగ వచ్చిరి వేడుకఁ దత్క్షణంబునన్

ఉ. వచ్చినరాజబంధుబుధవర్గములం దగుచోట్ల నిల్పి వి
వ్వచ్చుని భీమునిం గవలవారిననుంగులఁ బంపియచ్యుతుం

గ్రుచ్చియనాత్మమందిరములన్ విడియించె హృదిష్టభుక్తిమై
మెచ్చుప్రదవించి తాను హరి మించినవేడ్కఁ బసిండి గద్దెలన్.

వ. ఆసీనులై యన్యోన్యప్రణయపూర్వకమధురభాషణంబులఁ గొంతప్రొద్దు గడపి వాసుదేవునింగని పాండవాగ్రజుండు రాజసూయం బనునొక్కమహాధ్వరంబు విధ్యుక్తక్రియంబుగా భవదీయానుమతంబు నాచరింపం బూనియున్నవాఁడ నిర్వర్త్యంబే నిదత్తద్వస్తుసంభారంబులకధ్యక్షుండవై యాయా ప్రయోజనంబులం దగువారల నియమించి యింద్రాదిసర్వసుపర్వబృందంబున కుత్సవంబుగా నమ్మహాసవనంబుఁ జేయింపుమనిన నానందకందళితహృదయారవిందుండై యమ్ముకుందుండిట్లనియె.

ఉ. మానితబాహువిక్రముఁడు మారుతసూతి మహాస్త్రశస్త్రవి
ద్యానిపుణుండు క్రీడిగవలమ్మత శౌర్యసమగ్రు లాత్మవశ్
యానుజు లిట్టివారలు సహాయులు గాఁదగునీకుఁ దక్కిన
న్నూభనుత రాజసూయ మొకభూవరమాత్రుఁడు సల్పనోపునే.

క. నావిని ధర్మజుఁడు త్రిగోక్తి,వినుతచరిత్ర తావకీనకటాక్ష
శ్రీవలనగా దెమచ్చే,తో వాంఛలు సఫలమగుట దుర్దమభంగిన్.

చ. అని వినయోచితోక్తుల మురాంతకుఁ దేల్చి పృథా తనూజుఁడ
వ్వనజవశాక్షుతో సభకు వచ్చి యమాత్యపురోహితాది స
జ్జనులను జూచి యధ్వరము సల్పుట కొక్కమహార్తవాసరం
బనువుగ దెల్పుడన్న విని యాసభికుల్ శ్రుతిశాస్త్రపద్ధతిన్

సీ. మది నెంచి యొక శుభైకదినంబుఁ దెల్ప నాఁడధ్వరతంత్రసమార్హ వేది
కా శాలికా పశుకాండ యూపారణి స్రుక్స్రువ ఋత్విక్పురోహితాది
యాజికనికరంబు నాయితం బొనరించి శ్రుత్యుక్తవిధి రాజసూయ మఖము
సల్పి సవత్సగోశతకోటి బహుధనభూదానముల సర్వభూసురులకు
సంతసముగూర్చి యవభృథస్నానకలిత నిర్మలతఁ దత్తదుజ్జ్వలాశీర్మహోక్తి
యుతముగా నావలలశుభాన్వితములూనిదొరపదియుఁ దానుఁ బోల్చె నా రాజసుతుఁడు

వ. ఘనమతి రాజసూయము జగద్విదితంబుగ నిట్లొనర్చి య
ట్యనఘుఁడు భూమిపాలుర సమంచిత కాంచనభూషణాంబరా
ద్యనుపమవస్తుసత్కృతుల నందఱఁ దేల్చి సగౌరవంబుగా
ననిచిన వారలాత్మనిలయంబుల కేగిరి సంతసంబునన్.

గీ. కుంతిపెద్దకొమరుఁ గూరిమిఁ గన్గొని, శౌరి పలికె రాజసంఘమునకు
సలుపరాని యజ్ఞ మొనర్పఁ జేసి సు, స్థిరయశంబుఁ గంటి ధరణియందు.

క. అనిపలుకు తెరఁగుల ధర్మజుఁ గొనియాడి యతం డనుజ్ఞఁ గొని ప్రీతి మెయిం
దన మిత్రబంధుయుతముగఁ, జనియెం ద్వారకకుఁ బాండుసంభవు లనుపన్.

వ. అంత సుయోధనుండు.

సీ. మాణిక్యఖచిత హర్మ్యకవాట కుడ్యగేహముల నిందిరప్రస్థ మలరుటయును
మనుజనాయకులు సామజరథ్యరథవధూ ప్రభృతుల నుపదగాఁ బట్టుటయును
త్రిభువన స్తవనీయ విభవసంభృత మయదత్తమణీసభ దనరుటయును
సరసాన్నదానాది సత్కారముల భూతధాత్రి సురావళిఁ దనుపుటయును
రాజసూయాధ్వరావసరమున ధర్మ, రాజసుతు మందిరమశేష రత్నధాన్య
ధనవసన భూషణాది పదార్థ, సమితి, కిరవగుటఁ జూచి యాత్మ సహింపలేక.

క. శకునియు దుశ్శాసనుఁడును, సకలబలంబులును గొలువ సరభసముగ వీ
టికరిగి ధర్మజుఁ డనుపఁగ, వికలాత్మకుఁ డగుచు దుర్వివేక స్ఫురణన్.

గీ. కరిపురికిఁ బోయి ధృతరాష్ట్రుఁ గాంచి పాండ, వాగ్రజుని రాజసూయ మహాధ్వరోత్స
వక్రమముఁ దెల్పి కౌరవ వసుమతీశుఁ డలశకున్యాదిమిత్రులఁ గలసి పలికె.

ఉ. పాండుని యగ్రనందనుఁడు ప్రాభవము న్సిరిగల్గి భూమి భృ
త్కాండము లెల్లవస్తువులు గానుకలిచ్చి వినమ్రవృత్తి నొం
డొండ భజింపఁగాఁ బుడమి నొల్లక సల్పఁగరానియట్టి యు
ద్దండ మఖంబొనర్చి పరమస్థితి నుండుట మీరుగంటిరే.

ఉ. ఆతని వైభవంబుఁ గనినప్పటినుండియుఁ జిత్తవృత్తి యం
తే తలపింపరానివెత నిక్కినియున్నది మత్ప్రభుత్వ వి
ఖ్యాతి తదీయలక్ష్మికి శతాంశము బోలదు మీరు నాయెడన్
బ్రీతి మనస్కులౌట వినిపించితి మీకుఁ దగంగ నెంతయున్.

చ. అనవిని సౌబలుం డను విషాశనభుక్తిని లక్కయింటి చి
చ్చున నడవిన్ హిడింబముఖఘోరనిశాటులచేత నేమిట
న్దనువులు వీడ కిట్టిసిరిఁ దాల్చి పృథాసుతు లుంట నామనం
బనవరతంబు శీర్ణమయి మట్టున నుమ్మలికం గృశించెడున్.

క. అరిని జెట్టిదపున్నగ, దీరఁగ నొకయుపమ వెదకితిం జూదమున
న్నోడిన వారల సిరిగొని, కౌరవవిపినంపఁ జనుపఁగాఁ దను బెలుచన్.

మ. ఇదిసక్రూరమతియొంచుపాయమున భూయిష్ఠక్షమారాజ్య సం
పద వెంపొందినవారి లచ్చిగొన వేధ న్గుఱ్విచారింపఁ గా
దు వృషస్వాంతుఁడనై కడంగి కపట ద్యూతక్రియ న్మారి భూ
భృదరణ్యంబుల కంపి పాండవుల నీ వీధాత్రియేలందగన్.

చ. అనవినిసంతసిల్లి హృదయంబునఁ గౌరవరాజు పాండునం
దనులఁ దదాప్తుల న్సముచితంబుగ రానియమించి కుంభజా
ది నిఖిలసాధులోకము మదిన్వెలఁగందగఁ జూదపున్నెపం
బునఁగొనియె న్పృథాతనయ భూమిసమేత సమస్తసంపదన్.

ఉ. అప్పుడు ద్రోణభీష్మకృపు లాదిగఁగల్గిన సభ్యులాత్మల
న్నొచ్చిరిగొన్న ఖేదమున మోముల విన్నదనంబుఁ దోపనే
చొప్పడలంచి కైతవపుజూదమున న్సిరిగొంటి రిట్టి పెం
పొప్పదు పాండుపుత్త్రుల నయోజ్వలులంచు వచించి రాసభన్.

గీ. శకుని దుర్బోధ కౌరవక్ష్మావిభుండు, మాయజూదంబువలన సమస్తరాజ్య
లక్ష్మిగొన నిట్లుదుఃఖాకులత్వయుక్త, హృదయుఁడై యంతపాండవాగ్రసరుండు

క. తమ్ములు ద్రౌపదియును దుః, ఖమ్మున వెనువెంటనడువఁ గనుగవ నిండం
గ్రమ్మినజల మొత్తుచు డెం, దమ్మున నడ రూని ధర్మతనయుఁడు సనియెన్.

వ. మఱియు నత్యంతశోకపరితప్తమానసుండై ధౌమ్యుండు దోడనడువఁ గరినగరం
బు వెడలి యొరికిం జేరరాని యొక్క ఘోరారణ్యంబున నిలచి రంత.

ఉ. అచ్చటిసింహ ఖడ్గ శరభాదిక వైపినజంతుసంతతుల్
దచ్చికడల్ ప్రతిధ్వనులు దాత్తతరంబు మదంబు పెంపుసొం
పచ్చపడంగఁ జేయురొద లాత్మపురీమురజారవంబులై
మెచ్చొదవించుఁగాని బొడమింపగలేవు భయంబు వారికిన్.

ఉ. ఈదృశభీమకానన మహీస్థలవంతలఁ గోర్చిపాండుపృ
థ్వీశయుతాత్ములు న్నిలిచి విశ్రుతపర్ణకుటీరవాటి నై
పాదజనం బొసంగు సరసంపు ఫలంబులఁ గాయగూరలు
న్సాదరలీల బుచ్చుకొని యన్నముగా భుజియింతు రెప్పుడున్.

ఉ. [illegible] పటపీక్కృత పాండుతనూజ [illegible] దృ
ష్ట [illegible] మనంతశోకభా
రా[illegible] [illegible] యుక్తిటా
[illegible] యెన్నినాళ్ళకున్.

వ. [illegible] రణ్యంబున నున్నవారలం జూడంబో
వ [illegible] జేసి సత్వరంబుగాఁ దెమ్మనవుడు నతండు సైన్యసుగ్రీ
వ మేఘపుష్పబలాహకంబుల నమర్చి గరుడధ్వజాంచిత రథంబుఁ దెచ్చి సమ్ముఖం
బున నిల్పిన నమ్మహానుభావుండు రథారోహణంబుజేసి పరిమితపరివారుండై నిజపురంబు
నిర్గమించి ద్వైతవనంబునకుం జనుటయు

ఉ. ద్వైతవనీ మునీశ్వరులు దవ్వులఁగన్గొని రత్నకాంచన
స్ఫీత రథాంగమధ్యమున శిష్టజనావన లోకరక్షణ
ఖ్యాతయశోవిహారి దనుజారి వెసంజని తెల్ప ధర్మజుం
డాదరభక్తి సోదరులకంప మురారికి సమ్ముఖంబుగన్.

శా. చేరన్వచ్చిన భీమపార్థుల దృఢాశ్లేషంబునందేల్చి యెం
తేరాజీవ శరోమాక్షులు మాద్రీనందనుల్ మ్రొక్కఁగా
గారామొప్పఁగరంబులం దిగిచి యక్కాంచేక్షణుం డంతలో
ధీరాగ్రేసరు ధర్మజుంగదియ నేతెంచెం బ్రమోదంబునన్.

గీ. కదిసి యభివాదనమొనర్పఁగా యుధిష్ఠిరుఁడు కరాంబుజములనెత్తి కడుఁబ్రియంబు
దొరల ఋషులతో నొకకుశాస్తరణవేసి. నునిచి కుశలమారసిన నయ్యనఘుఁడనియె.

మ. సకలోర్వీ పరిపాలనోత్సవ దశా సంపూర్తి శోభిల్లుతా
వక చిత్తాబ్జ ముదాత్తసింహశరభ వ్యాఘ్రాది నానామృగ
ప్రకరాభీలవనీనివాస కృశతా ప్రాప్తిం బ్రవర్తించె నె
న్నికొన నార్యు సుయోధనప్రబల దుర్నీతి ప్రభావంబునన్.

మ. సరసీజేక్షణుఁ డిట్లుధర్మసుతు నాశ్వాసించి పర్ణాలయాం
తరవాసినియైన ద్రౌపదిని గానంబోన సంప్రీతి వే
గిర మయ్యింతి కుశాసనో పరిజగత్క్షేమంకరోద్యద్దయా
పరమూర్తి న్వసియింపఁజేసి కుశల ప్రశ్నోక్తులం దెల్పినన్.

గీ. త్రిభువనా[illegible], [illegible]
విపినమునిబ్బంద [illegible], [illegible].

మ. కరము ప్రియం బ్రకటించు చుడిగంబులు పల్కి [illegible]
వ్వరిగ [illegible] యుపాంగరక్తము
[illegible]
గరము సుఖించు నీ [illegible].

గీ. [illegible]
మేను చేర్చ [illegible], [illegible].

చ. అనుపమ మురారి! జూచి కృప దాత్మజనాభవ రూపకీర్తి సౌ
భవగుణ విక్రమోన్నతులు పాండుతనూభవ లక్ష్మివారల
య్యనుపమరాజ్యభోగము సమస్తము వైరులపాలుజేసి యె
ల్లనరులునవ్వ నీయడవులం బడనోర్చిరిగా జనార్దనా.

క. భువనత్రయరక్షాగా, రవశాలిని నీవ మిగులఁ బ్రోవని తనులోన్
వివరింపుచునుండెను పాం, డవులకు నిటువంటి సంకటపుపాటొదవన్.

క. అనుటయు హరి యను వినుమం, గన దైవముసేత నాకకా దంబురుహా
సనపురహరు లోపరుదా, నినడఁపననుభూతిపలన వీక్షలుఁగదునా.

ఉ. ద్వాదశవత్సరంబులు దివంబులు రాత్రులు పాండుపుత్రుల
న్నేదురభక్తిఁగొల్చి మది నిండిన యుద్ధురవస్థకోర్చి ధా
త్రీదయితాంగనల్ నిను నుతింపఁగ వన్నియకెక్కమమ్మ శా
తోదరి? యంచుఁబల్కె శమనోద్భవుఁడాసి యనంతరంబునన్.

చ. దనుజవిరోధిపల్కె వనితాజనతామణియౌ సుభద్రిత
త్తనయు జగత్ప్రశస్తనయు ధర్మజ! నీరజనీవరాన్వయా

జ్ఞో! సైనికులెల్ల నీవు వసువంశజా! ఇన్నిగతులఁ గూర్మిఁ జూడఁగా
వినయముఁ గోరుచుందు హృదయాబ్జమునం దలరెందు నెంతయున్.

వ. అనుటయు ధర్మనందనుం డిట్లనియె.

క. అపకారులఁ జెరచి సొంపారఁ, దాపరమతి వసుధ మనుఁ గృతార్థులఁ జేయున్
జూపట్టువేళ్ల వినుము, మా? పురుషోత్తమ! త్రిలోకమాన్యచరిత్రా.

శా. నీచిత్తంబున కొద్దియిష్ట మదిచింతింపంగఁ గర్తవ్యమై
తోచుం మాకని యాసుభద్ర గుణవంతుండైన సౌభద్రునిన్
వేచక్రియుక్త మాత్రిలనిల్పఁగ దయానిర్ణిద్రభావుండతం
డా హామీకర రత్నకీలితశతాంగారూఢుఁ జేయుడున్.

ఉ. ఉల్లముపల్లవింపఁగ సహోదరుఁ డాత్మరథంబుమీఁద మే
నల్లునిఁ దోఁబుట్టువుఁ బ్రియంబు నెసంగ వసింపఁజేసి యు
త్ఫుల్లముఖుల్ పృథాతనయు లెంతయు దవ్వనుపంగ రా దయా
వల్లితదృష్టిఁ గన్గొనుచు వీడ్కొని వారి రథాధిరూఢుఁడై.

ఉ. చారుసువర్ణరత్నమయ సౌధశిరోగృహకుడ్యమండిర
ద్వారకవాట గోపురవితానములన్ విలసిల్లుచుండు నా
ద్వారక కేగి శౌరి మును దాను శతాంగముడిగ్గి చో సుభ
ద్రారమణిం దదాత్మజుని గ్రక్కునడించి ముదంబెలర్పఁగన్.

వ. తోడికొని యభ్యంతరావాసంబున కరిగి కుమారసహితంబుగా సహోదరిం దల్లి
దండ్రులయొద్ద నునిచి యప్పుండరీకాక్షుం డుచితకార్యంబులం బ్రవర్తిలుచుండె.

క. నావిని జనమేజయుఁ డా, త్రివరుఁడ వైశంపాయని మృదుమధురవచః
శ్రీవినుతి సల్పి మునివర, యావలికథ నాకుఁ జెప్పుమని యడుగుటయున్.

మ. అతిదీనార్తనికాయలోచన చకోరాత్రేయ! సర్వంకష
ప్రతిభాధికకృతకార్తికేయ! సమరప్రత్యర్థి నిర్భేదనో
ద్ధత కౌక్షేయ! సుధీజనావన దయాధౌరేయ! లోకైకశా
శ్వత సామ్రాజ్య రమావిజృంభణ నిరస్తస్వఃపురీనాయకా.

క. పంకజదళనయనా! మీ, నాంక! సురవరేశవాళులకరి హృన్నయశీలా
టంక! విజయేంద్రిరా రమ, లంకృత నిజదోర్ద్వయాంకలాకీర్తి మూర్తీ.

పంచచామరము — ధరామరావనా! బలాహ్వతద్విషన్మహావసుం
ధరా! సురాశ్వవాహశ్రీసనాథ! శ్రీయుతో నిరు
ద్ధరామరాజరాజితాద్రిధామ! సత్కృపాంబ
ద్ధరాపరాజదంష్ట్రి కంఠిత ప్రభాతిభాస్కృతీ.

గద్య — ఇది శ్రీ సరసకవీశ్వరామాత్య కుటుంబాంబికాపుత్ర గోపాలకృష్ణ నామ
సాహిత్యాదరశ్రీపుత్రీ [illegible] మంత్రి [illegible]
యామాత్య పౌత్రి తిమ్మయామాత్య పుత్రి సుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందు
ప్రథమాశ్వాసము.
శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

—0—

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు

విజయనందనవిలాసము.

(ద్వితీయాశ్వాసము.)

—(౧)—

శ్రీమద్యాదవకృష్ణ ధర, రామహితారమణ ! రిపువిరామ ! జయశ్రీ
 ధామ గుణస్తోమ దయా, ధామ కళాధామ మతులిత చిరతరకీర్తీ.

సీ. అవధరింపుము జనమేజయక్షమాధవ, వల్లభోత్తమునకుఁ బలికె సల్లలితమ
 రందకందళమాధురీరసధురీణ, మృదుతరోక్తులఁ బైలమునీశ్వరుండు,

వ. అంత

ఉ. తుమ్మెదచాలుడాలునలఁదోఁచియుఁ గురుల్ బలుదమ్మిరేకులన్
 జిమ్ముకటాక్షముల్ బసిఁడినిగ్గుల కెగ్గొనరించు మేను గుం
 దమ్ములఁ గేరుపల్వరుస తమ్ములదాయి నదల్చు మోము నం
 దమ్మును గల్గు నర్జునునినందనుఁ డయ్యభిమన్యుఁ డొప్పఁగన్.

ఉ. క్రేవలనుండి చూచి శశిరేఖ చెలుల్ జగదేకరూపల
 క్ష్మీవిభవాభిరాముఁ డనఁ జెన్నగునీతనికే సుమాముదం
 బావహిలన్ సుతున్ బరిణయంబొనరింతు నటంచు నీశ మి
 త్రావళితోడఁ బలుకె ననయంబు సుధామయభాషణోచితిన్.

ఉ. అలతికూన నాయళికులాలక నామృగరాజమధ్య నా
లోలకురంగశాబకవిలోచన నాకలకంఠి నాకటి
న్మాలిక నారథాంగకుచ మండల నాచిగురాకుబోఁడి నా
బాలిక నివ్విధూకుసుమబాణున కీయఁదగున్ బ్రియంబునన్.

మ. అనిపల్కారు సుధారసోక్తుల మనోహర్షంబు సంధిల్ల ని
ట్లనువాదింపును మున్నచో సహరహం బప్పులుఁ బాలించి యు
ద్ఘనమానంబు బలాత్మజాతమును మెచ్చుల్ బూని మోహంబు పెం
పున నన్యోన్యనిరీక్షణోత్సుక సముత్ఫుల్లాస నాంభోజులై.

సీ. పరిలేనిదైన నల్పఁ జేసికొని శుభదాగ్రిహమూనూను చెంచలకు నేను
నేగి తటాలున నెమరైనఁ గోరయుసిగ్గున దలపాంచి కన్గొనలఁ జూచు
జూచి రాకామరుని సొబగి భ్రమసి మాటిమాటికి వలపు నైపుమ్రదిని నిలుప
నిలిపి యనవ్వరరూపనిధితోడ నెన్నఁడు గూడిక్రీడింపఁగల్గు ననితలఁచు
దలఁచి మనమున నతని సౌందర్యభాస్వ, దభినవాకృతి నచ్చాత్త్రినటులపకలఁ
గొని కుమారీశిరోమణి కుసుమబాణ, బాణపీడితయగుచు మాఁ్రిన్పాటుఁ గాంచు.

క. కన్యాశిరోమణియు నఖి, మన్యుం డనవరత మిట్లు మానససంభూ
తానోన్య మోహవిభ్రమ, సన్యస్తవివేక ధైర్య చాతుర్యములన్.

వ. అంత

సీ. నిలయపంజరకీర కలరవంబులెసంగ వెలఁదిపలుకులలంచువీనులొగ్గు
గమనీయమణిపుత్రికలచెల్వ మీక్షించి యతివపోయక మిట్టిదనుచు నెంచు
నబలానుబింబభాగ్యములనోచిన సముజ్జ్వలదర్పణశ్రీల సరససమెలయు
ననఁబోఁడి నడచిన సవ్యలాక్షారాగ చరణాంకగృహమధ్యశరణిఁ దిరుగు
నంకమునసిల్పి సుభ్రూభ్రమభాగరూప, చిత్రఫలకంబుఁ గన్గొనుఁ జిత్తజాత
శాతశరజాతవేదనా స్పష్టహృదయుఁ, డగుచు నారాజనందనుఁ డనుదినంబు.

చ. కుసుమసువంటకంబుఁ గనగోర డొకించుక మానశయ్య దా
ల్పఁడు మణిభూషణచ్ఛటనలందకు మైకపురంబుఁ జాయకొ్రి
మ్ముడి నవరింపఁ డాప్తులకుముచ్చట జెప్పఁ డతండు నెమ్మదిన్
ముడిగొను బాలికాను గతమోహత మోముకులీకృతాక్షుఁడై.

చ. రమణీవిలాస రూపరుచిరత్వ నిరీక్షణ మోహవిభ్రమో
ద్యమము నిజాంతరంగమున నగ్గలమౌట సహింపకే సె భూ

రమణసుతుండు పొచ్చెఁడిగి రమ్యలతా ఫలపుష్పమంజుల
ప్రమదవనాంతరాళ పరిభాసినికుంజ కుటీరవాటికిన్.

చ. వనియట శీతలానిల వశచ్యుతనూన రజఃప్రదిప్త నూ
తన శశికాంతవేదిఁ బరితాపభరంబున మేను సేర్చి యొ
య్యన శుకసాలసాల నికరాస్తవనప్రియ కీరశారికా
నినదము లాత్మకుమ్మలిక నింపఁగ నచ్చటుఁ జూచి దిగ్గనన్.

ఉ. లేచి విహారసాగరపు లశ్రప్రికరంబు సదల్ప నొక్కెడన్
బూవికరంబు నమ్మవలపుల్ వెదచల్లు నికుంజపుంజము
లొప్పని యొకింత డాయు మవిలోలత రంగదనంగశస్త్రికా
లాచయముల్ గదా యివి తలంప నటంచు నతండు వేఁడుకన్

మ. కళికల్ లేఁదలిరాకు జొంపములు జొక్కంబైన కప్రింపుతి
ప్పలుబూగుత్తు లనంటులున్ లతికలు న్బద్మావళుల్ భృంగముల్
నళినాక్షీతనురూపసంపదలఁ గన్పట్టన్ నిరీక్షించి య
బ్బలభిత్పౌత్రుఁ డనూనమోహపరితాపం బూను డెందంబునన్.

వ. ఇవ్విధంబున మధుర మరంద ఫల కుసుమ కిసలయ లతావిసర పరిభ్రాజితోద్యాన శుక పిక శారికా కలకలారవంబులఁ గులుకుచు నుత్ఫుల్ల కమల కల్హార సౌరభోల్లసత్కాసార సులలిత తరంగడోలికా మాలికాందోళిత కాదంబ శాబక కదంబంబుల లాలించు జోలపాటల యొఱపు నెఱపు రంగద భృంగ భృంగీ సంగీత ప్రసంగంబులకుఁ గలగుచు నితాంతకంతు శరసంతాపితాంతరంగుండగుచు నుపవనంబున సౌభద్రుండు విహరింపు చుండునంత.

చ. అలఘుతరార్జునాత్మజుని యౌవనరూపవిలాస లక్ష్మి చూ
డ్కులకు మితానురాగ మొనఁగూర్పఁగ జూచుకతంబునన్మది
గళవళ మొందఁ జిత్తజుని కాకల కోర్వఁగలేక రేబగ
ల్బలుకలకొల్కి తల్లడిలు సెజ్జపయిం జెలులారడింపఁగన్.

సీ. చివురాకుఁబెదవి వాచవికైన దరికిఁడాయఁగనీదు మధురోపహారములను
కొనగంటనైన వీక్షింప దాసన్నసంఫుల్లకైరవ నవాంభోజములను
మఱచియైనను గేలమన్నింప దభిరామ వాసనాన్విత పుష్పపల్లవములను
పెట్టకేలకునైన సెదసలందదు సారఘనసార సాంకవ గంధములను

బలుకరింప వేకపస్వరము పంజరాంతగ, రాజి శారికాకీరపంచపరలకు
గుసుమ శరచాప దప్పిసే సంభవించ, యారుణిరాంచలేత గీతలు సోకికలికి.

ఉ. పంకరుహాంబకుండు మసిఁబూయక లోకతి వెట్టు సాంద్రప
ర్యంక లతాంత కోరకము లాతఁ గోరి స్మరాగారు చూపుతై
కంకలఁ జొట్టఁగా జలిసఖీమణులు న్విడనాడి యకుర్కరం
గాంక ముఖీశిరోమణి నిజాయతబాహువఁ దొరంగి కా స్ఫురన్.

చ. బలితపురగబ్బిగుబ్బగవ భారము వైపక శానునీవ సం
చలతవహింపఁ బెన్నెఱులు జారఁ గటీతట నర్తనేఘులాం
చల మణికింకిణీ చరణ సారసనూపుర విస్ఫురారవం
బు లెసఁగఁ గేళికావిపినభూమికి వచ్చి విరాళిఁ దూలుచున్.

చ. ఘనశశికాంత వేదికలఁ గప్పిపుఁ గమ్మరజంపు గుంపు నిం
డిన సుమనోమరందతటిరీతటుల న్జెలువంపు గాడ్పుతో
నెనసినవాంబుశీకరము లెల్లెడఁ జల్లుసరిత్తటంబుల
న్మన విలుకాని వంతలఁ బెనంగి లతాంగి చరింపుచుండఁగన్.

ఉ. సారసువర్ణరత్నమయసౌధములో విరిపాన్పుమీద శృం
గారవతీ శిరోమణిని గానక తత్తరమంది చిత్తరుల్
మారశిలీముఖ వ్యథఁ గుమారిక సైఁపక యొంటిఁ గేళికాం
తారనికుంజ పుంజసదనంబుల కేగెనొకో తలంపఁగన్.

క. అని మదినెంచుచు నిలువక, యనుపమితా రామసీమ కవ్వనజాక్షుల్
చని శశిరేఖాన్వేషణ, జనితాత్యంతానురాగ సంరంభమునన్.

సీ. కలకంఠకుల కంఠకలనాద కలనాదరణ యోగ్యసురసాలరాజి పజ్జ
నవభృంగరవ సంగత. విశాల లవలీలతాకుంజసదన సంతతుల సరస
సుకదంబకకదంబ సుమగుచ్ఛకలితాచ్ఛ ఘృణికాంతయుత వితర్దికలమీద
బిసజాతవిస రాతతసరోనికర మానిత పాంత కదళికాతెరుల నడుమ
మంజుతరగోస్తనీ కాయమాన మండ, లాంతరాకల్పిత సుశీతలాంబుయంత్రి
పార్శ్వనిర్మిత సుమతల్పభాగములను, సరసిజాననఁ గానక యరసియరసి.

మ. తొగసెత్తావి కొలంకునీటిచలువల్ తోడ్తోఁ బయింగ్రిమ్మఁ గొ
జ్జఁగిపూదేనియ యేటి కాలువదరిన్ జాబిల్లిరానిద్దపుం

జిగిబళ్లోఁ బ్రాత్తి వితర్పిఁ దొమ్మెరలు మ్రోఁగింపఁ గర్పూర ఘూ
ళిఁ గరంబూనిన పుంపులుం గొదలు నాళీకాక్షి వీక్షింపుమన్.

క. చేరఁజని పిన్నియవయస్యలు, గూరిమిఁ దళుకొత్తఁ గుసుమకోమలిని సుధా
సారము నుక మృదువాచా, పారీణత నూరడించి పలికిరి నెమ్మిన్.

చ. సరసిజగంధి మన్మథనిమిషం బెపఁబాయనిదాన వొంటి నే
లెం తైనాటలోఁ బ కరు వెంచితివమ్మ మరందవారి ని
ర్ఝరము లెలుల్చెనమ్మ ఘనసారపు తిప్పల నీపదాబ్జ మే
కరణిఁ జక్కఁ జెనమ్మ కొరగాములు నిల్లునటమ్మ యింతికిన్.

ఉ. ఇమ్మహిఁ దేఁతజవ్వనపు టింతులు కాంతులఁ గోరరమ్మ చి
త్తమ్మునఁ దాల్మి వీడి పరితాపము లిట్లు వహింపనేతునా
యమ్మగునమ్మ యింతవల పొరడి పుత్తురటమ్మ నెమ్మదిన్
జిమ్మిరి మానుబారికిటు తెంపువహింతురటమ్మ కోమలీ.

ఉ. చందనగంధి! కుందనపుఛాయల సోయగముల్ హసించు నీ
యంద పుమేనిసొంపు మదనాంబకవహ్ని శిఖాచయంబునం
గందెగదమ్మ నెమ్మొగము గైవడి జాబిలిఁ గన్న తమ్మిమా
ట్కిం దలపించెనమ్మ ప్రకటింపకుమమ్మ కడింది ఖేదముల్.

చ. బలుశిఖి నెమ్మి చిల్క ప్రతిపక్షి సమీరుఁడు చిమ్మరీఁడు గో
యిల నెరినిప్పుకల్ గురియు దృష్టిభుజంగమ వేణిబింబమం
జులమగు మోవి బుష్పసమశోభితనూలత బాణిపల్లవం
బుల విలసిల్లు నీవిపుడు ముద్దియ రాఁదగునే వనోర్వికిన్.

చ. అనుచు ముఖాబ్జమెత్తి నయనాశ్రుకణంబుల నొత్తి యున్నత
స్తనయుగమధ్య హారమణిజాలముఁ జక్కఁ ఘటించి నీప్రియుం
డనవరతంబు గూరిమి బయల్పడ మిక్కిలి గారవింపఁగా
ననసెదవమ్మ సంపదల నింతుల నందఱికంటె మేటివై.

ఉ. బాలిక! విస్ఫురచ్చికురపాళిక శాతకి తాసితాంబుభృ
న్మాలిక! చందనాదికఘనద్రుమశోభితకేళికావనీ
పాళికఁ గమ్మపూపొదలపజ్జఁ జరింతము రమ్మటంచు మ
మ్మాళికచాల్ సనాజ్ఞు చిరాళికఁ దోడొనిపోయి యంతటన్

ఉ. అనల్పసుగంధబంధురతరాళిలసద్గణ తల్లజమల్లికా
కుసుమపరాగశోభిత నికుంజములన్ సురభిత్వసంపదు
ల్లసితసరోజకైరవకలాప సమేతసరోవరంబులన్
బ్రసవమరంద నిర్ఝరులపజ్జఁ జరింపఁగఁ గౌతుకంబునన్.

సీ. కొదమతుమ్మెదపిండు చెదిరినట్లుగవాలె నళినేక్షణలు హేమనాసలగుటఁ
బరువైతిరాచిల్క పరిమూలలకు నేగె ముదితలు సాంకవామోదలగుటఁ
దరలిరాయంచమొత్తములు మానసముం జేరఁ జెలువలు నీలాభ్రచికురలగుటఁ
మదరథాంగములంబుచదలు జారికిఁబోయెనబలలు చంద్రికాహాసలగుటఁ
దత్తరంబుననిజరజోవృత్తిమాసి, పొదలు నెత్తావి సొజ్జఁగిపొదలు దూరెఁ
జారుమలయాచలమరుత్కిశోరకంబు, లలనఁబోఁడులు భుజగరోమాళులగుటఁ.

సీ. పొగరుగుబ్బలతోడఁ బొత్తుజేయఁగజాలు ఫలజాలముల నేల పుడిచెదమ్మ
కలికి లేఁగోళ్ళతోఁ జెలిమిబూనఁగఁడంగు కోరకంబుల నేల గోసెదమ్మ
యడుగుచాయలతోడఁ గడునెయ్యమునమించుఁ జిగురుటాకుల నేల చిదిమెదమ్మ
మధురోష్ఠరుచులతో మైత్రిఁదాల్చిపొలంగు నలరుదేనియ నేల చిలికెదమ్మ
సరసబాహులతోడ నేస్తమున వెలయు, ఫలలతాసంతతుల నేల గలచెదమ్మ
యనుచు నన్యోన్యచతురవాక్యప్రసంగ, సంగతుల బోఁట్లు వనకేళిసలిపి రప్పుడు.

చ. జలరుహగంధి నేఁచునళిశాబకకోకిల కీరమండలం
బుల మదమత్సరాగ్రహ సముజ్జ్వలతల్ సడలించురీతి ను
త్పలదళనేత్రియోర్తు సుమపల్లవపక్వ ఫలప్రకాండముం
బెలుచఁగలంచె గోరఁజిదిమె న్నలుదిక్కులపైచెఁ జెచ్చెరన్.

శా. కేలంగైకొని పూవుగుత్తు లొకపంకేజాక్షి లీలాగతిన్
బాలారత్నము నోర్తుపైవ నెద నంటంబాకి వ్రాలెన్వెసన్
వ్రాలిన్ దత్కుచరీతి కోడి చరణాంభోజంబులం జెక్కుచుం
దాలం దామదయంబు వేఁడుగతి నంతర్భృంగ నాదార్భటిన్.

క. ఈరీతిఁ బలువెరంగుల, నారీతిలకంబులిట్లు నాతికిశ్శృంగా
రారామకేళిడాకల, నారతిచేఁ గాలయాపనము సేసి యటన్.

సీ. నాళీకనాళాళవాళీ కనద్భూరి డోలీకృతోర్మిరింఛోళి సహిత
మంగీకృతాంభోజ భృంగీకృతాభంగ సంగీతమాధురీసంగతంబు

శీతాంశుకిరణోద [illegible] జాతాన్వితాష్ట దిగ్జాలకంబు
[illegible] సుమనారి స్సౌరభంబు
చారుతర[illegible]లాంఛ [illegible] ప్రపూరమనఁగ, దాని రాకృతసురగో సుధారసంబు
[illegible] తీక్ష్ణ, మగుచు [illegible] కాసార మరసి చెలులు.

క. అ[illegible] ఘనమై [illegible], మ[illegible]ఖాసనుగ్రితయుఁ జ
నా[illegible] యుక్త, గలిసి హాయుఁ దనమించు నాకొలనుడాగి.

చ. [illegible] కట్లు పుష్పములు విప్ప సరస్తటి నిల్పి పావడల్
పూలకటిప్రదేశములఁ బూని జలేల్ గొని యల్లనల్లనన్
[illegible] దస్త్యాసుమకోమలు లంఘ్రిసరోజయానకా
[illegible]లను దప్పక ఘటిల్లఁ [illegible] దమపాంతమరాళజాతికిన్.

శా. ఈరీతిన్ సలిలాకరాంతరమునం దింతుల్ ప్రవేశించి యొం
తేరాజీవముల స్తలించి [illegible] శైవాలక
స్త్రీరాజిన్ [illegible] మత్తమధుపాళిం దోలి చంచన్మరా
[illegible] జలకేళీలోలతన్ గ్రాలఁగన్.

చ. అప్పు[illegible] కాంచనమయంబగు కొమ్మన [illegible] యొ
క[illegible] పాలతిమీదఁ జిమ్మ నది [illegible] దోయిట మోముఁ [illegible]
జపలమృగాక్షి కేల్గవపసన్ దగి జాబిలియున్న గొన్న ని
ద్దపుఁ జుక్క లిమ్ముటంచు నొగిదమ్ములు దామరికట్టెనోయనన్.

ఉ. ఆయమృతాంశుబింబముఖు లందఱు నీరము జల్లులాడినన్
చాయలఁ దట్టుచాగ్రి ఘనసారమృగమద కుంకుమద్రవ
శ్రీయుగమైసరంబు విలసిల్లెఁ బరస్పరమైత్రి గూడ గం
గాయమునా సరస్వతులకైవడి లోచనకౌతుకంబుగన్.

చ. అతులసరోవరోభయతటాంతముల నూతనపత్రకోరక
ప్రతతినవాంబుజాకరశరత్ప్రమదానికరానుబింబ సం
తతులెసఁగన్ బరిస్ఫురితతత్తనురూప నిరీక్షణోత్సవా
గతఫణిలోకయౌవతముకైవడిఁ జూపరికద్భుతంబుగన్.

చ. జలకములాడి యిట్లు జలజాతముఖుల్ జలజాకరోపరి
స్థలికిరువొంచి చేలములు దాల్చి నెఱుల్దడి యొత్తి కప్రపుం

కలప మంజరి కస్తురిఁ గాటుకఁ గస్తురి [illegible]
విలసము బూని స్థాలములఁ దీర్చి ఘోషణ భూషితాంగి యై.

సీ. అలికములకడి గూర్చి నయనాగ్రమొకతె యుం బయిని కూర్చి నొక్క-యంబరకలున్న
గూర్చుఁగంచుకమొక్క- కుచకలశోపరి కమ్మపూవుగులూర్చెఁ గొమ్మయొకతె
కజ్జలకచయోర్తు కాటుకఁ దలిదండెఁ బరిమళించిన దొక్క- పద్మగంధ
గుణరత్నరీతియోర్తు మణిభూషణములఁ గై కొనఁగ నొక్క- పానవదన్తి
చందిరముఖియోర్తు నెమ్మేన జందిరముఁ దాల్చె, బూనె నద్దము ముకుర కపోలయొకతె
యొక్క-లకకాన తెలనాకులొసఁగె నొకర్తు, జనులు [illegible] యాకు [illegible] యొకపున.

శా. శాణోత్తీర్ణ సమస్తోజరాజి నికరాస్త్ర శ్రేణులో వాల్యగు
శ్రేణుల్ రత్నవిచిత్ర భూషణసమారూఢ స్వనా హర్మ్యతుల్
రాణింపన్ ఫలపుష్పకోరకరసప్రారంభ నానాతరు
శ్రేణీచ్ఛాయల సంచరింపుచు మనస్థైమాను రాగంబునన్.

చ. సొలపు వహించి నిల్చి రొకచో మలయాగమరుత్ప్రకీర్ణ సం
చలితతమాలసాల ఘనసారపటీర కదంబనింబమం
జులవనవాటి కాంతరవిశుద్ధసుధాకర కాంతకేళికా
నిలయసమీపమాత ధరణీరుహమూల సువర్ణవేదికన్.

గీ. నిలిచి యచ్చోట వెండిగిన్నియలమున్న, నించియుంచిన సుమవాయణీరసంబుఁ
దరళిమృగశాబకాక్షులు ద్రావి త్రావి, యంతకంతకుఁ దస్మింబావహిల్ల.

ఉ. చానలలోన నొక్క-యొలజవ్వని దిగ్గనలేచి కొమ్మ ముడిం
బూనినకమ్మ గ్రొవ్విరుల పుష్పశిరాల బయోధరోద్ధతిం
గానుపడంక హారలతికల్ చెదరన్ జరణాబ్జనూపుర
ధ్వానముతో నటించెఁ గనుదమ్ములు నెండొవ చెల్వుఁ దాల్పఁగన్.

సీ. తొలుమొగుల్ తెగనుండి తొరఁగుముక్తాసరంపరలు నాఁతలకొవ్విరులురాలం
గుసుమచాపమనేభ కుంభోజ్జ్వలత్కు-చ శాటినాఁబాలిండ్లు బైటఁ జెదరఁ
జెంగమ్మి రేకులఁ జెదరుత్తేంట్లన సోఁగకనుదోయి మాడిక్కి- నల్లడలఁబారిక
నుమురాజువలనఁ జెల్లుబుకువెన్నెలపోవు నామొగంబున రిత్తనవ్వులఁ గఁ
బృథుపయోధరభార సంభృతిఁ గలంగు, చదలనాకొను డీవసంచలనమొందఁ
గరపదాంగద ఝుణఝుణత్కారమొలయ, మగువయొక్క-తె నత్తించె మదముకతన.

చ. వెలఁదులు గొందఱాసవపు విస్మృతిఁబాణి సరోజవల్లకీ
లలితరవంబు పొత్తున మెలంగని గీతిక శారహాస్యముల్
సలిపి రనేక భంగుల విశాలనికుంజ కుటీరవాటికా
చ్ఛలదళినీకదంబ సరసస్వన రంగదుపాంగసంగతిన్.

ఉ. అతలిరాకుబోఁడుఁ లిటులాసవహీనమదప్రభూతని
ర్హేతుకహాసవాగ్వికృతి నృత్తకళాదివికారభూరిచే
ష్టాతురతన్ బ్రవర్తిలి తమంతనలోఁ దెలివూని సీరిక
న్యాతిలకంబుఁ గన్గొని ప్రియంబున బల్కిరి మంజుభాషలన్.

ఉ మానవతీ! సుధామధురమంజువచోరచనైకచాతురిన్
వీనులకింపుసొంపు నొదవించు భవత్ప్రియకీరమిచ్చటం
గానము నిన్నఁ బాసి తృటికాలము దానొకచోటికేఁగదా
యీవనికాద్రుశాఖలపయింగనుపింప దిదేమివింతయో.

క. సురదా్రవియాటపాటల, సరసవిపంచీనినాదసంరంభములం
గరమలరఁగ మనమిటమదిఁ గెరలి వనీభూజశుకసఖిత్వము కలిమిన్.

ఉ. వేత్రాకపుష్పవాటి కతివేగమునంజనబోలు నివ్వనిన్
కాటియ బూనిరిత్త వెదకంబని లేదిటు రమ్ము పోదమా
యారడిచిల్కలన్ గలసి యంతటనింతటనుండుదప్పులం
బాఁటదుకూర్మి నీవు వెనుపంబొడవైనడిగాననావుడున్.

గీ. దినదినము నావలన ఫలంబొనసి వృద్ధి నలరి నేనెంత మాటాడ నంత మాట
మగుడ నాడ నదల్ప నేనెగిరిపడుచు, నతిగె వనశుకరాజి నెయ్యమునఁ బొదలి.

ఉ. ఆనగరానియీస్మరశరానలవేదనఁ గుందు నాకునో
మానినుజార ? యా చిలుకమాటలు నూదులువోలె నెంతయున్
వీనులుగాడి పాఱు వనవీథులయందు విపక్షవృత్తిలో
నూని మెలంగు దాని మనమూరక యుండక రోయ నేటికిన్.

చ. చిఱుతతనంబు నాటగోలె జేతనపెంచిన ముద్దుచిల్క న
న్నొఁగి విపక్షవృత్తి వెసనూల్కొనిపోవ వనద్రుమాళిక
కలఫలభంగ కాంక్షల మొగంబులఁ గ్రోధరసంబుఁ దాల్చి తా
నమితిముటఁగుయఁ గీరనివహంబెద నాయెడ వైత్రిఁ గోరునే.

వ. అని పలుకు శశిరేఖం గనుంగొని వయస్య లిట్లనిరి.

చ. కడుపునఁగన్నవారి పయికన్నను బెంచినవారిమీఁద నె
క్కుడు బ్రియమందురి కావునఁ జకోరవిలోచన యారకిమ్మెయిం
దడయఁగ నేల నేవనమునం దెరచిల్కలఁ గూడియుండునో
కడువడి నీదు చిల్క వెదకందగు బోదమటంచుఁ బల్కుచున్.

గీ. వనజవదనఁ దోడికొని బోటికత్తియ, లచటుఁ బాసి మఱియు నాటతోటఁ
గలయఁదిరుగు శుకనికాయంబులో ముద్దు, చిలుక గానఁబడమిఁ దలఁకి తలఁకి.

సీ. కృతకాద్రికూట నిర్గత నిర్మలాంభోఝరీ తీరమాకందబృందమరసి
పరిపాకనిర్గళత్ఫలసమావృతదాడిమ మహీరుహ కదంబకముల వెదకి
మరుమచ్చలతేఁళి సరసీతటనమేరు ఖర్జూర కదళికాగములఁ జూచి
జలయంత్రనికట నిస్తులసాంద్ర గోస్తనీ ఘనకాయమాన సంఘముల నెమకి
పొంచియొడనెడ జాజిపూఁబొదల మాధ, వీలతాదుల గొజ్జంగినిరుల యిండ్లఁ
గలయ వీక్షించి యచ్చోటఁ గలికి చిలుక గానఁబడకున్కి నెమ్మదిఁ గలఁగి కలఁగి.

క, ఈయాటతోటలోపల, నేయెడఁ గనుపింపదయ్యె నేవనమునకుం
బోయెనొ చిలుకం జతగొని, యాయాచోటులను వెదకనగు రాఁ జిలుకన్.

వ. అని బహువిధంబుల శుకాన్వేషణాయత్తచిత్తంబుల నమ్మత్తకాశిను లుండునంత
నక్కడ.

ఉ. అర్జుననందనుండు నిశితాంగజ బాణవిపాద వేదనో
త్సర్జితధైర్యుఁడై చెలువదాను భజింపుదు నెందవోపల
న్నూర్జితవేదికం బొదలుచు న్మకరంద రసోపమోక్తులన్
గర్జిలు చిల్కఁ జూచె నుపకంఠ రసాలమహీజశాఖకన్.

క. కనుఁగొని యబ్బురపడి ది, గ్గన లేచి రసాలభూరుహాంతికమునకుం
జని తద్రూపరమాలో, కనజనిత నవానురాగ కలితాత్ముఁడై.

క. కీరములు లేవె జగతి న, పారమ్ములు దీనితో శుభశ్రీరేఖా
తారుణ్యలక్ష్మి నెయ్యది, గోరంత సమత్వమూనఁ గొనకొన వెచటన్.

క. బలకృష్ణులకిలఁ గల రా, జాలు గానుకలుగ నొసఁగు శుకములు కేళీ
నిలయాంతర మణిపంజర, ములనలరఁగ వాని చెల్వములు గనుఁగొనమే.

సీ. దివిజాధిపతికూర్మిజవరాలి కేళిమందిరవాలి జక్కెర దిండిపులుఁగు
పరిసకార్ముకశాలి భామినీమృదుపాణి సారసాగ్రవిహార కీరమొక్క

పంకేరుహాసన ప్రియసభాంగణ వరరత్నపంజరాంతరశుకంబో
రజితభూధరరాజ రాజీవలోచన నిలయాంబువ మెలఁగుచిలుకయొక్కొ-
గానిచో నిట్టిసకలలోకప్రశస్త, రూపశుభలక్షణ కళాకలాపమహిమ
మహిమసలుపాని సంపజనుంపలయున, నవనిఁగనుఁగొంటి మేదృగుత్సవముగాఁగ.

చ. అమరులు గెంపుఁజూఁ గిలుకఁబోఁడియ లందము బచ్చుఁజూ మెఱుం
గడలఁగఁ దోఁకుఱ్ఱ ఱెక్కలపయి న్గలరంగు బలాశకోరకం
బమరగన దోఁచు జాలిన ముఖారుణకాంతియుఁ జూచి నెమ్మది
న్గడుఁ బ్రియమావహిల్లఁ జిలుక న్వెసఁబట్టికొనం దలంచుచున్.

ఉ. పొంచిరసాలభూరుహముపొంత వినిశ్చలదేహుఁడై కటా
క్షాంచలపాళి గానిపయినాని కరాంబుజ మొయ్యసాచియ
ప్పంచశిలీముఖోపముఁడు పట్టె సరోజమరందమాధురీ
ప్రాంచితవాగ్విశేష సముదారముఁ గీరము సత్ప్రచారమున్.

క. పట్టుకొని గేలఁ గివ్వడి, పట్టి శుకము కరతలంబుపై నేరిచియా
చెట్టునసువన్నుకతమున, నిట్టిది రాచిలుకఁ దొరకె నేమనవచ్చున్.

చ. అనిమిషసంతసిల్లి చిలుకా యెటుకానకు నిన్ను నాదు సా
మ్మునికనుగొందు నాకుఁ జెపుమా యిపుడెచ్చటనుండి వచ్చితి
వని కేటమురితుఁదాన వనివార్యకృప న్నినుఁబ్రోచువారలే
మనికి వసించియుండెదరు మానుగ నున్న తెఱంగెఱుంగఁగన్.

క. నావిని దూరితభయ పీ, డావిలమతి యగుచు నతని కనియెఁ జిలుక రా
జీవమరంద మధురవా, చావైచిత్రీ విలాససంగతి సెలఁగన్.

గీ. వినుము నీ మేనమామకునను(గు)పుట్టి, చెలువముల పుట్టినిల్లు విశేషసుగుణ
వల్లికాలవాలము సతీమతల్లి కయన, వరలు శశిరేఖ పేరు నీవెఱుఁగినదియ,

క. యొన్నఁడుఁ జూచినయది యో, కన్నులకానందరసము గ్రమ్మఁగ నీరూ
పన్నలఁ తెవాటఁగొలెఁ గూ, డున్నీరును మఱచి మెచ్చువాను మదిఁగుందున్.

గీ. అత్తెఱఁగెఱింగి చెలితాల్మి కత్తళంబుఁ, జిగురుబాకున నరవరజేసి మనసు
దూఱి యభిమానవిత్తంబుఁ జూరగొనియె, నేచి మగటిమి వెడవింటిరాచకొడుకు

ఉ. అంతము లేనికూర్మి నిను నాత్మఁదలంచుచు శయ్యఁబాసి యిం
తింతనరానికంతు నిశితాశుగవేదనఁ బూనిరేబగల్

జంటలఁ గాంతలన్ జిలుక చేడియయొక్కతె కేళిమందిరో
ప్రాంతవనస్థలిం దిరుగఁ బల్కురు దైవముఁ దూరుచున్మదిన్.

చ. అలికులవేణి యిట్లు విరహార్తి వనీసుమకుంజవాటిలో
సోలయుచునుండ దాని వెతఁ జూడఁగనోడి మదాప్తకోటి ని
స్థలసిచరింపనీ యుపవనస్థలి కేవరుదేరఁగాంచి కే
వలకృప నన్నుఁబట్టుకొనవచ్చినఁ జిక్కితి ఏనుచేతికిన్.

సీ. నలినలోచన చిన్నటనాటనుండి, కూరిమి పెరిచ్చి మునుకోపహారములిడి
పెనుపఁ బెరిగినదాన నేపెఱుకఁబు, గాను వినుమయ్య యొకమాటకరుణతోడ.

ఉ. చక్కెరవింటివాని నెకసక్కెము సేయఁగఁ జాలునట్టి సె
చక్కెదనంబు జవ్వనము చందముఁ గన్గొని మోహమాత్మలో
నెక్కొని వేసదానిఁ గరుణింపక లాఁతిగఁ జూతురయ్య లో
నక్కట నీవెఱుంగవె యనంగుడు జేరజ నూట నెమ్మదిన్.

మ. అనవినిక్రీడిపట్టి హృదయాబ్జము ఝల్లనఁ గీరరాజముం
గనుగొని పల్కెనావలనఁ గాదె మనోజనిశాతశస్త్ర వే
దన నలగోల దాలిచెఁగదా యిక నేగతి సైఁచువాఁడ నం
చనుగతమోహ హా హా వివశాత్మకుఁడై యతఁడంతకంతకున్.

గీ. కన్నుఁగవమోడ్చుఁదలయూచుఁ గడలుజూచు, సారెకునురనునవ్వుసంచలనమొందు
గరముఁజెక్కటగడియుంచు దురవగాహ, మానశరశాతశరమూయమానుఁడగుచు.

వ. ఇట్లు దురంతకంతుశర సంతానవేదనాక్రాంత స్వాంతుండై సుభద్రాసూనుం డు
న్న సమయంబున.

గీ. నీరజదళేక్షణలు సుఖాన్వేషణాను, రాగ తత్పరలయి సుమారామసరణి
వచ్చుచోఁ దమమ్రోల వివ్వచ్చునఁగుకొమరు కెంగేల రాజకీరమును గాంచి.

క. కంజదళేక్షణ తావక, పంజరకీరంబు గ్రీడిపట్టి కరమునన్
రంజిలుచున్నది యిఁక వెద, కంజనదీక్షింప కౌతుకము దైవారన్.

గీ. అని యనతిమార, మునఁ జకోరాక్షులొక్కట గుజ్జుగొజ్జఁగిమాటున గొమిర నునిచి
మంజుభాషిణి యనునొక్కమచ్చకంటి, నలసుభద్రాకుమారుఁడాయంగననుప.

మ. చని యచ్చోటఁ గిరీటిపుత్త్రుఁ ద్రిజగత్సంస్తవ్య చారిత్రుఁ గ
న్గొని కేల్మోడ్చి మరందబిందుమధురా సూనానులాపోపరం

జనమై పొల్చు భవత్కరాంబురుహ రాజత్కీర మాసీరి నం
దనకేళీగృహ పంజరస్థమది యుద్దాత్రి జరాజింపగన్.

క. అశుకవి ప్రవరావన, కౌశలము వహించిదాని నైకొంటివిగా
నాశుకవిప్రవరావన. కౌశలము వహింప నీకుఁగర్జమకాదే.

చ. నిరుపమకీర్తిధూత రజనీకర? నీకరసీమసీమనో
హర శుకమొప్పఁగాంచి మణిహాటక కాంచికలాప మానసాం
కురిత నిరూఢలజ్జమెయి గొజ్జఁగిపూఁబొద పజ్జడాఁగి వే
గిరపడుచుండు జాలిగొని కీరము నేగొనివచ్చునంతకున్.

ఉ. నావలఁదేవిపాత్రికఁ డనాహతమోహత మోనిమగ్నుఁడై
తావలమయ్యె మాటుగొన దానికి నేమి నికుంజవాటిబో
టీ వెస నాదుమాడ్కికి ఘటింపగదే జగదేకమోహినిన్
నావలవంతదీరఁగ మనంబునఁ గోరికలూరఁ జూచెదన్.

చ. అనవినిమంజుభాషిణి నృపాత్మజుఁడెందము నీరికన్యకా
మనవరఘురీనిమగ్నమని మానినిడాగిన తావుఁజూప న
ల్లన గనుసన్న నాతఁడు చలన్నిబిడేక్షణ చంచరీక పా
ళినిగుడజేసెఁ బైపయిని లేమముఖాబ్జరసానుభూతికిన్.

చ. ముసుచికురాంధకారమున మూఁగి వధూముఖకాంతి నిర్ఘరిన్
మునిఁగికుచాద్రులూతగొని మొత్తరుల స్తన దూర్మికాచయం
బు నెనసియూఁగియూఁగి నునుపాక్కిలతామర దూరికప్రిమ్మటన్
గొనకొనవయ్యె నర్జుని గూరిమిఁగట్టి కటాక్షభృంగముల్.

చ. రమణికటాక్షవీక్షణ పరంపరలన్ ఝుషపాళి యానృపో
త్తమపరిభాసితానన సుధాకరకాంతి సుధారసప్రవా
హమునకు నొయ్యనొయ్య నెదురై తదుదారకటాక్ష దృష్టిజా
లము గబయిఁ కొన్న గ్రిమ్మరి చలత్వమునన్ మునిగెన్ దప్రాంబుధిన్.

చ. మఱియుననూనరాగ రసమగ్నత నవ్విజయాత్మజుండు ప
ల్మఱుఁ దనరూపకాంతి సుకుమారతలన్ దిలకింపగొంకఁ జ
త్త్రరమును మోహము న్బెనఁగఁ దన్వికుచాంతర హారపాళికిన్
మెఱయు బ్రియాంగవైభవసమీక్షణఁ బొంగుఁ ద్రిపానతాస్యుఁడై,

మ. అవనీపాలసుతుండుఁ గామినియు నిర్యన్యోన్య సందర్శనము
క్తభవమోహాభ్యుపలంభ లక్ష్మణవికాస్యారాగ సంజాతమా
రవికారప్రతిబద్ధ మానసములన్ రంజిల్ల సౌధమ్మునన్ జా
చి పద్మాక్షీమణి మంజుభాషిణి వచించెం జేసినుదన్యోక్తులన్.

ఉ. రాజకులావతంస? యలరాజముఖీకుల రత్నమా కళా
రాజవతంసు శాత్రవుఁ డిరసన్మతి సల్పుచున్నదియటంచు మున్
దేజము మున్నుచున్నయది చిత్తకటాక్ష నిరీక్షణద్యుతి
శ్రీఁ జెలువొందఁ గన్నయది చిత్తమున న్మదనాంకురంపఁగన్.

ఉ. చెలువకు నాటియున్నయది చిత్తమునందయి నియమంబుగా నా
దలియెలయాన దాని రసనాడిక మానుచజేరు కాకలన్
గళవళమొందనీక కుతుకంబున వేగఁ బరిగ్రహింపు మా
త్మలమము బోఁట్లు సంతసముఁ దాల్పఁగఁ గాలముఁ దోఁచియుంటయున్.

క. అనవిని తలయూచి కరంబున మెలఁగెడు చిలుకఁ జూచి పోయదవే పెం
చినవారికడకుఁ బొమ్మని, నను జెక్కెలు గేలనిమిరి నూల్కొను జేసెన్.

గీ. ఇష్టమృష్టఫలాళిసంతృప్తిఁ జేర్చి, యంశుమదనూన మృదుగరుదంశుకంబు
నాశుకం బిడెకొమ్మనియతఁడు మంజు, భాషిణికరాగ్రమునఁ బెల్పెంబ్రిమద మెసఁగ

మ. చిలుకం గైకొనివేగ పీడొఱని భవచ్చిత్తంబునం జేర్చి మని
ల్పు లతాతన్వి పయిన్ సుపాలయని యప్పూఁబోఁడి గొజ్జంగిప
జ్జలకే తెంచి తన్విపౌనతాస్యసుషమా సౌభాగ్యసద్దివ్యమం
గళమూర్తిన్ శశిరేఖఁ గాంచి పలికెన్ గంభీరవాగ్వాచితన్.

ఉ. కన్నియ వీవు రూపజితకంతుఁడు పార్థకుమారపట్టి యా
పన్నవనద్రుమాంగణ విశాలనికుంజకుటీర వాటిలో
వెన్నెల జెని మానికపు వేదికల న్విహరింపు మన్నా వా
రిన్నికటంబునన్ మనకు నెక్కుడు జా గొనరింపఁగూడునే.

చ. అనిశశిరేఖఁ దోడుకొని యచ్చటుఁ బాసి లతాంగు లేగ పో
వనిమిష రాజపాత్రుని కటాక్ష నిరీక్షణపాళి వెన్వడిన్
జెనుకొనియెం బయోజముఖి వేణినిబద్ధసుమప్రకాండపా
టనలకు మూఁగు గేళీవనసంగతభృంగ కలాపమో యనన్.

శా. ఆరామామణి సంగతిం బ్రియవయస్యల్ దేర్చి యాత్మీయ కాం
తారాధ్యంతిక కుంజరాజి సుమన స్తల్పంబుగాం దేర్చి చె
ల్వారం దారువసించి చేతలం బదియే సాధ్వంత సంజాతదు
ర్వారానంగరుజోపశాంతి కరణా వైచిత్రి వర్తింపఁగన్.

చ. అలఘుపదద్వయాగ్రనఖ సమాదర మూని జగత్ప్రియానమః
కలన కిసంయసనం బోల్చి కాలుగతిం దమిజన్మపద్మినిన్
గలసిన పాతకంబపరకోధిజల ప్లవిగాహనంబునన్
దలఁగఁగఁజేయు నేగతు విధంబున నేగ దినేంద్రుఁ డ్రైసన్,

సీ. సంధ్యానటద్గిరీశ విభూషణాయత ఫణిఫణారత్న గభస్తులనఁగఁ
జరమాంబునిధిజల స్నానార్థ మునిబద్ధ తీరదుర్భికాపాయదీప్తులనఁగఁ
గంధినాయక మదోత్కట సామజోపరి సలలితారుణ కుజచ్ఛాయలనఁగ
నధ్వగాహితజైత్రయాత్రాసమారంభ రతిపశౌర్యానలద్యుతులనంగ
దృషనియమతత్పరావనీదేవనికర, కరప్రక్షిప్త విమలార్ఘ్య శరనికాయ
దళితమందేహ దేహరక్తచ్ఛటలనఁగ, జనము నుతిఁజేయసంజ కెంజాయలడరె.

చ. కనుఁగొన నేనుపద్మినుల కైవడి దవ్వులనుండ కెవ్వడిం
బానరితుకూర్మిఁ దన్నెడలకుండఁగఁ జెల్లునె వారుణీవధూ
జనితనవానురాగ వివశత్వము బూనె ఘనాధ్వపర్త్రియా
ననుం గటంబుఁ గ్రిమ్మెనె సహింపక వాయు విచారశీలయై.

సీ. వరసమాగమవేళ సరసి రేచాన చక్రవఁబూయుకస్తూరి కాంతులనఁగ
సాంధ్యనర్తనకేళి సవరించు మడిగాసుమల జేని కుత్తుకతిళుకులనఁగఁ
గమలజాండవనంబుఁ గలయంగఁ దిమ్మరు సమద సామజ తనుచ్ఛాయలనఁగ
నిజవిటసంకేత నిలయంబులకుఁ బోవు నభిసారికలవసనాంశులనఁగ
గొల్లయుల్లాండ్రి వయాస్సిఁ గొల్లఁగొనిన, మాయగొల్లని మైజిగి మాటుపఱచి
జారచోరులు మిక్కిలి సంతసిలఁగఁ, గలయవల్లపఁ గటికిచీకటులు బొడమె.

చ. సరసిజముల్ ముడింగె మనుసత్ఫభవతలానుఁ డోయినుండు దాఁ
గరములఁగారవింప సిరిఁగాంచి ద్విజేష్టరసానుబంధబం
ధురతల మించి యీపమునిసుల్ సగ నాథవియోగఖిన్నతల్
బొరసితిమంచు పద్మినులు మార్ఛిలికన్నులు మూసినోయనన్.

సీ. మందారా[illegible] ప్రాకారాపగా [illegible] డిండీరఖండము లనఁగ
[illegible] స్ఫురితము లనఁగ
చతుర[illegible]ఖ్య యానవాహనరాజీ నయములౌ జెలఁగు జేడీలనఁగ
నఖిల[illegible]కాలమైద్య సంఘటితశరసౌధశ్రేణు లనఁగ
రాజరాజీ వివాహసంభ్రమసమగ్రి, సురవధూబృంద విరచిత శుక్తిజాత
రంగవల్లికలన [illegible] నెల్ల, నాక్రమించుచు [illegible] నంత.

గీ. కువలయానంద సంధానకుశలతాభి, రాముఁడై నేఁగ [illegible] రాజవిడియ
నమరు[illegible] ఘటపటీగమన వేళ్ళ, జేరి దిక్కుల [illegible] గానవచ్చె.

చ. గురుతరమైన [illegible] క్రొవ్విరిగంబు దయారుణద్యుతి
స్ఫురణమువెంబు నాఁ [illegible] పూరితమఃకరిగర్వపాటనో
ద్ధురకరాఖ్య శాతనఖ ధూర్వహమై యుదయాద్రిసానుభా
సురమగు మత్తకేసరికిశోరమనన్ శశిదోఁచె నత్తఱిన్.

ఉ. భూరప్రవర్తనుండు కవచాసె రథాంగచయంబు దీర్ఘికా
కైరవరాజి సౌరభవికస్వరమై వికసించెఁ జీకటుల్
వేరెమునాడె పుష్పశర వీరుఁడు [illegible]
ల్వారె [illegible] మాకలిశంబులు బంధు[illegible]లల్.

వ. ఆసమయంబున.

ఉ. క్రొన్నెలవింటివాని విరిగోలలవాఁడికి [illegible]
వెన్నెలవేఁడికిన్ గడఁగి వీచెడు వాసనగాలివాఁడికిన్
జెన్నుకొఱంగ సజ్జడిగి చేడియ చెంగట కన్నమూరి ని
డన్ని [illegible] వచటన్ గలఁచెన్ శుకకోకిలధ్వనుల్.

ఉ. అప్పుడు నిల్వకొకుఁ జలజాకరతీరము చేరితత్సరో
జోద్భవము న్మరాళిస్ఫుతనోజ్వల గానరవంబు వీనులన్
జొచ్చిన నందు బాసి సుమనోగృహ మొక్కటిఁజూచియుండఁగా
వచ్చెను దీనిలోన మరువాలిక తూపులయిల్లుగా నొకో.

చ. అనివిరహవ్యథావివశయైనమతిన్ బవమానఘాత నూ
తన సుమవల్లిబోలె వనితామణి ద్రిమ్మరఁగూర్మికేళ్ళలన్
గమగొనిచేతులంబొదవి [illegible] జకయ్యపై
నునిపిన లేచి [illegible] గని గొందలంబునన్.

ఉ. ఏగిసుభాప్తిఁ బాయక నిజేశులకౌఁగిళులందు నెప్పుడున్
బూచినతంగెడుల్ బలె విభూషణభూషిత దేహవల్లికా
రోచులఁ బొల్చు కన్యకలు రోయ స్మరార్తి గ్రసింప నింతగా
నోచితి మీరలూరక నసుంజెతలం దెరలింప నేటికిన్.

మ. దిలకింపం బ్రితిపక్షిరాచిలుక జాతిద్వేషి హైతుంకము పూ
విలుచేదాల్పు సదామధువ్రిత గుణాన్వితుండు పాంథింబు గా
యలు గాఁడ్పుల్ శశియుంక కాదు పికమయ్యాయొ్యా గశీగాఁబ్రిహి ఇ
బ్బలవద్వేషులలోన నెట్లువిహరింపన్వచ్చు నాబోటికిన్.

ఉ. ఎడఁ జిగురాకు బాకు గదియించెద వెన్నెలచిచ్చుఁ జొచ్చెదన్
మృదుబిసతంతుజాలపుటురిన్ గళమూన్చెదఁ బుష్పసాయకభ్రం
నెద నతిసాహసాప్తి గమకించి తుషారవిషంబుఁ గ్రోలెదన్
బిదప ప్రియానఘన్వి శౌనచీరము నెవ్వ తెమోఁదజూఁచునో.

మ. పలుమారున్సుమసీధుపాని జనితాభంగో న్మదోద్వృత్తి వ
ర్తిలుచండాళుఁ బల్గుణంబున బగల్ రేయిన్ జగంబంతటం
గలయంబర్వననంగభూతకృత సంతాపంబునుం బొందిఁ తో
య్యలి నిలోత్పలక హాయటంచు సుమశయ్యన్వ్రాలె మూర్ఛాదశన్.

ఉ. అజేముజె గబ్బిగుబ్బగవ హారలతల్ కదలన్ మెఱుంగుముం
గురులళికంబు గ్రమ్మ నెఱిగొప్పవయంగ నిదూగ్పవేఁడి వా
తెఱనలముంప గ్రొంజెమట దేరఁగఁ జెక్కులఁ బూవుపాన్పుపై
నొఱగిన లేమఁ జూచి యడరూనిన డెందములన్ సఖీమణుల్.

క. స్మరపాణి సంభృతైకువ, శరాసనానిశ విముక్త సారశరాళీ
దురహో మూర్ఛితచేత, స్సరసీరుహ యయ్యొ నకట నతియనిమజీయున్.

ఉ. చివురులఁ బాదముల్ బొదవి చేతులు దమ్మిల నొత్తి కన్నులం
దొవలనమర్చి బాహువుల నూత్నమృణాలికలూన్చి గబ్బిచ
న్గవ విరిగుత్తులూని సిరిగంధము మేననలంది చెక్కులన్
దవిలిచి చంద్రిఖండములు దన్వికిఁ జల్వలు గూర్చిరంగనల్.

ఉ. అరమణి సుర్కుచాగ్రినవహారమణి స్నగశాసిదోరని
భూగ్రిమనోజబాణతతిఁ గూరినభారపుకంత జల్వలం

గూర్చి కూర్మి దెల్ప లోఁ గొంటయుఁ జించి సువర్ణకర్ణు నో
భాయరికోన్నతాపనము పైఁ గదియించి వచించె దక్షికన్.

క. తరుణి మనసు మెప్పింతము, మరుఁ జూపఁగఁ జేకొనిత సత్ప్రియుఁడు సురేంద్రా
మరులిచ్చి కోమరు మణిఁదా, మరుచిరు నతిసుందరుఁగఁ బుష్పముల ననుచున్.

చ. పలయ మరుత్ప్రకోరహతి మర్వఁ ప్రఁ జేసియజాలునాయ. సుఁ
జులుసుమనోయమానముచఁ జొక్కఁ ప్రఁ గపిఁ ప్రఁ జెన్నుమీదన
ల్లలిత నవీనసారపదకోఁ చడిడి యందుమ్ముక్కిమదంబుఁ గన్
వలపులవింటివాని చెలువంబు లిఖించి విచిత్రకైక్షికన్.

మ. ఘనసౌభాగ్య కళాభిరామ వతిశ్యావ మాంకమఁ బొనహిం
చిబుకస్వామి సుధాంశులన్ సరస నాశీతానిఁ స్యాక ధు
క్షరభృత్త్రిరమరాక భృంగముల నొప్పన్ వ్రాలఁ జిత్రించి పం
కరుహాక్షీ సఖులిట్లు సమ్మదసుగ్రి స్వాంతలైయుండఁగన్.

క. సముచితభక్తి శ్రద్ధల, సుమశరు నావాహనాది షోడశపూజా
పరిమితులు జేసివారొ, క్క్రమొగిన్ గుమిగూడి లేచి ఘటితాంజలులై.

చ. శరధిసుతాసుతాయ సుమచాపధరాయ రతీశ్వరాయ శం
బరమథనాయ గంధపవమానమదద్విరదాయ పాంథసం
వారణచణాయ లోకభయదాద్భుత విక్రమభాసురాయ సుం
దరితరమానితాయ మదనాయ నమోనమయందు మొక్కుచున్.

చ. అగణితభూరికాంతుల శరాసమున న్విషజాతసంగతిం
దగుగుణమూన్చి యందు సుమనఃప్రియబాణము సంఘటించి ము
జ్జగ మరుదండఁగా నిజభుజస్ఫుటశక్తి సమగ్రతన్ ఘనా
ధ్వగపురము ల్మ్రదించు నిను వర్ణనఁ జేసెద మీశుగాస్మరా.

ఉ. ఏయెడ లేరె చాపధరు లిద్ధర నాఘను లెందు రెందుగా
చేయుదు రెంత నేర్పుపది చెన్నగు గన్నులవింటఁ గమ్మపూ
సాయక మూని రెండొకటి సల్పఁగజాలిన నీదుకౌశలం
బాయజుఁడైన నెన్న నసమర్థుఁడు లోకులఁ జెప్పనేటికిన్.

క. అని బహువిధముల నాక్రో, న్ననవింటివజీరునిట్లునయసముచితవా
క్యనిరూఢిఁ బొగడుమగువలఁ, గనుఁగొని శశిరేఖ పలికెఁ గనలుమనమునన్.

ఉ. సిరిఁ గుజ్జుత్రైతరీయ మహాస్త్రదవృత్తియుఁ గాంచినట్టి చం
ద్రాలుల [illegible] గోనియక [illegible] తాను నిజైకధర్మమున్
జాలఁ గొలంగ చేసికొని చానల నేఁచ ననంగభావమున్
గాసి యొనర్చు నీదు విభు [illegible] మృగమావి తోక్తులన్.

వ. అని యుపస్థగను దేశించి.

చ. ఉరక మనోజ నీ వెవరి యుగ్రిని దన్నిటలాంబకాగ్ని చేఁ
దొలఁగి శరీరము సమ్మతిల దోచితి పాంథజనాఘవృద్ధినో
మజిగి పుణ్యకర్మమహిమంబునో యటుగాక యుర్విగ
మ్మఱపహరపాలనేత్రశిఖిమగ్నజనుల్ బ్రితుకంగ నేర్తురే.

ఉ. ఆకమలాక్షు తాత్ముఁడ వఖిలావనుఁ డాతని సూతి వౌట నే
నీకు సహోదరిన్ తెలియ నేరక మార? శిరడంగి నన్ను నీ
లోకములోన మానినులలో నొకదానిగఁ జూచి యేఁచినన్
నీకరకార్ముకంబు ముదివీరసమానము నేశకింప నే.

క. కామిని పలుదెరగుల న, క్కాముని నిటు మారిమారి కమనీయకళా
స్థేముని సోముని సుగుణ, స్తోముని వీక్షించి పలికె సాలసినమదిలోన్.

మ. సుమనస్సంతతి బోర్విపుడుం గువలయానంద్రానుమోదంబు సం
పమరం జేయుదు సత్పథాభిగమన వ్యాపారసర్వజ్ఞ నా
శిమణిగర్వపరిభలన్ మదారిదళనాలీకపరిభావంబునం
గొమరై రాజన చంద్రి? నీవబలలం గుందింపనర్హంబొకో.

సీ. నిన్నాదలధరించు నీలకంఠునకు హాలాహలజ్వాల గ్రాలుటెంత
నిను గన్న గానోర్చినభామ దానవరిపునకుఁ గార్చిచ్చు మిరెంగుటెంత
నినుగర్భమున వహించిన పయోరాశికి బాడబజ్వాలన సంభరణమెంత
నిను దంష్ట్రఁ జేర్చిన నీరజనీహృదయేశున కనలపరివేశమెంత
మహివిషంబునకు విషంబవు దవంబు, నకు దవంబవు బాడబాగ్నికిని బాడ
బానలమవగ్నికి నగ్ని వజ్రమథన, చల్లదనమేల నీమేననుల్లసిల్లు.

చ. అనఘ ముకున్ [illegible] దశారహితాత్ముఁడవై మథింపఁ [illegible]
బికెలు [illegible] చేర నతినిష్ఠురమైన మహామయంబునం
బెనతినున్ గ్రశింపు మను ధీరతజకికి [illegible] హీనతం
గొనకొని దుర్విషహింపకులకున్ దురవస్థలు రాక మానునే.

గీ. సరసిజారాతి దుస్సహవిరహభార, పరవశస్వాంతలై యిట్లు బహువిధముల
దూలనాడుచు సరోజాక్షి యోర్పులెల్ల, రమణులు త్రాటి నాబుతు రాజుఁగూర్చి

ఉ. అలసుమనోనువృత్తి మధుపావళికిన్ బలుగాకిమూకవ
ద్దలిపాపమైనమూఁకకు శృతిప్రియవాగనుభూతి మానితా
త్యాలఘుత చంచలాత్మ్మకు నడఁగఁ జేయు మహాత్మ్యహావనీ
స్థలికి ప్రభుండవై తనువసంత? నెలంతల నేఁచుటొప్పునే.

సీ. పల్లవనములకెల్ల పాస్పదమవీవు, ప్రాణబంధుండవఖిల ప్రపంచమునకు
మారసుమతల్పగులగూడి మానవతులఁ, గొంతలము వెట్టదగ దోరి మందపవన.

క. జాలికల నేఁచుపాతక, కీలుండవు నీవటంచుఁ జెండిరి కినుకన్
నాళీకభవుఁడు నిన్నొక, మూలన్ బడవైచె నురగముల కశనముగాన్.

మ. ప్రతిపక్షస్థితిఁ దాల్చి క్రోధమునదలిర్ప న్గ్రమ్మునన్ మాటమం
చితసంచింతయు లేక యీఘనతతుల్ జీకొన్న నానాఘల
వ్రతతన్ భంగమొనర్చుచున్ దిరుగు క్రూరవ్రాతమా! నేఁటికీ
శతపత్రాయత నేత్రి సాంకవతనూ సౌరభ్యవర్తింపఁగన్.

క. ఓకలకంఠిక సతినీవేక గ్రీవముగ మొఱఁగి మోఁచఁగరానే
లా కన్నెఱఁ జేయుచుఁ బలు, గాకులజతగ్గానీకుఁ గాని గుణమొగిన్.

గీ. మానితాతనుమధుర ధర్మంబు గుఱుచ, పఱిదిసుమనస్సమూహ సంపద హరించి
యొప్పుశుఁ గుజన్మమైతిరిచే నింపెసంగు, మధుపములకేల జెలిమీవ మమతగలుగు.

చ. సరసిజగంధులిట్టులు వసంతమరుచ్ఛుకకోకిలాదులన్
బరువిడి దూరిదూరి విరిపాన్పుపయిన్ వఱఁగఁ జేసియు
న్నరసుతు సౌకుమార్యసుగుణప్రతిభా కథనానులాపవి
స్ఫురిత ముఖాంబుజాతలగుచున్ దనరార నవంతరంబునన్.

గీ. రాజకరపీడచేఁ గుంది రహిఁ గొలంగు, పద్మినీసంతతికి నాత్మభర్తరాక
మునుఁ దెలియఁ జెప్పవచ్చినయిను నిమాత, చాన్పునుపూర్వదిశ *వేగుఁజుక్క వొడిచె.

గీ. జలజములువ్రొంగ గలువలచాయగుప్రింగ, రాజబింబంబు చరమాంబురాశిఁ గ్రుంక
సింధురాజన్యరతిరయచ్ఛిన్నహార, జీపమోఘరపీరకలాపమనఁగ.

* యతితప్పు

ఉ. కోకము విందు బద్మములకుం బ్రియభర్త మురారిదక్షిణా
లోకము వేదసంపుటము లోకహితుండు విభాస్వదంబర
శ్రీకమనీయభూషణము చీకటికిన్ బగవాఁడు దోఁచె బం
ధూకసుమద్యుతిన్ వెగడు తోరపుకాంతి నినుండు తూర్పునన్.

చ. మనసిజబాణసంచలిత మానసయై శశిరేఖ నెచ్చెలుల్
వనమున నుండనీక కొనివచ్చి విచిత్రమణీనికేతనం
బున విరిపాన్పు జేర్చి నరపుత్రికఘారచనానులాపశా
లినులయి కాలయాపనము లేమకు సల్పుచునుండి రంతటన్.

ఉ. భాసురమయ్యెఁ గేళివనపాళి విదూరిత పాంథమానసో
ల్లాసము శీతలానిలవిలాసము జాతిలతావళీపరి
త్రాసము కోమలచ్ఛదశరగ్రథిత పథికాంగ జైత్రవే
ష్వాసము కేకిరుతిరాసము నౌ మధుమాస మెంతయున్.

మ. తలిరుంజాయల సంజకెంపొసఁగె మొత్తంబైఁ బూమొగ్గచు
క్కలదాలెన్ మిసిమిన్ మదాళిమండల గరుత్కాంతిచ్ఛటాధ్వాంత మ
గ్గలమయ్యెన్ శిశిరతుషారభాస్కరుఁడు గన్పింకన్ కమ్మపూఁదేనె వం
దలమెన్ గాసిలె పాంథచక్రములు జైత్రాబ్జప్రబోధంబునన్.

మ. వనలక్ష్మిన్ వరియింపుచో ద్విజకులవ్యాహారమంత్రంబులన్
వనవేదిస్థలిపైఁ బలాశకళికావహ్నిం బ్రతిష్ఠించి నూ
తనమాధ్వీకఘృతధార మాధవుఁడు దాఁ దృప్తిం గావింపఁ జే
రోహఃసదోద్దీప్తిదిశలావరించె మదవద్రోలంబధూమచ్ఛటల్.

చ. శ్రుతిహితవాగ్విభూతి పరిశోభిమహావని మండలద్విజ
ప్రతతు లనూనమాధవు కృపన్ సకలేష్టఫలాప్తిఁ గాంచనౌ
శ్రుతిహితవాగ్విభూతి పరిశోభిమహా వనిమండలద్విజ
ప్రతతులనూన మాధవుకృపన్ సకలేష్టఫలాప్తిఁ గాంచవే.

సీ. కప్పుపెన్నెఱులయ్యె గండుతుమ్మెదబారు లారపుగల్లునవంటు లూరులయ్యె
సురుచిరాధరమయ్యె నరుణబింబఫలంబు నవకోరకంబులు నఖములయ్యె
గబ్బిపాలిండ్లయ్యెఁ గమ్మపూగుత్తులు వనరుహంబు మనోజ్ఞవదనమయ్యె
శుకపికారవములు సూక్తివైఖరులయ్యెఁ బ్రసవపల్లవంబులు పదములయ్యె

[illegible] పుష్పితా[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

ఉ. [illegible] సుమ[illegible] [illegible]
దనిపె [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] వసంతుఁడు [illegible].

చ. కలికివసంతమాధవుఁడు గంధ[illegible]
[illegible] పల్లవా[illegible] యలరొమ్ములు [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
కలనటింపుచుండు నవగాయకకోటి [illegible].

చ. ఆవృతిఁ దావులంటుచు రజోంశుకమూడ్చి మరందసాత్త్విక
స్వేదము గ్రమ్మగా మనుపవృత్తసితేతర రత్నదామక
శ్రీఁ దగుదివచేడియల చెన్నగు [illegible]విరిగుత్తిగుబ్బలన్
మోదమెలర్పసోలు విటముఖ్యులఁ బోలె మరుత్కిశోరముల్.

చ. మలయసమీరణాబ్జరిపుమాధవులన్ సహాయులై
కెలఁకులరా మరుండు పికకేకిగళస్వనకాహళార్భటుల్
వెలయ శుకాశ్వమెక్కి వెడలెన్ బథికాహితదృగ్భయానకో
జ్జ్వలసుమనశ్శరాసనసుసంఘటితామ్రదళాంకురాస్త్రుఁడై.

ఉ. హైమజలంబులన్ జలకమాడి కటీకృతధౌతచేలతీ
లామహనీయులై పరిమళద్రవమూని ప్రఫుల్లమల్లికా
స్తోమముకంఠదేశములఁ జొన్పి మనోహరభక్తి దేలియా
రామములన్ సుఖింతురు పరస్పరవాంఛల భోగులత్తఱిన్.

వ. ఇట్లఖిలజనానంద సంధానకారణంబగు నక్కుసుమాకరంబున నొక్కనాఁడు

మ. అసదృక్షద్విడరాతిభీమబలభీష్మాదిత్యపుత్రాద్యశే
షసుహృద్బంధుభటావళుల్ గొలువఁగా జంభద్విషత్పూర్ణభో
గసమృద్ధిం గొలువై సువర్ణరుచిరంగన్మంటపశ్రేణిను
ల్లసిలం గౌరవరాజు కౌతుకవిలోలస్వాంతుఁడై యత్తఱిన్.

క. కలికిని ఖడ్గశోభితుని సాంకవగంధ సుభాసిగండమం
డలుని సుఖాధివాససుమనస్తుత గైరిక సానురాగున
న్వలలుసుపినూత్న రత్న కటకాంచిత పాదవిలాసు భూమిభృ
త్కులకమువోలి కౌతుకమతిన్ వనపాలురు గేలుమోడ్చుచున్.

ఉ. వ్యాప్తిని జిత్తాసుహృద్వసుమతీ! సుమతీ! జితకీర్తి నూతరా
జతనికరాంఛ! యీరికె వసించగునే సుమనోధవాసభా
[illegible]సాల విస్ఫురణఁ జెల్వగునిర్మలి నాప్రగస్తుతిన్.
క్షితిఁ జెలువొందు నందనముఁ గేరెను గేళివనిం గణింపఁగన్.

క. నాళీక నాళీపాలణ, పాళీకమనీయపక్షపవమానచల
న్నాళీకయుతమదాళీ, నాళీకలగ్రితిరీతి నలరుం గొలఁకుల్.

కవిరాజవిరాజితము.

శ్రీరుచిరసారఘన సారకరవీర తరువారములు భూరితరసౌరభములం గా
సారసరసీజ సముదార మన పూర మదగౌరవ వికారసువిహారిమధులిణ్ణ్రిం
దారకవినోదముల హారిహిమనారియుత సారకులతీరముల జారుతరనూనా
గారములచేరువలఁ దోరపుసమీరణకిశోరములఁ గేళివనధారుణి జెలంగున్.

చ. మృదులసరోరుహచ్ఛద హరిణ్మణిభాజనరాజి వాఃపృష
త్పదమలమౌక్తికంబులిడి జక్కఁగఁ జెందొవచేతులూన్చి ష
ట్పదయువతీసునీతికలపైఁ బయినారతులెత్తి గోరుచుం
డుదురనువాసగంబుసు నినుండని నికు వనోర్విఁ బద్మినుల్.

చ. పనిఁబడినట్లు ఫంటెనసి భవ్యతరుల్ సుమనోభిరామతన్
గొనకొనియుండ వానియులనొమ్ములనంటినపల్లవవ్రజం
బునొగలఁ జేయుచున్ బుతువిభుండనుపంగవనప్రియావళీ
ఘనభటసంఘముల్ వెలయుఁ గా దెనహాగా కలనిస్వనార్భటిన్

మ. లలి లాలించి మరుద్విటుండురుశుకాలాపాళి గేళీ వనీ
నిలయాంతర్గతవల్లికానవపురంధ్రీజాతిగుచ్ఛస్తనా
వళిపైవ్రాలినలీనఝుంకృతుల రవ్వంబెట్టి యాటాడుము
గ్ధలు ప్రౌఢాధిక భావసంగతులెయుంగి న్నేర్తురేయెచ్చటన్.

ఉ. భూపవరేణ్య కేళివనభూపవమానకిశోరసంచల
న్నీపవనీపరాగతతి నిర్మలఘర్మలసత్ప్రభామయూ

ఖోపలవేదికన్ బొరసియుండు వియోగులకుం బ్రహర్తకుం
తాపనివారకంబయి నితాంతసుఖంబిడు చంద్రికాశిలన్.

ఉ. కూడి కెలంకులన్న ముకుకోయల బోయలమూఁక నాడువా
దోడుగ వాడి క్రొవ్విరులతూపుల మొత్తము పచ్చవిల్లు చే
దోడుగఁ దానదృశ్యత గుదుర్కొని శంబరవైరి యాసకే
టాడువనోర్వ నధ్వగమృగాక్షులకున్ భయమావహిల్లఁగన్.

మ. తలిరుంజాయపసిండిపూతల సముద్యత్కోకిలవ్రాతహుం
కాలనాదార్భటిఁ గీరతోరణ సమూహవ్యాప్తి వాతోద్ధతి
త్కళికానూక్తకరంగ వల్లికల హృద్యంబైన వీథీవనా
వలలామాధ్య భవత్సభాభవన సౌభాగ్యంబుఁ జెల్వొందుచున్.

క. ఇనధామభవత్కేళీ, వనధారుణిఁ బొగడు నేర్పు వనజముఖులకుఁ గా
దనధాతాద్రులకైనవ, చనధాటి నమ్ముకోటిజనులనగానే.

క. అనివనవిభవము బొగడన, వనిరుపమానోక్తికలన వనజాయతనా
వినివిని పటుసమిదవనీ, వినిహతరిపుపృథ్వుఁడు రాజవిభుండలరెన్.

క. ఆధోరణాగ్రణి నిజా, జ్ఞాధారణకుశలుఁడై లసజ్జగతీభా
రాధారసప్తకులగో, త్రాధరసమశక్తిబంధురము సింధురమున్.

ఉ. చెంగటఁ దెచ్చి నిల్పఁ బొలిచెం గటదానలుఠత్ప్రమత్త సా
రంగము బుష్కరాంబుకణరాజి నిరంతరరాజమాన సా
రంగము దగ్రశోణరుచి రాంకవదీప్తకుథాభిరామ సా
రంగమనూనకౌతుక తరంగిత సర్వజనాంతరంగమై.

మ. ద్విరదోత్తంసము నెక్కె చెచ్చెర ధరిత్రీమండలాఖండలుం
డతుఁ డెంచె స్ఫురక్త రాంకవరుచిప్రాంచత్తటిత్తారకాం
ధురదానోదకవృష్టి ఘీంకృతిరవానూనస్ఫురద్గర్జఁ జూ
పరకా సింధురమభ్రవిభ్రమముఁ దెల్పం బ్రావృడాస్యంబునన్.

చ. కరిచరణోద్ధతిం బుడమిగ్రిక్కిరదల సింహజకేళికావనీ
సరసిఁజనంగ మోదిలఁదగెఁ జంపకపుష్పరజంబు గంధపుం
గరువలి యావ్వనేందిర తగం దనుదాయఁగ వచ్చు జేరికిన్
గరమనురక్తిముమ్ము పథగాఁగనకాంశుకమంచెనో యనన్.

ఉ. ఆనతలోకలోకహితుఁ డాశ్రితచక్రమనోనుమోద సం
ధానక రాత్మతేజ మహితక్షితి భృత్తిమిరాపనోదనం
బైన సహస్రభానుఁ డుదయంబలరింపఁగ డాసెఁ గేళికో
ద్యానమునందు నానఁ నికరా సవమాద్యదళీనగానమున్.

ఉ. దాళింపంబుఁ దప్పి నికేతుమ్రిమ హర్మ్యవిటంక సంగతో
ల్లాసితాపహారణము భవ్యతరద్విజలోక వాక్యపా
ళీసహితంబుఁ గాపది దలిర్చెను భావిఫలప్రసిద్ధితో
ల్లాసముతోడఁ జల్లి విమల న్నిజనూళిఁ బ్రీతాళపాణులన్.

క. ఆలోకనములు సేసిన, నాలోకన కౌతుకంబులై వెలయ ధరి
త్రీలోలాక్షి ప్రమదముఁ, దాలోవనిలోనికరుగ నప్పుడు ప్రియమునన్.

క. ఆరామపాలురం దొకఁ, డారామాంగ భవమూర్తి కనియె నఖండ
స్ఫూర్తిరామాధిపసుతగను, మారామావనివిలాస మతిముద మొదవన్.

సీ. ఇవి మత్తకోకిలంబు ప్రియుగీతికాలంబ నవలతాంతికదంబ భవనపాళు
లివి రసాలపటీర హింతాలఖర్జూర కరవీరఘనసాగతరువరంబు
లివి మానసమరాళ యువతిగతుల్లోలజలజోత్పలవిశాల సరసులతతు
లివి మాధవీకుంద మృదుమల్లికాబృంద నిరుపమానమరంద నిర్ఝరంబు
లివి సుధాకర కాంతాతిహృద్యవేది, కాసమావృత పరిమళాఖండవకుళ
సుమరజఃపుంజములటంచు సూక్తికలన, నవనివిభునకుఁ దెల్పినయ్యవసరమున.

మ. సరససమీరణాంకుర వశంబునఁ గంపితయై పురంధ్రశీ
కరనవఘర్మవారి దొలక న్వికిరావ్రులఁ గొమ్మ రయోర్తు వి
స్ఫురదళినీ కటాక్షములఁ జూచుచు నూనపరాగచేలయై
సరసకరావిభుండలరెఁ జారుఫలస్తన భారనమ్రితన్.

మ. మహికాంతుం డిటులాత్మకేళి వనసీమావైభవాలోకనో
త్సాహమందుండై మృదుమల్లికాసుమలతా సౌరభ్యలక్ష్మి వల
త్సహకారద్రుమవేదిపైనిలిచె శశ్వద్గంధవాతాంకురా
పహృతాధ్వశ్రముఁడౌచుఁ జెంగటవనీపాలుం దనుంగొల్వఁగన్.

వ. అంత.

సీ. అనుపమా మస్తకంబు నజటాజూటంబు గురువింద మకుట విస్ఫురణఁ జూప
నిటలస్థసురఘునీతట మృత్తికోర్ధ్వపుండ్రలత చందనరేఖ చెలువుబూన

మైవన్నె దొరసి వక్షోవనమాలిక ల్నవతారహార గౌరవము దెల్పఁ
గటిమండలీబద్ధ ఘనరత్నశైణేయఁబు గురుచిత్రపరిధానగరిమ నెఱయ
వనిలమేళన సప్తస్వరానుగేయ, మానమృదుతంత్రి కాంచనమహతిఁ దాల్చి
నాకమునసుండి నారదుండరుగు దెంచె, రాజపథంబున గౌరవరాజు కడకు.

క. రంగదవినారదముని యను, రాగనిమగ్నాత్ముఁడగుచుఁ బ్రవిమలమణిశో
భాగురుపీఠి నలమహా, భాగురుచిరమూర్తి నునిచి పాద్యముఁ డంచెన్.

క. సముపాత్తభక్తిమెయిన, ఘ్యార్ఘ్యము బాద్యమొసఁగి శుభోత్సవ మహా
ద్యముఁ బారదరుచిముఁగస, త్తముఁ బాక్షోధిశయనాంఘ్రి తత్పరహృదయున్.

మ. లలితారాధితపః కళాసురుచిరాలంకార మానేశ్వరో
త్పలినీమిత్ర ! దృగుత్పలోత్సుకతఁ గూర్పంజాలె నీరాకయో
దులకుంబోవుచు నింపువచ్చితి మహాత్ముల్ దర్శనం బిష్టుటన్
ఫలమత్యంతముఁబొంద గాదె మముబోఁట్లన్ ధాత్రీ నుతింపఁగన్.

చ. సమధికభోగభాగ్యములు సాగరజాధరజాధిపాధివా
సములు జవాసవాసవ నిశాంతము లాసురయక్షకిన్నర
ప్రముఖజగంబులున్ దిగధిరాజపురంబులు నాకకాభిగ
మ్యములుగదా ! గదాధరపదాంబురుహస్తుతిపూజనాదరా.

ఉ. ఆదరణీయవైభవ సమన్వితమైనది లోక మెద్దియో
నాదరహాసభాసివదనంబున నమ్మునిపలుకుల్ విశ్వధా
త్రీప్రియుఁ డెందమ్! యొల్లెడలఁ ద్రిమ్మరి మానవలోకవీక్షణా
మోదరసంబుచిత్తమున మున్నదయింపఁగ డిగ్గి యొక్కచోన్.

శా. క్ష్మాకాంతాధిప! గాంచితిం ద్రిభువనైకస్తుత్యసామగ్రి ము
ర్వీకంఠార్పితహారనాయకమణి శ్రీఁబోల్చు మాణిక్య శో
భాకీర్ణాలయగోపురావరణ హర్మ్య ద్వారకన్ భక్తరా
జీకళ్యాణ కరప్రదీప్తగుణ లక్ష్మీద్వారకన్ ద్వారకన్.

ఉ. కాపురమప్పయోధినునుకాన్పున కాపుర ముజ్వలన్మణీ
గోపురదీధిస్థగిత గోపురమున్ మదకాలకూటరే
ఖాపుర మర్థిరాజవలకాపుర మాపరిపూర్తిఁ సాటిగా
నోపురపింఁగణింపఁగఁ దదున్నతిఁ బన్నగభర్తృజాలునే.

ఉ. భాసురవజ్రకోటి రుచిభారధురంధరమై యసంఖ్యరం
భాసురసాలకానన సమంచితమై బహుదానరత్నరా
డ్వాసితమై నితాంతగుణివర్గనిబోధిత నీతికాటప
స్థమై సొబగొందు ద్వారవతి కాసురరాజపురంబు సాటియే.

ఉ. ఆనగరంబు సాటిమది మానగరంబు జగంబునందు నే
గాఁగణించి శ్రీవిభునిగా నగధారి ముఖంబు దత్కథా
గానగరిష్ఠమై యలరఁగా నగభేదను వీటనుండి నే
గానఁగ నేఁగఁదా మనుపుఁగాన గణేయదయామయాత్ముఁడై.

క. డాయనరుదెంచి మునివరు, డా!యనఘ యటంచు నన్ను నర్చావిధులం
బాయనికుతూహలతనా, థా యని బద్ధాత్ముఁజేయఁ దలకొని నేనున్.

సీ. మొగులుచాయలవాని బగడంబు జగడంబుఁ దెగడు కెమ్మోవి సోయగమువాని
వెడఁదవక్షమువాని వెలిదామరల నోమఁగల సోఁగకనుదోయి చెలువువానిఁ
బసిఁడిపుట్టమువాని బలురక్కసులపెంపు నలయింపువలయింపు టలుగువానిఁ
దళుకుచెక్కులవాని నెలసంచు నలయించు మురిపంపు లేనవ్వు మోమువాని
గొల్లయిల్లాండ్రయిండ్లలో గొల్లలుగను, జున్నవెన్నలు మ్రుచ్చిలితిన్నవాని
గొలుచువారలతలపులో మెలఁగువానిఁ, బచ్చవిలుకానితండ్రి వానిఁ గ్రచ్చిపొగడి.

ఉ. కాంచితి శౌరిచెంత మణికాంచికలాపకనత్కటీతటీ
కుంచితవార్ధికాంచి నలికుంతలఁగాంత లతాంతగుచ్ఛకో
దంచదురోజమండల దృగంచలచంచలతా ధరీభవ
చ్చంచలఁ బల్లవాధర రసాధర కాంచనగాత్రి నొక్కతెన్.

క, కనుఁగొని మునుఁగొనియాడుచు, దనుజవినిర్దళన! వనజదళనయన! ముకుం
ద నగోద్ధర యీకుందర, దన యేదంపతులకూర్మితనుజాతయొకో.

క. ఆవనజాక్షుఁడు మునికుల, పావన! యిది సీరికన్య భవ్యవయశ్శ్రీ
లావణ్యాధన్య సుగుణల, తావాల సతీమతల్లికాభరణమిలన్.

క. కుందరదఁ శశిశేఖయు,నం దనగు సుమా విధాతృనందన యనసా
నందమిరవొంద నానక, దుందుభినందనుని యాజ్ఞ దొరకొని నేనున్.

క. జలనిధివేలారశనా, వలయాధిప నిన్నుఁజూడఁదచ్చితి వినుమా
గిలదొకహితోపదేశం, బలఘుతరా మోదమొసఁగు నది నీమదికిన్.

చ. పలువుర యక్షకింపురుష పన్నగకిన్నర రాజకన్యల
న్గలితవయోవిలాస శుభలక్షణధన్యల నాకలోకకాం
తల నసితాలకాంతల సదా వసుధాధర! జూచినాఁడ నే
చెలువల సీరికన్య తులఁ జెప్పఁగఁ జూపఁగఁ జాలనెయ్యెడన్.

క. జలజారిహాసశాధిక, కళయలకాధిపునవాధికనిధానము బూ
విలుతుని యారవబాణము, జలతంగైకొనని మెఱుపుసకియ దలంపన్.

ఉ. కుత్తుకబంటినీటఁ దమిఁగుంది వివర్తతఁ బంకసంఘవా
ద్వృత్తి సదా వినీతియ వహించుటఁజేసి లతాంగివక్త్రసం
పత్తికి సాటివత్తునన బద్మము జాలదుగాని సౌరభా
యత్తము సంతతద్విజకులాస్పదము న్సరసంబుగాదొకో.

చ. కలికికచాళితోఁ బెనఁగికంధరము న్ముఖపద్మహీనమై
తొలఁగక గబ్బిగుబ్బగవతో నెదిరింపఁగ బల్మినెత్తుకొం
చలవునఁ బోవఁగా నదిగళాంగకవైఖరిఁ దాల్పఁబూని చె
గ్గిలి యటవెన్క మున్నయి తగెన్లలనాముఖలక్ష్మిప్రాపునన్.

క. చెలితను జఘనోక్తిస్మిత, ములు మోముమెఱుఁగు మొత్తములువన్నెలతో
నిలతో గోయిలతో వె, న్నెలతో నెలతో దురంబు నెరపు న్సరపున్.

క. తమ్ములు వికాసలక్ష్మిం, దమ్ములు నయనములు వారిదమ్ములురుదిభే
దమ్ములలరు నెఱికురులు ప, దమ్ములు మృదులారుణచ్ఛదమ్ములు చెలికిన్.

క. ధరమే దనుగవ ధారా, ధరమే నెఱిగొప్ప నవసుధాలహరీ బం
ధురమే వాతెఱ సిం, ధురమే యానంబు సొబగు తోయజముఖికిన్.

సీ. రజనీచరునకును ద్విజరాజత మధుధరులకు నతనుసుధర్మగుణత
చిరతరామోదలక్ష్మి పరిమానసంతతి కరులకుభువనహితానువృత్తి
జలజాతములకు శాశ్వతహంససంగతి చంచలాళికి ఘనాశ్రయవిభూతి
పల్లవతతికి భవ్యతరులతోఁ బొందు కుముదంబులకు రాజసుముఖతాప్తి
గొమ్మమోముతీవి కొప్పిమ్ము జిగిగోళ్లు, సొగసు జన్నుదోయిసొబగు బదవి
కాస మంగదీప్తి గరతలరుచి నేత్రి, కాంతిగరిమ బూనుకతనఁగలిగె.

క. కమలారిబింబసంపద, రమణీమణి వదనసుంద రత్వముఁ దెగడున్
గమలారిబింబసంపద, రమణీ నయన స్తనాధరంబులు దెగడున్.

మ. మునుపద్మాప్తతఁ గాంచు నెమ్మొగము సొంపుం జూడలేక చ్యుత
త్వనిరూఢి న్విలసిల్లఁగాఁ బ్రకుచద్వంద్వంబు జక్రిత్వ మొం
దెనొ వోడ్రో మెఱుగారు గైకొని మధుద్విడ్భావనొష్ఠంబు గాం
చెను దారాసితకేశపాళి సుమనస్స్నిగ్ధత్వ మబ్జాక్షికిన్.

ఉ. కొంచె మదెట్టులోర్చెనొకా గొప్పచనుంగవ వ్రేగుఁ గాను దీ
వంచలఁజేరనీవు నడకల్ చలదృష్టి బెడంగు మీలన
మ్మించు గలంచు దుమ్మెదల మేచకరోచులఁ గప్పుకొప్పు గ్రొ
మ్మించు నతిక్రమించు జిగిమించు తనూలతసంచు బోటికిన్.

సీ. బహుళార్తిఁ గృశియింపఁ దుహినాంశు బింబంబు పంకాప్తిఁ దనరారుఁ బద్మపాళి
నిలఘునాఘనసంజ్ఞ నెలయువారిధరంబు గవఁ బాసి తోలఁగు జక్రవలదోయి
విషసహోదర్యాప్తి విలసిల్లునమృతంబు వడిసుళ్లఁ బడికూతలిడు దరంబు
దుదలనీరసములై పొదలుపల్లవజాతి మెఱసి తోడనడంగు మించుదీవ
నెట్లు సరిఁ జెప్పవచ్చు మృగేక్షణాస్య దృక్కుచపయోధరాధరగ్రీవికాంఘ్రి
తనులతాకాంతి వైభవోదారతలకు, శతధృతికి నాఘణాధరపతికి నైన.

చ. చెలి శృంగారరసస్రవంతి యనఁగాఁ జెన్నొందు నాకానిచో
దళుకున్నేవలిసొంపుఁ జూపులు గుచద్వంద్వంబు నూగారు స
ల్లలితాంఘ్రుల్ నతనాభి ముత్తరులు నేలా తెల్పఁ బల్మారు శై
వల వాశ్చార ఠథాంగ భృంగ జలజా వర్తోర్మికా స్ఫూర్తులన్.

మ. క్షితిపైకాళిమగోస ముజ్జ్వలతయున్ శ్రీసొంపు వేణీకటి
శ్రితులౌం దద్ఘనకాద్రిధర్మగరిమన్ జూపట్ట బద్మాసన
స్థితి జెల్వాంద హరిత్వమూనఁ గుచలక్ష్మీ చంచలాలోకనా
వృతమధ్యంబులు బోటిమే నమరె మూర్తిత్రియ్యనూనాకృతిన్.

ఉ. అంగనకొప్పు కందమున కంద మొసంగు మెఱుంగురంగులన్
జంగునఁ జౌకళించు మెయిసందు గటీతటిలీల నే నే
లంగల దూరు సౌరనటులన్ వరమున్ దరమౌ గళంబు జూ
పంగ జవాలు వాలుగల నారడిఁ బెట్టు నయారె సౌరెకున్.

సీ. తరళాక్షివదనంబు సరసిజంబనరాదె తేఁ బల్కులు మరందలీలఁ దెల్పఁ
గుసుమకోమలి బొమల్ గోసరివిండ్లనరాదె జూపులు బాణవిస్ఫూర్తిఁ జూపఁ

బూఁబోఁడిపొక్కిలి పుష్కరంబనరాదె వళులు దరంగల చెలువు నింప
వనితబాహులు కల్పవల్లికలనరాదె కరములు కిసలయ స్ఫురణ నెరప
నతివనెఱిగొప్పుగార్మొగులనఁగరాదె, యొడలిజిగిసంచుక్రొమ్మించుటొరపుఁబూనఁ
జెలువ చెలువంబుఁబొగడ నీక్షింప శేషు, నకునగారికి గాక యేరికిఁ దరంబె.

సీ. మొగు లాకసంబుఁ సంపఁగిమొగ్గ దలిరులు గచమధ్య నాసికాకరతలములు
మీలు జాబిల్లి మేల్పసిఁడి వెన్నెల నయనాననాంగ మందస్మితములు
గెంప నంటులు రాజనంపుపాట్టులు జింద మధరోరు జంఘా గళాంగకములు
బుడమితేనియపొన్న పూబంగరంబులు శ్రోణివాఙ్నాభి వక్షోరుహములు
మొల్లలరనెలవింట్లు దుమ్మెదలుగొప్పన్న, నలు మెఱుఁగుటద్దములుదరంగలురదాళి
కభ్రుకుటికర్ణకరరుహ గండభాగ, వళులు వాకుప్రివ్వ భవ్య లావణ్యవతికి.

ఉ. శంపలసానబట్టి కరచాతురిఁ దద్రిజమూని యందునై
లింపవిలాసినీ తనువిశిష్టకళాతతి మేళవించి చ
ర్చింప సుధాకరామృతముజిల్కి యజుండు రచింపఁబోలు నీ
చంపకగంధిఁ గానియెడఁ జానలకిట్టివిలాసమబ్బునే.

ఉ. ఆశుభవాణి కాసతికి నాగుణలక్ష్మికి భర్తగాఁ బ్రజా
ధీశుఁడు రాజనాళి యసదృక్ప్రబలారి దరాంకమూర్తి నా
యాశల గీర్తి జెన్నలరినట్టి పయోధిపరీత విశ్వధా
త్రీశుఁడు జాలుగాని గణియింప నృపాలక మాకుఁడోపునే.

గీ. రాజరాజ కుమా రాజరాజ రాజ, దుకుతరసురూప దృఢమతి చిరయశోభి
రాముదకు నీదు పట్టి కాధాజవదన, రమణఁగూర్చుట శుభమగు రాజరాజ.

మ. సుమనోధర్మ ధురీణతామహిమ జక్షూరమ్యసౌభాగ్య ల
క్ష్మీ మహిమన్నతిగాంచుఁ నీతనయ రాజీవాస్త్రి రాజపత్రి
ప్రమదాసన్నిభ శోభనాంగి సుగుణప్రాలంబనా పూర్ణచం
ద్రముఖిం గూర్చుట కాంచనంబునకు సౌరభ్యంబు చేకూర్చుటల్.

క. ప్రమద మెసఁగనే తత్కా, ర్యమవశ్యము జేయువది ధరాధిప సందే
హము వలదించుకయుఁబ్రియ, త్నమునం దోడగుఁదనంత దైవంబునుచున్.

ఉ. అంబురుహాసన ప్రభవుఁడాతని కికరణిన్ హితోపదే
శంబొనరించి వీడ్కొని భుజాపరిణీతవిపంచికానదా

దంబు రమాధిపస్తుతి సుధారసముల్ గురియంగ నాక లో
కంబున కేగె నంత మహికాంతుఁడు సంభ్రమితాంతరంగుఁడై.

ఉ. భూరివినీలశైలమునఁ బొల్పగు గాములఁ బోలె నా
సారసరోజరాగమణి సంయుతమౌళికిరీటహారకే
యూరపదాంగదద్యుతి సముజ్వలుఁడై కరి నెక్కె సారెకున్
నూరెలవందిమాగధులు నూత్నులఁ బేర్కొనవచ్చి వీటికిన్.

ఉ. వచ్చి పురంబుఁ జొచ్చి మదవారణరాజము డిగ్గి పచ్చతా
రచ్చవసించి బంధుబుధరాజిఁ గనుంగొని కౌరవేశ్వరుం
డొచ్చము లేనికూర్మి దనయొద్దకు డాసి విధాతృనూతి వా
కుచ్చినచంద మెల్లరులకున్ వినిపించి మహోమి నావుకున్.

క. గురుభీష్ములరాతిమనో, గురుభీష్ములు గురునృపాలకునకనిరి మరం
దరసాపమసరసోక్తుల, దారసోదరు లెల్లవినఁగఁ దొడరెడు వేడ్కన్.

క. అవనీధవ యాదవ నీ, పవనీనవనీరధరుని పాలికి సుగుణా
ర్ణవ నీతి కుశల భావుల, నవనీదేవులను బనుపనగు సతినముగన్.

చ. అనజనభర్త సానుజన తాభినుతాతితధీధురీణులన్
ఘనవసుధాసుధాశన శిఖామణుల న్వని పెంగుతూ హాలం
బున హరినీలరత్నమయ భూషణ పేటికి సానుమత్ప్రభే
దనపురరాజవైభవ లతావనవాటికిఁ గల్మి వీటికిన్.

గీ. పనుపమానవేందుఁడనుపమానవచో వి, శేష శేషఫణులు క్షితిరిలింప
మణులు సత్వరముగఁ మహీధరఘనదరీ, వనఝురీపదమునఁ జనుచుజనుచు.

సీ. గాంగేయగిరితుంగ శృంగసంపదఁ దెల్పు ఘనివరాజమణివిభా రూఢి మెఱసి
సురపురిఁ దలపించు సుమనఃపరంపరాభినవరంభోద్యాన ఘనతఁ గాంచి
కైలాసశిఖరిశైఖరిఁ జాటు ద్విజరాజ చూడాకలాప భాసురతమించి
పాథోధిరాజ సౌభాగ్యంబు నూచించు గమలోదయవిలాసగరిమ నెనసి
లసదనుపమాన మానసలక్ష్మి జూపు, రాజహంసవిహారగౌరవముఁ నొంది
యారపన్నగతల్పుపురాగ్రిగణ్య, మనుచు, బొగడుచుం గౌతుక మంకురింప.

ఉ. అన్నగరంబు భూతి పవిభృన్నగరీతులనఁ జెలంగు న
ప్పన్నగవైరి వాహపరిపాలితమైన బురంబులోని కు

ద్యన్నగరాజధీరమతు లవ్వసుధామరు లేగియొక్క చోటన్.
నున్న గదాధరాగ్రజు సమున్నత సౌధముఁగాంచి వేడుకన్.

క. తాలాంకు వినీలాశ్మవి, భాలాలితమైన మనికిపట్టిదికాదే
యేలాబాలారుణరుచి, జాలాంచద్ద్వారపాలజన మిటునుండన్.

క. అనియూహించి శరద్ఘన, ఘనతాభినుతాంచితాపఘను హలధరుఁ గాం
చి నితాంతార్చ్యకలవా, జనితాంతః కరణకుతుక సంరంభమునన్.

ఉ. ధీలతికాలవాల బలదేవ కురుక్షితిపాలమౌళి నీ
పాలికి నేడు బాలశశిఫాలఁ గుమారిక వేడఁబంపె మ
మ్మాలసమాననూనవిశిఖానుపమాకృతి కాత్మసూతికిన్
హాళిదలిర్పఁగాఁ బరిణయంబొనరింపు తలంపు పెంపునన్.

గీ. అప్పుడమివేల్పులిటులాడ నప్పు డమిత, సమ్మదమునగ్రిమ్ముఁదనసెమ్మనమ్మనమ్మ
రాసురార్యగ్రజుండు ధరాసురాగ్రి, గణ్యులకుఁ బలెకెఁ వచనసైపుణ్యమలర.

క. ధరణీజనజాతసమా, దరణీయైశ్వర్యధుర్యతా మహనీయుం
డురణవిరోధి జయశ్రీ, వరణసముత్సాహుఁడు గౌరవప్రభుఁడరయన్.

మ. ధరణీభృన్మకుటాగ్రరత్న కిరణోదంచత్తులాకోటి సు
స్థిరదోర్ధూరుదిత ప్రతాపవిజయ శ్రీమేటి విద్విణ్మహీ
వరభూభృచ్ఛతకోటి యానృపతికెవ్వాఁ డుర్విపై సాటి భూ
వరకోటింగొమిరం దదాత్మజునకీ వచ్చు న్మదిన్మెచ్చితిన్.

క. అసమానరూపయౌవన, లసమాన గుమారి మతుకులమణి సుగుణమా
నసమాననీయమదిసం తస మాన గురుక్షితీంద్రు తనయునకిత్తున్.

ఉ. రాజకులాగ్రగణ్యుఁడట రాజదశేషధరిత్రికెల్ల రా
రాజఁట తత్కుమారునకు రామ నొసంగుట కంటె మాకును
త్తేజితశోభనంబుగలదే యని వస్త్రవిభూషణాదులం
బూజఘటించి యాద్విజులఁబుచ్చెఁ గురుక్షితిపాలు ప్రోలికిన్.

క. అనుప మహీసురపుంగవు, లనుపమకౌతుకతరంగి తాత్మకులై దం
తినగరికరిగి జవోద్వృ, త్తి నగరిపువిభూతి గురుపతిం గనియంతన్.

క. రాజకులాంబుధిరాజ !ధ, రాజనపరిపాల వినయరాజన్మతి యా
రాజవదన నిచ్చెదనని, పూజలఁదనియించి బలుఁడు ప్రుత్తెంచె మమున్.

క. అని హలాపిప్రియశుభదవ, చనలీలాగరిమ దెలుప శతపత్రవనహితా
తనకీలాగ్రహ కౌరవ, జనపాలాగ్రణి కరంబు సంతస మొందెన్.

మ. తనుజాతన్ జనతాభివంద్య సుభగత్వ శ్రీసమన్విత నూ
తనరంభన్ హలి రాజరాజజున కుద్వాహంబు జేయన్ దలం
చిన చందంబు సుభద్ర దా విని మనశ్చింతాతురంతవ్యథా
వనతాస్యాంబుజయై మురాసురమదధ్వంసిన్ వెసన్ డాసినన్,

ఉ. కాదరపుధ్వజుండు కనకాంశుకదీప్తలసచ్చతుర్భుజుం
డాదర సోదరిం గని సమాదరణీయ మృదూక్తిఁ బల్కె శా
తోదరి! తావకాననపయోజ మయో జిగిఁదూలి యుంటగ
న్నోదరి లేనివంత వెనగొన్నది నీమది నిక్క మారయన్.

చ. అన మును సీరపాణితనయన్ పనయన్ శుభలక్షణోదయన్
మనసిజరూపమాన్యు నభిమన్యు సమిజ్జయశోభిమన్యుఁ గూ
ర్తునని వచించె నిప్పుడు కురుక్షితిభృద్వరసూతి కీఁదలం
చెనఁట మనంబులో వనట జెందదొకో వసుదేవనందనా.

చ. అనన బోఁడి నూరడిలనాడి జనార్దనుఁడా ప్రలంబమ
ర్దనుకడకేగి నాకవనితా జనతాభినుతాభిరూప్యశా
లిని దనయన్ నయప్రణయలీలల మున్నభిమన్యు కేల గూ
ర్తునని వచించి తిప్పుడు కురుప్రభు సూనకుఁ దలంచితే.

క. భువనాధినుతచరిత యా, దవనాయక నీతలంపు దా నెటిఁగిగుణా
ర్ణవ నాఁదగు సోదరిహృ, న్నవనాళీకమునఁ జింతనాటి కలంగున్.

గీ. మునుసుధీజనంబు నినుసుముఖత నెన్న, బలుకుసూక్తి నిలిపిప్రబలశక్తి
మనసుభద్రసుతునకును సుతనొసఁగిన, మనసు భద్రమగుసుమా! హలాంక.

చ. అన హలపాణిపల్కె చతురబ్ధిపరీత మహీతలంబుఁగి యె
వ్వని భుజపీఠినిచ్చలు ప్రవర్తిలు నాతఁడు మేటి తత్తనూ
జునకుం గుమారి నిచ్చుటయెశోభన మంగనఁ గన్నవారికిన్
మనసహజాతపట్టి యభిమన్యుఁడు దాదృశుఁడే గణింపఁగన్.

చ. అనవిని శౌరి సూరిజనతావనతా ఘనతాభిరాముడం
త నరుగుదెంచి లోకవిదితా ముదితా సుదితాల్మిఁబూనితో

చినగతి విన్నవించితిని చిత్తము మెత్తదనంబుఁబొందఁ ద
య్యనఘునకీక నీదు తలఁపాహాలపాణి ఘటింపఁ దారయున్.

క. అనుజాత వినుము యుష్మ, త్తనుజాతమణిన్ వరింపఁదగినవయశ్శ్రీ
మనుజాతరూపగాత్రులు, మనుజాధిపసుతలు గలరు మహిలోఁ బెక్కుల్.

ఉ. మన్ననమాని రూపమహిమన్ ననవిల్తుని గేరునీకుమా
రున్నగవైరిపౌత్రుని మరున్నగధీరుఁ బరాభవించెఁగా
యన్నయమాద్వహుండు దనయన్ నయశాలినొసంగ డంచుజిం
తన్నలిసేయకంగన యెడ న్నలినాదెస చైదిజూడుమా.

క. అనిదనుజాహితుఁ డనుజా, త నిజాభ్యంతరమణి సదనమున కనుపం
జని తామరసాక్షిమనో, జనితాకులతాతిపరవశత నటఁబొదలన్.

సీ. ఎదలసీధుమదంబు బొదలఁ గమ్మనిపూఁవుబొదలఁ ద్రిమ్మరు తేటిరొదల కదరి
మొలకమామిడిఫలమ్ములకు మూఁగు శుకాళికలకలధ్వనికిఁ బెక్కులకఁ బూని
దళముకొన్న మహీజదళములం బెడు పికదళముమ్రోతలకు గొందలముఁ దాల్చి
యతులపంకజనాళరతులమించు మరాళతతుల క్రింకృతుల కుఁదద్దనడలి
యసమశరవీర ఘోరసాయకనికాయ, వేదనాస్పదహృదయుఁడై విజయతనయుఁ
డనుపమారామసీమా విహారమెడలి, కనకమణిమయ మందిరంబునకువచ్చి.

సీ. కీలుకాఁడెడసేయఁ గెరలిన రత్నలీల బ్రతిసీరనంటిన ప్రతిమయనఁగ
నెరయఁబర్వములసంధితమంబు గప్పిన కమనీయతరరజకిళయనంగ
దరలనిఘోరసంతమసాను గతతాపమున గాసిబడిన పద్మినియనంగ
ఘనతరమఘుసమాగమ దర్శనవివర్ణతావాప్తిగనుజాజితీవయనఁగ
దెలివుగోల్పడినిజమనోజలరుహాంత, రావృతనితాంత నిబిడచింతామయార్తి
నొగిలి చేష్టారహితయై వినూత్నరత్న, ధర్మ్మమయపీఠి నున్నసుభద్రఁ గాంచి.

మ. తిలకింపన్నుమనోమనోహగకళాధిష్ఠానమై తారకా
లలితశ్రీనిధియై సదాకువలయోల్లాసంబుఁ గావించు నీ
విలసద్వక్త్రసుధాంశుమండల మనావిర్భూతశోభాసము
జ్జ్వలమై యున్నది యేమిహేతువిది యాశ్చర్యంబు డెందానకున్.

చ. ఊదతనయుండు ధర్మ్మతనయుండు మహాబలజుండు విక్రమో
ద్యదురుభుజుండు సంయదభియాతి కులానిలచక్రి శక్రిదు

ర్మ్మద రిపురాజ్యముల్ యము లరణ్యమహీ న్సుఖులమ్మ నీదు నె
మ్మది కిటువంటివంత పొడమంగత మెయ్యది యమ్మ నావుడున్.

ఉ. మంధరధీర ! ఘోరరణమధ్య పరిక్షుభితార్య నీక? నీ
కుందరశాయతాక్షి నవకుందరరద న్నరదబ్జసన్నిభా
స్యందనపట్టి నిత్తునని సద్విభులా సుగుణాంబుధుల్ ఖగ
స్యందనముఖ్యులెల్ల విననాడె హలాంకుఁడు శైశవంబునన్.

చ. అతనిశుభప్రసంగమనఘా! మునుగొంగుపసిండివోలె నం
దతనయు నాన మానసమునం గడునమ్మినదాన నే ననా
రతమిపుడాత్మజం గురువరప్రభునాతికి నీఁదలంచి కొ
న్న తలఁపు నేనెఱింగి మదినాటిన వంతఁ గృశింతునావుఁడున్.

గీ. పాండురాజసుతులు పాండురాజసుతుల, కీర్తినిధులు గాన నార్తిఁబొదల
జాలకఁజూచె మనల హలపాణి దీనికి, మదినివగవవలదు మానుమనిన.

చ. మనసిజరూపకాంతి మహిమ న్మహి మన్న సమస్తబంధుస
జ్జనమతిఁగన్న కూర్మియనుజా తనుజాగ్రిణి కీక యున్న య
న్యుని సుతఁగూర్పఁజూచిన సహోదరి లోఁదరి లేని వంత నూ
ల్కొను టిదియబ్రమే జగములోఁగల కట్టడి నా నతండనెన్.

చ. సిరికెడరై లతాంగి తనచెన్నుఁదొఱంగి హృదంతరవ్యథా
భరవివశాంగియై రవిగభస్తిఁ గుముద్వతిబోలె బుట్టినిల్
జొరఁదగదొక్కవేళ విధిచోదితయై చొరబారెనేని నె
వ్వరు బ్రియమాచరింపరులవంబిది లోకముపాడి చూడుమా.

క. హలపాణికిఁదలఁపో కురు, కులపాలునిపట్టిపైఁ దగుల్కొనఁగ నయో
కులపాళిక వీవిందుల, నిలపాటిగఁ జూతురే యనింద్యచరిత్రా.

క. జననావాస సుఖశ్రీ, మనసాస న్బొరయ కింక మదిఁ బాండుసుతా
ననవాళిక విలోకన, మనసాసక్తినమెలంగుమా సుకృతినిధీ.

మ. ద్రుపదాధీశ తనూజభూజన నుతారూఢక్షమావాప్తి భ
ర్తృపదార్చాకలనాభిజాత చిరకీర్తింగాంచ నెంతేయర
ణ్యపదాపత్తి సహించితాదృశ యశఃఖ్యాతి న్బ్రకాశింపరా
దె పదార్వస్నెపసిండి వజ్రమణితో దీపించినట్లేవిలన్.

క. అనికరిగమనసుభద్రి వ, చనచతురిమగరిమ దేల్చిశరహేతిశరా
సనకవచ ధురీణుండై, కనకవసు నగరివెడలఁగాఁ దలఁచిమదిన్.

ఉ. రమ్మని తల్లి కోమల కరమ్మని వార్యగతిం దెమల్చి ఘో
రమ్మగు చిమ్మచీకటి దరమ్మణుమాత్రము లేక ధైర్యసా
రమ్మలర న్భయంకరశరమ్మరిపోసి కిరీటిపట్టి దూ
రమ్మతి భీమసత్వనికరమ్మగు కానకు నేగియుద్ధతిన్.

వ. చనిచనిముందట.

సీ. సదమలాంభఃపూర సంస్ఫాలనోన్మత్త కరటిఘీంకరణ విస్ఫురితఘుషము
పరిపక్వకీచక తరుగళన్ముక్తాత్మ ముక్తారాశిధవళిత క్ష్మాతలంబు
దశదిక్చరత్ఫణాధరఫణాంతరభవ్య రత్నకాంతిచ్ఛటా భ్రాజితంబు
దవహుతాశనశిఖాగహ్యమానాశేష చందనాగరుధూపసంకులంబు
భూరికుధరాగ్రి నివసన్మయూరనికర, కృతరవాపాంగ సంగతోద్గీతశబర
నీలకబరీసుగీతికానిరుపమాన, మతిభయానక మొకయరణ్యంబుఁగనియె.

చ. గనుగొని భూనభోంతరము గ్రమ్మినసంతమసంబులో వినూ
తనజజనీ తనుద్యుతి వితాననిదర్శితకాననాధ్యుఁడై
ఘనతరశైలకూటకటకప్రకటాటన జంతుమండలీ
నినద విజృంభణంబునకు నెమ్మదిభీతిల కాతఁడేగుచున్.

మ. హరిపోతుండొక మత్తేఁగన్గొనియె నుద్యద్ధూతభేతాళశా
తరథచ్ఛేదిత దేహితుక్షిగణితాంతఃశ్రోణిగా స్స్రగ్ఝరీ
పరివిలిప్తచ్ఛదగుచ్ఛబంధుర మదభ్రిపాగ్రిం శుశాఖాచయాం
తరనీడస్థదివాంధగృధ్రముఖ నానాపక్షి సంరావమున్.

గీ. కనియటవసుంధరాజాని కరము వెఱఁగు, గొని వటవసుంధరాజంబు గొంతఁబొగడి
తతుఁడటచ్ఛాయనాయమదనదుమేని, జిలుగుదువ్వల్వ పఱచి వసింపఁజేసె.

క. హలికొదవును నేత్రోహల, హాళిక వసింపంగనయ్యోనర్థకశారా
డళికయుఁ బాండున్నృపతికో, డలికకటా! యానిశిన్ వటదుమము నెడన్.

క. జగదారాధితు హలధరు. దగదారడిఁబెట్ట విధికృతంబవిలంఘ్యం
బుగదా దీనికిమదినె, వ్వగఁదాల్పగఁజనదుధృతియవశ్యము వలయున్.

గీ. అనిసుభద్రిపట్టి యని సుభద్రిమగఁభు జాశుగాసమార్వినాశుగాప్త
తులితవిశిఖయూన్చి బలితంపు ధృతి పెంపు బొదలవటము మొదలఁగదలకున్న

క. తరసాఘనకులపతికా సరసాదిభుజాగ్రదండ చండబలుఁడు సం
గగసాహసుఁడు ఘటోత్కచు గురసాధరతుల్యదేహుఁడు వసించునటన్.

ఉ. ఆవిశ్వానిశాటుఁడు హితావళితో లలితోరువిక్రమ
శ్రీనెరయున్ వలుంగడఁ జెరింపుచుఁ గానవాటి మేటివి
లాసినిశుభ్రపట్టిఁబోడగాంచి వటక్షితిజాంతికంబునం
దీవడిరేయి నెవ్వఁడో క్రొ హీనరుండిటనున్న వాఁడొగిన్.

క. సవనాశనాళికిమది యవవావనిచాయడాయ నలవియె వీనిన్
భువనాప్తజుఁడు మహానస భవనాగత శశముగాఁ గృపన్ నాకొసఁగెన్.

గీ. పృథులదంష్ట్రాగ్రభినిహతి మేనెల్లవ్రచ్చి నల్లఁదాగ్రవెద బలలఖండములు గడుపు
నిండమెసవి చిత్రగతులఁ దాండవంబు సల్పెదనటంచు ననివార్యశౌర్యగరిమ.

మ. అసదృగ్దేహమలీమసద్యుతులతో నంభోదగర్జాసము
ల్లసదాభీలరవంబుతో శితకరాళస్ఫారదంష్ట్రాస్ఫులిం
గసమాకీర్ణభయంకరాననముతో గ్ర్యాదనుండేగుదెం
చిసుజ దాగ్రసుతుజూచిపల్కె వికటాక్షీణాఁసలాపంబులన్.

క. ఓరీయెవ్వరు జేరగ లేరీవనవాటి దాగ్రసలేశముగొవకీ
వీరీతిరే చెరించెదు పూరీకృతధీరతాసమముజ్వలమతివై.

క. అనివేలుపుకోరమనుమని గనుమని వెన్నురము ముష్టిఘాతమున వగ
ల్చిన వడి నవుడుకరచి య య్యనఘాత్ముం డెరచిదిండి నరచేనడచెన్.

క. అరచేఁజరచిన గడుని వ్వెరచే నుసురనుచు నుద్ధవిడి బలుమొనలం
గరచినర కక్రూసుపైక న్నెరచే నరుపట్టి పలికె నెగసిన కినుకన్.

క పరిణాహశక్తినిఁకమల్లణాతిపాగ్రథినడచి లావనిచెద ని
న్నరుణాత్మజచరణార్చా, కరణాదరశైక హృదయ కంజాతునిగాన్.

వ. అనిమఱియు నవ్విధంబున నొండొరు లుద్దండ కోదండ దోర్దండ పాండిత్యంబులు
మెఱయ సమీప తరుషండ శిలామండలంబు లన్యోన్యపదఘట్టనంబులఁ జూర్ణం
బులుగా శరభము శరభము పుండరీకము పుండరీకము కరి కరి హరి హరి దొడరు
తెఱంగున నుత్తమాంగంబున నుత్తమాంగంబును భుజంబున భుజంబును దగుల్చుచు
బాహుదండంబులఁ బీడింపుచుఁ గూర్పరమ్ముల గ్రుమ్ముచు జానువులఁ బొడుచు
చు నఖంబులంజీలచుచు పదంబులఁ బదంబులు పెనిచి ధరణిక్రొడ్డిగిలం దొర్లియుచు
గడువడిఁ బిడికిళ్ళఁడఁచుచు బెడిదంపు టడపుల వెడలు రక్తంబులందోగి పుష్పితప

హలాహలసుశ్రీమంబులం బురణింపు నుఁ జెట్టలుకఁ—లుట్టిపడఁ బరస్పరజయేచ్ఛా ఘ సే
నంబు సేయుచుండ నాసమయంబున.

మ. విహగంబులాడిన నీడఁజాలక శకుంతిసంతతుల్ బెగ్గిలెం
జెదరెన్ భూభరణాహివిస్ఫుటఫణీ శ్రేణీమణుల్ గోత్రముల్
గదలెన్ శాల్మలిముఖ్య వన్యమృగసంఘాతంబు తాత్రాసకుల
త్వదశన్ నల్గడఁబాఱెఁ దత్పటుపదద్వంద్వాభి ఘాతోద్ధతిన్.

క. నిమిరనొఱంగితనతనయు, నిదురంబున నోరసిబల్మి నెరయఁగఁ జలమా
ని ధరమొనర్చురీతిటుగఁ, ని దురంతంబైనచింత నెలకొనియుండెన్.

క. అరిదగకరుసోదరి యా, య్యాఖరకరవాఃప్రతాప మడఁచికరంబా
దరమూరి మహాత్మజు భూ, వరమాన్యుని గానుపట్టి వఁడొడవదొ తో.

చ. నలనలకూబరాకృతి రణక్షితివైరి నిభీతికృన్మహో
బలబలశాలి నీకొమరుఁబట్టినిగూర్చునపేక్షఁజేయఁగా
నలహాలపాణి కానలమహాపదకోర్చివసించ దైవమీ
హాలహాలఘోరమూర్తి రుధిరాశనువాతకిఁ బోత్రిచెనకటా.

ఉ. బాలుఁడితండు యుద్ధపరిపాటి నెఱుంగఁడొకింత వీని
ద్వేలబలోద్ధతి స్తనుజవీరుఁడు మారొకని యీనిశీధినీ
వేళ దురంబొనర్చుడు పటిప్రతిమానకఘోరమూర్తియై
వేలుపులార! భక్తిమెయి వేఁడెద బ్రోవఁదగుం గుమారకున్.

గీ. అసురబారిసుతుని యసురక్షణమొనర్పుఁ డనుచు వేడుచుండె నచలభక్తి
నపుడు పార్థనారి ప్రార్థనాభాషల, వేలుపులను భక్తలోలుపులను.

మ. అభిమన్యుండు నిశాచరప్రవరుఁ డట్లన్యోన్యదోర్దాఃప్రభూ
తభ్రాశప్రౌఢబలప్రకల్పిత సముద్యన్మల్లయుద్ధక్రియా
రభసావగ్రతఁ బేర్చి యంతటమహోగ్రక్రోధులై చాపరో
పభృతిన్మార్గణనిర్గుడోరుల్ హుతవహప్రద్యోతమానాకృతిన్.

గీ. అనమద్ధర్ముశాలై నిశాటార్జునజులు, భూరిశక్తి నాకర్షించినారులన స
మాంబకానూన కేళివిహారకలనఁ, దవిలివర్తిల్లిరపుడు పల్లవులుబోలె.

క. వినుమా నను మారొకని గె, ల్వను మాధిపనాకలోకవరుల కలవిగా
దనుమాన ముడిగి చనుమా, దనుమాడెద నిల్చిలేని దోర్బలతీలన్.

చ. అనుచు నభిమన్యుపలుకులకు నద్దనుజాగ్రణి పలుక నేనున
ద్ధిన మదిలో నిలింపు లవలింపులఁ బోయెదు రిర్వినల్ప శ
క్తి నెరయుం మానవాధములఁ గెల్చుట నాకదియెంత తాల్మి నీ
వనిమొనఁ బారిపోక నిలుమా బలుమానిసివౌటఁ జూచెదన్.

క. పరిత్యక్తిదాన నిరతం, బత్యంతము వాదు ధర్మము నరజుఁడనుం
బరిత్యక్తిదాననిరతం, బత్యంతము వాదుధర్మ మభినుతిఁ జేయన్.

గీ. అనుచు రక్కసుపై మొక్క సునిశితాంబ, కంబు బఱపిన నదియులికంబు నాటఁ
గాఁ గెరలి తత్తుడు సితనగాగ్రమునను ఉండి, ధరకుఁ గారఁ గెడు శోణాంబుఝరముగ.

గీ. అంతకంతకుఁ గోపారుణాక్షుఁడగుచుఁ, దనుజుఁడనుజుని నొకపాటి మనుజుఁగాఁ ద
లఁచి నిగుడింప నిశితభల్లములవాని, నడికినరకిశోర ముదమున నాటికొనఁగ.

క. నారసము లేయ వాలుగు, దోరసమపరాక్రమంబుతో వెసవానిన్.
నీరసములుగాఁ జేయను, పారసమర్థతనిశాటపతి బిట్టలుకన్.

క. నరనందన పర్జన్యం, బురుతరగుణటంకృతి మహోగ్రాశనియై
వరధనురబ్దమున నిరం, తరముగ శరవృష్టి గురిసె దనుజదవముపై.

గీ కాండవృష్టి గురియఁ జాపఁ సౌతుఁడఖండ, కాండజాసనాండ కర్పరంబుఁ
బగులమిగుల నార్చి జగదేకశూరుఁడ, ద్దనుజకులవరుండు దానినడఁచె.

క. తగమాధరమానవులకుఁ, గరమాజి మొనర్ప భీతికరమా ద్విగ్గ
ష్కగమానుషాశనునితో, దరమానక యోరిమూర్ఖతర మానసుఁడా.

గీ. అనివినిపార్థుపట్టి యుల్లనియె దాన, వాధమ ధరాధరం బెంత యశనియెంత
పురుషవరశూరతయకాని పోడవులావు, నెన్నికకు రాదు పరికింప నిదియుఁ జముఁ.

క మాటలవేఱ మనోకోటిరియా, మాట లసదసమపరాక్రమాహితకుల హ్మ
త్పాటన దక్షభుజార్గళ, పాటవుఁడిసుమంత రిత్త వదరకుమింకన్.

క అనిఘనశితల్పావరజాజని కనుకన్ వేగఁ బఱపుజటులానల్పా
శనికల్పాంబక నికరం, బనుపమ భయకరముఁ ద్రుంచె నసురకడంకన్.

క. అనలసమానసనిశ్చలు, లనలసమానప్రభానమగు రిలుగురుయాశో
ధనులసమానులజను లై, న్నౌనలసమారూఢ బలు లనర్గళశక్తిన్.

గీ. సంగరకళాభిరతి నిర్లిప్తసంగ సంగ, రహితుఁడతిశాంతుఁడురుయశః పిహిత దశది
శాంతుఁడఖిలార్థవేత్త మహానుభావు, డాదరాయత్త చిత్తుఁడై యతిముదమున.

క. వ్యాసముని కాయకాంతి వి, లాసము నిఖిలాశల న్వెలయ వచ్చినమి
ద్భాసురశక్తిమరుజ్జం, భాసుగభిత్త్వాత్రి మానసామోదముగాన్.

గీ. నిలిచితన్మత్యమునసూక్తి బలికెమీరు, భీమవిజయాత్మభవులు సంగ్రామకేళి
జలపజనులొక్కా భీమవిజయమహోను, రక్తిఁ బెరవారలట్లు మిత్రతఁ దొలఁగి

క. అనికృష్ణద్వైపాయను, డనిలజనరసుతుల భీషణాయోధనసం
జనితాగ్రహోపశమనం, బొనరిచి తనపేరుఁ జెప్పియొగిచనియొనటన్,

శా. ఆకర్ణించి పరాశరాత్మజమనోజ్ఞాలాపముల్ సంగరో
త్సేకోద్రేకముమాని కార్ముకము ధాత్రిన్వైచి బాష్పోదక
వ్యాకీర్ణేక్షణుఁడై ఘటోత్కచుఁడు డాయంబార్థుఁ డంఘ్రినా
ళీకద్వంద్వనుతుండుగా నిజభుజాశ్లేషాదృతిం దేల్చుచున్

క. కటకటబడి యతఁడును ను, త్కటకటకతటాతిభీతి వంబగునగవీ
యటవివటవిటపినడచీ, కటినీవెకఁటి జరింపఁగా మదిలోనన్.

క. అనుజయొకహీనమనుజుఁడ, వనుజడిమన్ గడగిపాడ నాహవమునకున్.
నిను జగదభినుత చరితుని, మునుజనకులాభిధానములు వేడకొగిన్.

క. కరుణాసూనృత శుచితా, భరణాదరహీనమతులు పాపవిధానా
చరణాను రక్తులురుధీ, వరణాంతఃకరణ దితిజవరులుధరిత్రిన్.

క. అనితాల్మ్రగదురబలుమరు, దనుదాదనుజుంతు చూపితసాహాయ్యుఁడై
యనఘమతి మదపరాధము, మనమున సైరింపుమనుచు మఱియిట్లనియెన్.

చ. అసదృశచాపరోపభృతివై యతివైపినజంతుమండలీ
విస్ఫురదుమ్మహో గహనవీధవిరోధి వరూధినీతమో
విసరదినేంద్రసాంద్రభుజవిక్రమలీలఁ జరింప నింతసా
హసమునకేమిహేతువో ప్రియంబున నాకెఱిఁగింపునాప్రభున్.

క. అని దరిమిరిపులఁబాండుజు, లనితరభుజశౌర్య సంపదధికతరయశో
ధనగరిమనయిందప్రిప్త, స్ఫగరిమనఁ గురునృపాల తనయులనయుఁడై.

క. మాయాద్యూతబలమున న, మాయాద్యూతోరు విక్రమయశోధనులన్
జాయాన్వితముగ వనవా, సాయాసఁబొంద బనిచిరఖిలము గొనుచున్.

మహాస్రగ్ధర. సనూపన్ సోర్ధ్వారుదీర్ఘప్రకటతర బలప్రాప్తితా శేషధాత్రీ
జనరాడ్జోత్రోపధాభాస్వరమణి ఖచిత స్థానులప్పాండుభూభృ

త్తనయుల్ కాంతారాంతరగత దురవస్థాకృశీభూతులై కా
లనటన్ నేనున్ సుభద్రాలలనయు మరటిల్లన్ సదా చింతచేతన్.

సీ. సకుటుంబ విప్రప్రహాక్యానసమర్పిలిచేసి నచేతనంబూతసా దూతనారి
సమరాంగణమున బాధిప దెచ్చి బాలకై యాలకై లీలకై యచలమొత్తె
నసహాయ్యంబుగ శౌర్యనయించెఁ దద్వఘానంద నాక్రందనా మందనాద
మలయించె నసౌకుమారకలనెల్ల నలగొల్లనవలాల నవలాలనమునఁ గలసె
నంద గోపాంగనా పాంగనలినదళస, భాజనవిభాజనక పరభ్రాజమాన
శుభఫలమండనమ్యోనే దయాసుస్థిరాత్ముఁ, డకుటిలమలపత్రి లోచనుఁడోక విధాను.

మ. సారంభోజాత సగస్థగిత సుమచిర స్యందనారూఢుఁడై సం
సారారణ్యోగ్రదావజ్వలనదురుకథా సౌధసంగారుణీవా
ధ్రాగాఘాతా ఘను షట్పదునకు రణధరా దైత్యరాష్ట్రధ్వనుండిం
ద్రారాధ్యుండా పృథాపత్యవిహరణ వనప్రాంగణక్షోణిఁజేరెన్.

క. దశకాలజేర గతుకులకాపను, డరదనుఁడిగి గురుభైగ్యభుజా
బలకాలుల నిలజార్జున లలశామని, యాజ్ఞచేఁ బ్రియత సెగరుకొనన్.

తే. యమునాత్మభవున కెఱఁగబ్రి, యమునగరాజ్ఞములనెత్తి యయ్యనఘుఁడు నె
య్యముననబలుకుఁ గురుపతి యన, యమున వనవాసఖేదమను గతమయ్యెన్.

శా. నాలక్ష్మిపునుడిట్లుపలుక నసమానప్రాప్తిశౌర్యానల
జ్వాలాదగ్ధవిరోధివంశతతులన్ సర్వంసహా మర్త్యర
క్షాలోలాత్ముల నిట్లుగానవనటన్ గాశిల్లఁగాఁజేసె మి
మ్మేలాయవిధి దూర నేర్తునకటా యేనెట్లుసైరింతునన్.

క. అనిపలుమరు నల మరుగై, చ్చినసుకుమారతయు నొడలఁజెలువగు కుంతీ
తనయుల విఖ్యాతనయుల, దనసాంత్వనవాక్య మధుర తలఁదేర్చియుటన్.

చ. గరికలుపాంబురాశితరిధర్మజునానతి బూనినన్ సహో
దరిసుహృత్తులంబ దరదంబ రథంబుననిల్పి వీటికిం
గరమనురాగయుక్తిమను గైకొని తెచ్చి సువర్ణమందిరాం
తరమునఁజేర్చి సౌఖ్యపరతంతులనై విలసిల్లనచ్చటన్.

క. అలహాలి కరెజమలీలా, హాలహాలి కొకయనుగుగూఁ ఘురలరు నతసుపూ
సులికి చిసరపూతఘుదన, దళికిసల్యో, క్షీంతల్లియనజను లెన్నన్.

క. దాని గమనజితసుదవ, ద్దానిం జిరతనాడు దనకుదాం గుపమసం
ధానిధిహాలి బలికెన్ మదియం. దానిభవత్సుతునకిత్తు నని చెలియలతోన్.

క. కతిప యవాసరముల క, య్యతివవయోరూపలక్ష్మి నత్యద్భుతమై
నుతికందమినానాటికి, మతికిం దమి బొడమెనాకుమదనుండేచన్.

ఉ. బాలశశాంకఫాల నలబాలసురూప వయోరమాలతా
వాలబలారివైభవ డవారితభూరి తరప్రతాపశ్రీ
లాలసమాను డకుర్కురకులప్రవరుం డొకనాడు నేలజే
జేలహలాంకువేడబని చెం దనపుత్రికకున్ ఘటింపగన్.

క. యమలోకతరణిధరణీ, త్రిదశశుభాలాపమాధురికి మెచ్చిమదిన్
మదవతినిత్తుననియెందా, మొదలిటినూన్నృతమువదలి మూర్ఛితరుండై.

మ. బలరాముండిట నూన్నృతంబెడలి శుంభద్రూప లావణ్యధ
న్యలతాంగీ కులమాన్య నాత్మసుత వాపాక స్త్రిన్ గురుశ్రోణిమం
డలనాధాగ్రిణి పట్టికీదలప దానన్ గాఢచింతావ్యథా
విలచిత్తాంబుజ యాసుభద్ర మదియావిర్భూతరోషంబునన్

క. అమ్మనిట నేను దోడ్కొని, నెమ్మదిభీతిలక గాఢనిశనెఘనర
త్నమ్ములుగొని భయదార, ణ్యమ్మున కరుదెంచినాడనా నతడనియెన్

క. అవరజగౌరవధాత్రిం ద్రివరజకపటపుదురోదరముపాండుధరా
ధవపుత్రులకరి జైత్రులకువిగాత్రులకటవినివసనాప్తిదమయ్యెన్.

క. అకటా యీవికటాచలనిక, టాటవి వటమునీడ నివసించె నజాం
డకటాహకుక్షియగు నా, శకటాహితుసహజ కిట్టి సంకటమొదవెన్.

చ. అనిదరిసోదరింగదసి యంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి తల్లియం
గనలమతల్లి యేనలబకప్రవిరోధిజుడన్ ఘటోత్కచుం
డనుమును మిమ్మెరుంగక కడం కదురంబొనరించి నాడనా
యనుజునితోడ నేరమిదియాత్మ సహించికృపం గనందగున్.

ఉ. అమ్మ కడిందియమ్మలిక నానగ జేసెగదమ్మ నీకు నై
వమ్మ కటామణీమయ నివాసమునందు నిజోచితైకకా
ర్యమ్మ కలంకవృత్తి నినయమ్ము ఘటింపగ జెలులున్ పరిగూనత
ల్పమ్మకరమ్ము సౌఖ్యదశలన్ గదియింపవసించు దానికిన్.

చ. అపవిక్రీనద్భునట్టి తెఱఁగంతయు నింతకుమున్న శమ్ముఁడే
ర్పుచనెతీఁగి ప్రచో ప్రితిఁ బట్టితి నబ్బలరాముఁ బట్టి నే
వడిఁగొని తెచ్చి వీనికి వివాహము జేయుదునంచు నమ్మునీ
యసంగులసూనతెప్పిన మహాత్ముల దూరిన పాపమొందెదన్.

వ. అని పలికి ఘటోత్కచుండు సగౌరవంబుగా సుభద్రాభిమన్యుల నిజనివాసమ్మునకు
తోడ్కొనిచని యెతద్వృత్తాంతంబు హిడింబకుం దెలిపిన విని సంతసిల్లి యదియు గార
వింప వారలందుల సుఖంబుండిరనిన విని జనమేజయుండు పరమానంద కందళితహృ
దయారవిందుండై యవ్వలఁ జేసిన నవ్వలివృత్తాంతం బడుగుటయును

మ. క్షితికన్యాధిపపాదపద్మయుగళీ సేవాసదాచార ఘో
రతరానూనవరంగరంగ దసిధారాకృష్టనీ యోజితా
యతనానావిమత క్షమారమణరాజ్య శ్రీపురంధ్రీ సమా
శ్రిత గేహాగ్రళ నిత్య సత్య వచనస్థైర్యాభిరామానఘా.

క. నిరతిశయదానధారా, పరివర్ధితబుధమహీజపటలార్పిత వి
స్ఫురదాశీరుక్తినిరం, తర సస్యోదయ సువర్ణనగధీరమతీ.

ఉత్సాహ. తపనజామరాగతులిత దానశౌండ వైరిరా
డ్విపుల నిజకరాంగనా సునృత్తనుచతటోపగూ
హాప్రహృష్టసౌఖ్యకారి బలసమగ్ర బాహుదండ ని
ష్కపటభావ పుషిత సర్వకవిధరాసురావళీ.

గద్య—ఇతి శ్రీ భ్రమరీమల్లికార్జున కరుణాకటాక్ష వీక్షాలబ్ధ సరస
సాహితీధౌరేయ గౌతమగోత్ర పవిత్ర మంగళగిరి నరస
యామాత్యపౌత్ర తిమ్మయామాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంబను మహాప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.
శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

—o—

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు

విజయనందనవిలాసము.

———:o:———

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరుచిర సుందరాంభోజాయతనయన కుముదపూర్ణచంద్రరుచియశో
గౌరవ వెంకటకృష్ణ జ్యారమణేంద్ర రిపువేవిహారనరేంద్రా.

వ. అవధరింపు మధికవిజ్ఞానసంపత్సాంద్రులగు నప్పైలమునీంద్రులకు జనమేజయ
భూవల్లభునకిట్లనియె.

మ. విను మర్వీశ సుభద్రఁ దోడ్కొని నిశావేళన్ భయభ్రాంతిఁ గై
కొనక వీరవరేణ్యుఁ డుద్ధతమృగక్రూరాటవీక్షోణికిం
జని యచ్చోట ఘటోత్కచాలయమునన్ సౌఖ్యాప్తిమై నుండ యా
త్ర నెఱింగెన్ హరి యంతటన్ హరి యమాత్యశ్రేణితో నిట్లనున్.

మ. హరియున్ సాత్యకియున్ బృథాసుతులయారం దాసక్తచిత్తుల్ నిరం
తర మస్మత్ప్రియకార్య నిర్వహణ తాత్పర్యంబు సంధిల్ల ది
ర్వ్యగతి న్నావున మీర లేమరక నేర్పున్ మీర నానామణీ
హార వైవాహికవస్తుసంగ్రహణ దీక్షారూఢి నొప్పంగఁగన్.

మ. అనిన న్వార లనూనకుంకుమ హరిద్రామూల్యమాణిక్యకాం
చనభూషా పరిధాన గంధఫలపుష్పద్రవ్య సంభారశో
భనసామగ్రి మనోజ్ఞసంభరిత శుంభత్కౌతుకావాప్తి నా
ద్యూనఁ గైసేసిరి కేశవాగ్రజ కృతాజ్ఞాసక్తి జాగ్రన్మతిన్.

సీ. ఘనబహిర్ద్వార సంఘటితశోభాచారు గారుడాశ్మవిచిత్ర తోరణములఁ
గామినీరచిత ముక్తారంగవల్లికా పరిభాసిమందిర ప్రాంగణముల
ఘనసారమృగమదా గరుసంకుమదగంధ పరిలిప్త వేదికా భవనతతుల
రమణీయ చిత్రితారాత్రికాపుత్రి కోద్ధృతరత్నకోరక దీపశిఖల
మరకతస్తంభసంబంధపరిణతాచ్ఛ. ఫలసమాన్వితరుచిరరంభాతరుప్ర
కాండ విభ్రాజితోశీరకాయమాన, ములనలరెఁ బోలు చూడ్కులకు కెలపుబొడమ.

మ. లలితోద్యన్నిజ పుత్రికా పరిణయాలంకార సంకీర్ణమై
విలసద్రత్న విచిత్రకాంతిమయమై విద్వత్సుహృద్బాంధవా
కలితంబై బహుశంఖకాహళీ మృదంగధ్వానసంధానమై
మహిభృన్మందిరమొప్పె నప్పుడు సురేంద్రాభోగభాగ్యోన్నతిన్

ఉ. ఆహలికిన్ మనీషిజన మర్త్యముఖ గ్రహతారయుక్తమై
వాహికసన్మహూర్త శుభవాసర మొక్కటి తెల్పనాతఁడు
త్సాహముతో సువర్ణలిఖితస్ఫుట శోభనహేమపత్రి సం
దోహముఁ గౌరవావళికిఁ దోడన పంపెఁ గ్రమక్రమంబునన్.

ఉ. ఆశుభలేఖలూని సమయంబున వచ్చినభూమిపాళి కు
ర్వీశముఖుల్ విచిత్రమణిహేమవినిర్మిత భూషణావళీ
పేశలవస్త్రజాల సురభిప్రసవద్రవ చంచదిష్ట మృ
ష్టాశన వీటికాదిక సమగ్రసపర్యలఁ దేల్చిరాదృతిన్.

వ. తదనంతరంబ దుర్యోధనుండు దుశ్శాసనునితో నిట్లనియె.

చ. అమలగుణుండు లక్ష్మణుని కాహలిపుత్రి వయఃకళాభిరూ
ప్యమహితవిగ్రహం బరిణయంబొనరింపఁగ నిశ్చయించి నా
ర మని శుభార్థపత్రికలు వ్రాసియశేష వసుంధరాధిప
ప్రముఖుల కీక్షణంబునన పంపఁదగున్ దగువారిచేననన్.

ఉ. మానితసంభ్రమోద్యమ సమగ్రత నంత శుభార్థవర్ణసం
ధానసువర్ణపత్రములు దవ్వులనున్న మహీతలేశ సం
తానము గూర్చిపంపిన నతండఖిలక్షితి పాలకుల్ దదీ
యానుమతంబనోరి సచివాత్మజ బంధుసుహృత్సమేతులై.

మ. అనఘోద్యద్రుచిమాననీయతపనీయామూల్య నానావినూ
తనమాణిక్య విచిత్రితాభరణ వస్త్రవ్రాతముల్ రూపయా

ఘనశోభాన్వితయోషి దున్మదగజాశ్వస్యందనచ్ఛత్రశో
భనవస్తూత్కరయాని వచ్చిరి మహీపాలుల్ పరిహాసణంబునన్.

ఉ. అతులరథద్విపాశ్వముఖ యానములెక్కి చతుస్సముద్రము
ద్రితమహిఁ గల్గురాజు లరుదెంచినవారల రాజరాజునా
నతిఁగురువింద రత్నసదనంబులఁ గాంచనచంద్రశాలికా
తతుల వసింపఁజేసిరి పదంపడి భానుతనూజసౌబలుల్.

గీ. కరముసంతసమున గురురాజవరునను, మతిఁబురోహితాప్త వితతి సగసి
జాతరూపశాలి నాలక్ష్మణకుమారు, హృద్యముగనలంకరించె నంత.

సీ. భూరిమందర నగంబుల సమున్నతులు మెచ్చని భవ్యమణిమయస్యందనములఁ
గకుబంతశుండాలనికరంబులాఁవు నుల్లసమాడు దంతావళవ్రజములఁ
బద్మినీహితరథ పంక్తితరథ్యజవంబు నిరసించుకాశ్మీర తురగతతులఁ
బిరుగులమొత్తంబు కడిమి నెగ్గులుబల్కు జాలెను బహుభటజాలకముల
బటుగదాశూలకరవాల పరశుచక్ర, ముఖనిఖిల చండసాధనంబుల సమగ్ర
చారుచక్యమ్ముల నశేషలోకపాల, రాజిబలమొప్పె నప్పుడా రాజధాని.

మ. ప్రణతాశేషమహీతలేశమకుటాగ్ర స్వర్ణరత్నచ్ఛటా
ఘృణినీరాజితపాదపద్ముఁడు ధరిత్రీలోకరక్షాకళా
చణుఁడక్రూరవరాజు భవ్యసుషమా సౌభాగ్యవన్మూర్తిల
క్షణు నారోహితుఁజేసె నున్నతగజస్కంధంబున న్గారవిన్.

మ. కరినెక్కించియు నిట్లుపెండ్లికొమరు న్గంగాత్మజద్రోణభా
స్కరపుత్రాద్యఖిలాప్తబంధుజనసంఘాతంబు మత్తద్విపా
శ్వరథారూఢిఁ జెలంగి తోడవఁ గాంచద్భుజంగధ్వజం
బు రథోత్తంసము నెక్కి ప్రోలువెడలె న్భూరిప్రమోదంబునన్.

శా. ఆసుయోధనుఁడీగతిన్ జనియె సైన్యాన్వితుఁడై రత్నశో
భాదీప్తోన్నత సౌధజాలక చరత్పద్మాక్షు లత్యుత్సవ
శ్రీదైవారఁగఁ జల్లఁదూర్యయము లాశీరక్షతల్ మార్గమ
ర్యాదాశాసనవేత్రిభృన్నికర సంరావంబు శోభిల్లఁగన్.

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. తతవందిమాగధనుతుల పెల్లడగించె నభిరామశంఖకాహళరవంబు
లభిరామశంఖకాహళరవంబుల మీఱె జవనాశ్వనికరహేషారవంబు

జవనాశ్వనికర హేషారవంబులఁ జెన్నొ ప్పృథుమదద్విపఘటాబృంహితములు
బృథుమదద్విపఘటా బృంహితంబెగనూఁదె భేరికాభూరిభాంకారరవము
పోర్యాదిదృశ భేరికాభూరినినద, సహితసైనిక బిరుదవాచాప్రసంగ
ఘోషములు సర్వదిక్తటీకుహరదళన, పాటవములయ్యెఁ గురుమహీపాలుసేన.

సీ. బహుసానుశృంగప్రపాతకందరదరీ పరిశోభితాఖర్వ పర్వతముల
రమణీయ కమలకైరవసౌరభమిళద్వి నిర్మలాంభఃపూరనిర్ఝరముల
లలితలతాపుష్పఫలపల్లవపరాగ బంధురకాంతార పాదపముల
భర్మనిర్మితఘన ప్రాసాదగోపుర భవనకుడ్యవిశాలపట్టణముల
భీషణారణ్యతలమృగాన్వేషణాను, రక్తపుల్కస శబరకిరాతవాస
ముల సగణింగన్గొనుచు మహితలవిభుండు, సనియెనిజపుత్రి పరిణయోత్సాహలీల.

మ. అరుదై మీరు చమూసమూహ చరణవ్యాధూతనీరంధ్ర ధా
త్రిరజోంధీకృత రోదసీకుహరుఁడై పృథ్వీభృదార్యాప్త సో
దరబంధూత్కరముల్ భజింప నిటులద్ధాత్రీతలస్వామి చె
చ్చెరనేతెంచు విధంబుఁ జారతతివే చెప్పన్ముదంబొప్పఁగన్.

వ. ఆకర్ణించి యత్యంత సంతోషకారితుండై ప్రలంబాంతకుం డాప్తపురోహితా
మాత్యజనంబులఁ బుత్తెంచిన వారలభిముఖంబుగాఁ బరతెంచి దుర్యోధన భీష్మ
ద్రోణ, కృపాశ్వత్థామ, బాహ్లీక, సోమదత్త, భూరిశ్రవ, శ్శకుని, దుశ్శాసన, కర్ణ
ప్రభృతి సకలరాజలోకంబును సబహుమానంబుగా ద్వారకానగరంబునకుఁ దో
డ్కొనివచ్చి జాంబూనదమణిమయ ప్రాసాదశిరోగృహ వివిధభవనమంటపస
భాంగణ ప్రదేశంబుల విడియించి తత్తద్రథ సామజాశ్వ వీరభట పరిజనంబుల
నుచితప్రదేశంబుల నుండనియమించి వేరువేరనందఱ రుచిమదమృతాన్నాపూప ద
ధిమధుఘృత పలల నారికేళ కదళికాబదరీఖర్జూర జంబీరపనసాది నానావిశేషఫల
కుసుమాంగరాగ తాంబూల శయనాద్యుపచార బాహుళ్యంబునఁ బ్రహృష్టచిత్తు
లంజేసి వారలుక్రమ్మర సత్వరంబుగా నరుదెంచి తారుదుర్యోధనాది రాజబంధు
జనంబుల సత్కరించిన తెఱంగు సవిస్తరంబుగావిన్నవించిన నుత్సహించి బలభ
ద్రుండు లగ్నావసరంబు నిరీక్షింపుచుండె నంత.

మ. అమితానంగ శరౌరశాతవిశిఖవ్యావిద్ధచిత్తాబ్జ య
శక్కమలాక్షాగ్రజా కూర్మిపుత్రి శశిరేఖామానినీలోక ర

త్నము చింతాపరతన్ గిరీటితటయోద్వ్యాప్తప్రపలావణ్య వ
ద్రమణీయాంగ విభావిచిత్ర ఫలకభ్రాజత్కుచద్వంద్వయై.

మ. అలఘుందోఁటఁగరం బ్జసంభరిత ముక్త్యుత్కర మస్మత్సఖీ
కులరత్నంబున కిచ్చునాఁడు మదికోర్కుల్నిండి దైవారఁగా
సొలపుంజూపుల నీవుజూచిన మనోజుండింకఁ దివ్రాశుగా
ర్చులనన్నార్తి వహింపఁజేయ నసమర్థుండంచు నూహించితిన్.

చ. నిరతిశయానురాగమున నీకుఁబ్రియాచరణం బొనర్చ సు
స్థిరమతిఁ గోరుచుండు నను ద్రిమ్మరిమారుని బారిద్రోఁచి యే
కరణిసుభద్రఁదోడుకొని కానకనేగితి వింతనిర్దయా
పరతవహించి తివ్విరహ భారపయోనిధి నెట్లుదాఁటుదున్.

ఉ. ఇమ్మహిఁగల్గు భూరమణబృందమునందొకఁడైన నీకురూ
పమ్మున విక్రమస్ఫురణ భవ్యకళామహిమన్ సునీతి సా
మ్యమ్ము వహింపఁజాలఁడని యంటిన ప్రేమ మదీయ చిత్తప
ద్మమ్మున నిన్నుఁగోరితిగదా తగ దారడిఁబెట్టనీగతిన్.

ఉ. అంబురుహాస్త్ర యతుతనయాబ్జరిపు ప్రతిమానమాననీ
యంబు త్వదీయ రూపమహిమాతిశయంబు మదీయమాన
సాబ్జంబున నాటియున్నది నిజంబుగఁ దానజనించు మోహతా
పంబు ప్రియాంతర స్పృహకుఁబాల్పడనీదిఁక నేమిసేయుదున్.

మ. శిశుపాలాదినృపాలురన్మనములోఁ జింతింపకారుక్మిణీ
శశిబింబాస్య హరిన్వరించుకరణిన్సౌభాగ్యవద్రాట్కుమా
ర శిఖారత్నమ నిన్నకాని యొరుఁజేరన్వారిదాంభస్స్పృహా
వశ సారంగము పల్వలోదకముఁ ద్రావంగోరునే నెమ్మదిన్.

చ. అనిమిషరాజవహ్ని శమనాంబుధిరాజుల మున్ను భైమి జే
కొనమరులూన కక్కుసుమకోమలి నైషధుఁ జేరెఁగాని యం
దునొకని దావరించెనె కనుంగొన సత్కులజాతలైన మా
నిని మునుగోరునట్టివరుని న్వరియింపక యన్యుఁ జెందునే.

చ. కటకట కంతుబాణశిఖి గ్రాఁగెడు నన్ననురాగయుక్తిఁ గౌఁ
గిటఁ గదియించి నావిరహఖేదముఁ బాపదలంప వేలరా

కటికిమసంబునం దిలువఁగా నొక నాటును మాఱుఁబల్కనే
మిటికిటులాతిగాఁగనుట మేరయె నీకు నృపాలనందనా.

ఉ. నామదిలోనఁ బాయ దొకనాటికి నీపయి మోహ మగ్గలం
పై మురగర్వభంజనుని యన్న తలంచిన యట్టి కౌరవ
క్ష్మామహిళేంద్రు నూనుఁడనఁగా నతఁడెంతటివాఁడటుండ ని
మ్మాత్ర మదనాద్రిభిత్సుతులనైనను నేఁగడకంటఁ జూతునే

ఉ. రాగరసంబుపై వనుఁ గరగ్రహణం బొనరించి యిష్టసం
భోగ సమృద్ధిసంపదలఁ బొల్పవహింపఁగఁ జేయవేని నే
నీగురుమిత్రబాంధవ సుహృజ్జనము ల్వెఱగందఁగాఁ దను
త్యాగము జేయుచాన సుఖినై విలసిల్లుముగాక నీవిలన్.

ఉ. కప్పురగంధి చిత్రఫలకం బెదఁ జేర్చి మెఱుఁగుసోఁగ క
న్నెప్పలబాష్పముల్ దొఱఁగ నిర్భరమోహవిషాదమాత్మలో
నుప్పతిల న్నృపాలసుతు నూరక సారెకు నిట్లు దూర న
య్యొప్పులకుప్పఁ గన్గొని ప్రియోక్తులఁ బల్కిరి బోటికత్తియల్.

మ. తలిరుంగైదువజోదుజోడగు తనూతారుణ్యలావణ్య లీ
లల ధన్యుండభిమన్యుఁ డట్టి సుగుణాలంకారునిం దోఁచి వెం
గలివై నిన్నొరుఁగూర్పఁగా నిపుడు సంకల్పించె నీతండ్రి నా
గలి దాల్పు వ్రిధికృత్యమెట్టిదో యెఱుంగ న్శక్య మెవ్వారికిన్.

ఉ. రాజకుమారులం దతనిరామలయందలి నిన్ను నూన వి
భ్రాజిత రూపలక్షణ ధురంధరతా మహనీయవిగ్రహుల్
గాఁ జని యింపఁజేసి తగులాటముఁ జేయఁగఁ జూడకిప్పుడీ
రాజసలుచు నక్రమమె యోనిన దూరదగుంగుమారికా.

చ. అతులితరూపలక్షణ సమన్వితవిగ్రహుఁ డర్జునాత్మజుం
డతనిని కాని వేఱొక నరాధిప పుత్రుఁ బరిగ్రహింప సం
చతినియమంబు జేయఁదగదమ్మ స్వతంత్రత గల్గనేర దిం
దితవల కిద్దరన్మెలఁగ నాదలిదండ్రుల యాజ్ఞ చొప్పనన్.

ఉ. నిరతము పార్థనందనుఁడు నీవు పరస్పరమైత్రి నూనము
న్నరభిత యట్లభేదగతి శోభిల నెన్నఁడు జూచు లోచనాం

బురహాములు త్సకత్వముగఁ బొంగునొయందు నలందుమందు మ
త్సరచిరవాంఛితంబెడలఁ దోఁచె విధాత కఠోరచిత్తుఁడై.

చ. అనికలకంఠకంఠులు ప్రియంబున నమ్మృగరాజమధ్య న
న్గొనగదియించి సొగకనుగొనల బాష్పములొత్తి ప్రార్థనం
బునఁ జనితానురాగరసతత్పరవృత్తిఁ బొలంగి నెమ్మది
న్గొనములపోక తండ్రిమదికోరిక బూనఁదగ ప్రియంబునన్.

క. అని చెలికత్తియ లివ్విధ, మున నాశ్వాసింప గనులముఖి గుండియ ఝ
ల్లున బాష్పంబులు జలజల, గనుదమ్ములఁ దొరఁగి సఖులఁ గని యిట్లనియెన్.

చ. ఒరులకు నాలకింపసమయోచిత సమ్మదసూచకమ్ములై
పరగు శరత్ప్రఫుల్ల శతపత్రవిలోచనలార యుక్తమై
ఖగలిపి మన్మనోంబురుహకౌతుక సంగ్రహనప్రభావత
త్పరములు గావుజుండు తలఁపన్ స్మృతికోటరిసూచి కార్యముల్.

క. మున్నొకవరుఁ గరసా, త్పన్నతఁ గామించి యతనిఁ బాసి తుదిమది
స్సన్నుత శుభసౌశీల్యగు, ణోన్నత తానేల కోరు నొండొకవరునిన్.

ఉ. కాంతమనంబునందు మును గైకొనఁ గోరినవాని వీడివి
భ్రాంతిఁ బ్రియాంతరస్పృహకుఁ బాల్పడి బంధుజనంబులోన నా
వంతయు లజ్జ లేక వెలిపానక సర్వజనాపవాద సం
క్రాంతిశిభూమిలో మెలఁగుకంటెను మేను దొఱఁగు టొప్పదే.

ఉ. వేసుక గేశవాదియదువీరులు మీరు వినంగ శైశవ
క్రీడ మెలంగువాడు శశిరేఖ దలంప సుభద్రపట్టికిని
జోడగు వీడదీనికి మనోధవుడంచు ప్రలంబవైరి తా
నాడఁడె నీతిమాలి యిపుడన్యునకిచ్చిన నే వరింతునే.

చ. అమరపతిప్రియాత్మజున కాత్మసహోదరి యాసుభద్రకున్
గొమరుఁడు గంతుచైత్రనలకూబరవిగ్రహసన్నిభుం డరిం
దముఁడభిమన్యుఁ డట్టిగుణధాముని రోసి సుయోధనాత్మజున్
రమణునిఁ డాయఁ జూచె బలరాముఁడు నా కవివేకిగాడొకో.

క. గురుడైన నేమి సత్య, స్ఫురణ మెడలి చెనఁటిపథముఁ బోయిన నిహమున్
బరము న్బాసియు దుర్భర, దురితాస్పదుఁడగుచు దూషితుఁడు గాకున్నే.

క. సకలాక్షరవేత్త యాఁడే, వకకొడు కాతనిసుతివైఖరి వినవో
ల్లక కురుపతి దుట్టరికము, నకుఁబూనికఁబఁగను చెనఁటినాఁదగఁడో కోరా.

క. ఆర్యానకుం జనసమ్మత, కార్యాకరణైకదీక్షఁ గైకొనినయశో
ధుర్యాన కరచేనుండున, వార్యసుగతి యుంచుఁ బెలుచ వాదించు శ్రుతుల్.

మ. యదువంశంబునఁబుట్టి కంసముఖదైత్య ధ్వంసనాటోపసం
పద శిష్టావనదీక్షఁ బెంపెసఁగు గోపాలుండు తమ్ముండుగాఁ
ద్రివిధైశ్వర్యమునం దనర్చు హలియాకీలిన్ మృషావాదిగా
నుదితంబీయపకీర్తి యెన్నటికిఁబాయుం ధాత్రి నూహింపగన్.

క. నుతికాస్పదుఁడైతననూ, నృతవచనమునిలుపఁగా హరిశ్చంద్ర మహీ
పతికిఁ దగెఁగాక గోపక, సుతునకు నలవశునె యంతసుకృతియో తలఁపన్.

చ. అకటమహోత్తరంబయిన యాదవవంశమునం జనించి ము
న్నొకనివరింపఁగోరి తుది నొకనిఁ గైకొని తండ్రిదుర్ణయం
బుకతన నంచు నెల్లొరులు మూకలుగట్టి యనేకభంగులం
బకపకనవ్వుచుండఁగఁ దపం దలవంచికొనంగ నోచితిన్.

చ. హరిపయినలరూలోని భయంపడ కర్ధనిశీధినిన్ వధూ
కులమణి తల్లిదోసుకొని ఘోరమృగాకులమైన కానన
స్థలికి నరాత్మజుండరుగుజాడ నెఱింగినదోడ నేగనే
జలరుహమిత్రు పాత్తెడలఁజాలక పోయెను ఛాయచాప్పునన్.

సీ. హరినీలములకంటె నతిశయశ్రీగాంచి నెరిమించు వానిపెన్నెరుల సొబగు
శశిబింబమునకంటె జగజంపుజిగిబూని నలువొందు వానిలేనగుమొగఁబు
శతపత్రములకంటెఁ జాకచక్యముగల్గి వెలయు వానికటాక్షవీక్షణములు
మెఱుఁగుచేరువకంటె నొరపుకల్మివహించి దళుకొత్తువాని నిద్దంపువాణి
నిండుబింబాస్యలార యీదృశమనోజ్ఞ, నవవయోరూపశుభలక్షణ ప్రదీప్త
మూర్తి శోభదుగాక యానోదగరిమ, నూది యేనేల పురుషు నన్యుని వరింతు.

ఉ. ఆసనవింటిదంట కెనయైనతనూరమణీయరూపశో
భానిధి యంతరంగమున భాయనికూర్మి బరిగ్రహించి సాం
ద్రానుపమానభోగ మహిమాతిశయంబున దెల్పడేని మ
న్మానితరూపలక్షణ గుణంబులు నిష్ఫలముల్ దలఁపగన్,

ఉ. ఎన్నఁడుఁ జూడఁగల్గునొ మృగేక్షణలార! నృపాలసూతివా
ల్గన్నులు నున్ననెమ్మొగము లాలితయానము గప్పఁ బెన్నెరుల్
సన్నపుఁగౌను నున్నసభుజంబులు గోమలపాణియుగ్మమున్
గన్నులసమ్మదాశ్రువులు గ్రమ్మఁగ మైపులకింప సొంపునన్.

ఉ. కిన్నరయక్షకింపురుష ఖేచరరాజకుమారకోటి కా
సన్నుతమూర్తి రూపగుణసాహసధైర్య కళావివేకముల్
జెన్నగునంచు మున్నొరులు సెప్పఁగ నాదరమంది వీనులన్
విన్నది లేదు వానికి భువింగలరాజులు సాటివత్తురే

ఉ. ఏటికి నీయమూల్యమణి హేమవిచిత్రవిభూషణవ్రజం
బేటికి నీయ-ంతివయు సేటికి నీఘనసారచందనం
బేటికి నీసుమోపవన మేటికి నీశుకశారికాకులం
బేటికి వానిఁగూడి రమియింపని చెల్వ మదేటికారయన్.

సీ. అనుపమామూల్య కళ్యాణనానాదివ్య మాణిక్యమయసౌధ మందిరముల
సురభిపాదపలతా సుమపల్లవపరాగ రమణీయకేళికా రామసరణి
రాజీవకుముద సౌరభమాసమాకీర్ణ సురుచిరామృత ఝురీసరసిపాళి
తటరత్నకోరకోత్కటదీపికావళీ కమనీయకృతకాద్రి కందరముల
బ్రియవయస్యలార మృగలోచనామన్మ, థుని సుభద్రిపట్టిసెనసి నామ
నోరథంబు లెల్ల నీరికలెత్తఁగా, విహారణంబు సలుప వేడ్కఁబడుదు.

సీ. శ్రీవత్సకౌస్తుభాశ్రితము పెన్నురమెక్కి హరిఁ బాయని రమాతరుణికరణి
సంతానతరువరచ్ఛాయ నగారాతితో మెలంగు శచీవధూటిమాడ్కి
సదమలాననపద్మ సదనాభిరామయై చరునిపాత్రెశలని వాణికరణి
గలధౌతశిఖరిపై సెలదాల్పు వేల్పుతో సుఖమొందుగట్టురాచూలిరీతి
మానితశ్రీనిధిని సుధర్మానురాగ, సహితు జతురాస్యుసర్వజ్ఞు సవ్యసాచి
పుత్రుని వరించి యిచ్ఛానుభోగసరణి, వర్తిలుదుగాని వేరొకవరుసదలప.

చ. అనవిని నెచ్చెలుల్ బలికి రత్తటి యీదృఢనిశ్చయంబు నీ
కనుచితమా ప్రలంబరిపునాత్మకు సెద్ది ప్రియంబు తద్విధం
బున కొడబాటుగామి నినుభూజనమాడిక నొందజేయగా
ననలినలోచనా కురుజన ప్రభుసూతి వరింపఁ గాఁదగున్.

చ. సకలవసుంధరాగమణ సౌందర్యశిరో మకుటాగ్ర రత్నశో
రకరుచి శోభితాంఘ్రి కురురాజు తదీయసుతుండుగ్రిడిప
ట్టికితులయైనవాఁడ పరికటీకృత రూపవయోవిలాసధై
ర్యకళల నట్టుగావున గరిగ్రహణం బొనరింపుటొప్పునే.

ఉ. నేర్పుననిట్లు నెచ్చెలులనేకవిధంబుల బోధసేయఁగా
దర్పక శాతబాణ వితతక్షతికిన్ నిజమానసాంబుజం
బర్పణజేసి పార్థతనయానుగతాతి శయానురక్తిని
ట్టొప్పులుపుచ్చుచున్ బలుకకూరక యుగ్రతియుండెనత్తఱిన్.

ఉ. ఆజలజాతరాగమణి హారతతుల్యలంబున కేగుదెంచె వి
భ్రాజితదేహసంపద శరద్ఘనరాజికి వన్నెబెట్టపీ
ణాజనితస్వనంబు హరినామకథారచనాను గీతికా
శ్రీ జెలువొందనారదఋషిప్రవరుండు మరుజ్జవంబునన్.

ఉ. వచ్చినజూచియంత చెలువల్ వెసలేచి నమస్కరించి లో
హౌచ్చవభక్తినొక్క మణిహేమవినిర్మిత పీఠినిల్పి పై
యచ్చగమాని బలికిరనఘా మహనీయతపఃప్రభావనీ
విచ్చటికేగుదెంచుట నభీష్టములింక ఫలించునింతికిన్.

క. నావినిపరమ మునీంద్రుండావెలదుకట్టులనియె నంభోజమరం
దావిర్భూతమధురతా, శ్రీవిలసితవచనచాతురీ ఫణితిమెయిన్.

క. గొనములపారిక మనోహర, తనురూపవయో విలాసధన్యయిదిమనం
బున వగగొనినేమి తం. బనియజ్ఞుఁడవోలెమ రియునాతండనియెన్.

చ. హరిచతురంబురాశి రశనాధిపమౌళి సుతున్ జయంతకం
తాలసితరూపలక్షణయుతున్ సమకూరిచి పెండ్లిఁజేయఁగా
దలఁచుటగౌతుకాతిశయ తత్పరతన్ దగువేళగాని తా
య్యాలియడరూనునట్టి సమయంబిదిగాదు తలంచి చూడఁగన్.

మ. జగతిన్నన్నెలు రూపయౌవనకళాసామగ్రి నానాటరే
బగలాత్మప్రియసంగమోత్సవ రసప్రాప్తింబలై కోరిక
ల్జిగురొత్తన్మణిభూషణాంబరసుమాలేపాదులన్ బొల్పొసం
గగదానిట్లుమరంతశోభ భరసంగ్రస్తాత్మగా నేటికిన్.

చ. సొగసు మెఱుంగు మేల్సవలసొమ్ములు పెట్టి కటీతటంబునన్
జిగిదళుకొత్తఁగాఁ బసిడిచేలము దాల్చి యుదారసౌరభం
బగు కుసుమాంగరాగలసితాంగకయై చెలియొప్పెఁ గన్నెసో
యగమునఁ గ్రొత్తఁబెండ్లికొమరాలయి చెన్నలరారఁ బోలెడే,

క. అనినెరపుమానిసరస వ, చన రచనలకాత్మ మెచ్చి శశిరేఖసఖీ
జనతతిఁ దగునొకపాత్రిఁ దాఁ, గనకేల్లవమొగిచి కౌతుకంబునఁ బలికెన్.

గీ. హరికి మేనల్లుఁ డలసుభద్రార్జునుల క, నుంగు కొమరుఁడు నలజయంతాంగభవ స
మానమానిత సుకుమార తానవద్య, హృద్యవిగ్రహుఁ డభిమన్యుఁ డెంచిచూడ.

ఉ. అస్మహనీయరూప మహిమాయతికిన్ మృగరాజమధ్యభా
ల్యమ్మున నెమ్మిమైఁ బరిణయం బొనరించెద నంచు బంధులో
కమ్ము మురారియుం మొదలుగాఁగలవారు వినంగ నొక్కనా
డిమ్ములఁ బల్కె నాహరి మృగేక్షణ దావినునాఁడు నాటికిన్.

చ. దినములవెంబడిన్గళలదీప్తికిఁ బట్టగుచంద్రరేఖయో
యనశశిరేఖ రూపరుచియౌవనశాలినియౌట దన్మనం
బనురుచిరాలవాలమున నంకురితంబగు సవ్యసాచినం
దనజనితానురాగలత నాఁడభివృద్ధినొందె నొందుటన్.

ఉ. ఆభువనైకరూప రుచిరాంగుని దక్కఁగ నవ్యుఁడైన ధా
త్రీభుజునిన్ గ్రహింపనని దీక్షవహించియనంగ శస్త్రసం
క్షోభితమానసాబ్జ యగుచున్వగనాల్కనియాతటిత్ప్రభా
శోభనగాత్రి కూఁకుచవిఁ జూడదు కన్గవఁగూర్కఁడించతముక్.

చ. విను మునిసార్వభౌమ గుణవిశ్రుతుఁడా హలపాణి యిప్పుడ
య్యనఘునకీక కౌరవనరాధిపసూతికి నీమహాద్ధి రూ
ప్యనిధిఁ బ్రియంబుతోఁ బరిణయంబొనరింపఁ దలంచినాఁడు నె
మ్మనమున నిట్టినీతిఁ బలుమానసులందున నెందుఁ గంటిమే.

గీ. అనుడు మునిపల్కు వరతంత్రిలబ్జముఖులు, పిన్నయుఁ దముఁ దామకోరివరిఁ పనగు నె
తల్లిఁ దండ్రులుఁ గూర్చిన ధవుల నెనసి, యలరుదురుగాక యిష్టసుఖానుభూతి.

శా. ద్యూతక్రీడసమస్తసంపదల నామర్యోధనుంజేర్చి ని
ర్ధూతారాతినిఁ బాండునందను లతి క్రూరాటవిం దాపస

ఖ్యాతిస్వర్తులవారి బంధుతకు వేసరంబూనకా సీరి నేమే
కీర్తిస్థాను దలంచె నీక్రియకు హర్షింపందగుం బోటికిన్.

ఉ. కౌరవపాండవుల్ సములు గన్గొననిప్పు డఖండరాజ్య ల
క్ష్మీరమణీయుఁడై ప్రబలకీర్తి వహించి చెలంగుచుండు న
కౌరవరాజు తత్సుతునిఁ గైకొనుటొప్పిద మింతకంటె ధా
త్రీరమణవ్రజంబున వరింప ఘనుండిఁక లేఁడు బోటికిన్.

చ. అనియతఁ డిట్లుఁ బలుకటయు నబ్బలనందనగుండె ఝల్లనన్
గనలుమనంబుతో మునిశిఖామణి గన్గొని కేలుమోడ్చి యి
ట్లను వినరయ్య మీరలు మహామహనీయ తపఃప్రభావు లా
ర్యనుత సమస్తసద్గుణగణాకరు లిద్ధచరిత్రులారయన్.

చ. తరచు వచింపనేల నిఁక తాపసముఖ్యు జగత్త్రయంబునన్
వరలునె మీరెఱుంగనిది నామనమున్నొకనిన్ హృదీశుగాఁ
దెరవ మదిన్వరించియు తుదిన్నయ లజ్జలు బాసి యాతనిన్
దొరఁగి ప్రియాంతర స్పృహకు మ్రొక్కన దానిపురంధ్రి యందురే.

గీ. తగవు మాతండ్రి తన్నొరునకు నీద, లెంచినఁ దలచుగాక లలితమూర్తి
విజయసుతుఁడ నాకు విభుఁడని మఱి నేను, నిశ్చయించికొనిన నియమమిదియ.

ఉ. ఈనియమంబు మీమదికి నిష్టమయేని మదీప్సితార్థ సం
ధానసమర్థభవ్య వరదానముఁ జేయుఁడు మీరటంచు న
మ్మానవతీలలామ పరమంబగు నిశ్చలభక్తిభావనా
నూనమృదూక్తులన్ మునికులోత్తముఁ బ్రార్థనసల్పి వేఁడినన్.

ఉ. ఆకలహాశనుండు దరహాసవిభాసిముఖాబ్జుఁడై వధూ
లోకమణిన్ దయారసవిలోల మతింగని యిట్లుఁబలుక వా
చాకుశలత్వ మేర్పడఁగ సాగసలోచన నీదుకోర్కె యె
ట్లొకొ కనుగొందమంచు మదిలో వివరింపుచు నిట్టులాడితిన్.

మ. భువనత్రయ్యాభినంద్య నిర్మల గుణాంభోరాశి నీతండ్రి కౌ
రవరాట్పుత్రుని నీకు [illegible] యోగ్యంజూచినంజూచుగా
క విధాత్రుండటుల న్మనంబునను సంకల్పింపడం చాత్మయం
దు విచారింపఁగఁదోచుచున్నయది కన్గోబోలు దత్కృత్యముల్.

ఉ. ధాతయటుండ నిమ్మతని తండ్రి చతుర్దశలోక రక్షణ
ఖ్యాత మహామహత్త్వనిధి కన్గొనద్వారవతి న్మనుష్యలీ
లాతనుఁడై జనించిన కళానిధి నీపినతండ్రియై యశో
దా తనయుండు గల్గ ముదితా మదికోరిక ఫలించుటబ్రిమే.

ఉ. లాలితభక్తిమై మదిఁదలంచి భజించెదు వారియాపదల్
గోలి కృపం దదిష్టవరదుండగుశౌరి ఫలింపఁజేయఁగాఁ
జాలఁడె నీమకోరిక హలసాధనుబుద్ధిమరల్చి యూరకే
వేలయలందులన్ బిసరుహేక్షణ తాల్మివహింప కెంతయున్.

ఉ. నీదృఢనిశ్చయంబునకు నీగుణసంపద కాత్మ మెచ్చి శా
తోదరి సవ్యసాచితనయుండగు నమ్మహనీయమూర్తి ని
న్నాదర లీలఁగైకొని సుఖైకరతి న్విలసిల్లునట్లుగా
నేదయనిచ్చితి న్వరమ నింద్యము నీకనివల్ల వేడుకన్.

ఉ. అంగనగాఢసమ్మద సమావృతయౌచుఁ గృతప్రణామయై
నంగరుణారసాన్విత మనంబున దీవనలిచ్చి మౌనిరా
ట్పుంగవుఁడేగె నందసుత పుణ్యకథారచనైక గీతికా
సంగవిపంచికానినద సంజనితాధిక కౌతుకంబునన్.

ఉ. బాలిక యంతనంత హలపాణియనుజ్ఞ నలంకరించియున్
లాలిత శయ్యఁజేర్ప నతుల ప్రియమోహతమోనిమీలితా
లోల దృగబ్జయై చపలలోచన మూలుచునుండె దక్షిణా
శాలసమానమారుత వశప్రచలత్సుమవల్లి చాడ్పునన్.

వ. అయ్యవసరంబున,

ఉ. ఓలిసరోజనుల్ నిజవియోగవిగాఢ విషాదవేదనన్
జాలఁగృశింపఁగాఁ గుముదసంఘములుబ్బఁగఁ బశ్చిమాంబుధిన్
వ్రాలెవిభాకరుండు దిమిరంబున నద్దెసలావరించెఁదా
రాళివియత్పథాంతరమునం దెసగెన్ సుమకందుకాకృతిన్.

వ. అంత,

మ. శశిరేఖాజనితాతిమోహ వివశస్వాంతంబనంగాత్రజా
తశరవ్యంబుగఁజేసి రేబగలు సంతాపంబునం గుందుచు

స్వశబాశ్వపిప్రియపుత్రి నిర్మలజగద్విఖ్యాతచారిత్రి న
న్నికిచాలంచు ఘటోత్కచుండనియె సాంద్రీభూతహర్షంబునన్.

ఉ. వచ్చిననాటనుండి వననాటిఁజరింపఁగఁ బోవుతల్లులన్
మచ్చికతోడఁ డాసి యొకమాటును బిల్వవు కూడఁగూరలే
విచ్చుభుజింపవో కటతెరి నించుక కన్గవఁగూర్కవేలకో
యొచ్చెము లేనికూరిమి సహోదర నాకెఱుఁగంగఁ జెప్పుమా.

చ. అనవభిమన్యుఁడిట్టులను నాహలపాణి యనాదరంబు మ
జ్జననికిఁ నాకు నీదృశదశన్ సమకూర్చెనటంచు నెమ్మనం
బునవగవన్ జగత్త్రితయ మోహనరూప కళావిలాస భా
సిని శశిరేఖపై బలుచఁ జెందినవంతయుఁ జాలిమాలెదన్.

ఉ. కన్నులఁజూడఁగోరుదు జగన్నుతరూపవయోవిలాసల
క్ష్మీస్నిలి నేత్రచామణులఁ గెల్చినదాని మెఱుంగు మేనువా
ల్గన్నులు మందహాసరుచిలాలిత వక్త్రముగబ్బిబిబ్బపుం
జన్నులలంతిగాను మదసామజయానము దేటపెక్కులున్.

మ. అని కన్దమ్ములుమోడ్చి మానసమునం దబ్జాక్షి త్రైలోక్య మో
హనసౌభాగ్యవయోవిలాస భజనాత్యంతానురాగామృతాం
బునిధిం దేలియొకింత సేపునకు మూర్ఛల్ గ్రమ్మ నంతంతహా
యని హైడింబునిఁజూచి యిట్టులను దీనాలాపలోలాస్యయై.

ఉ. ఆసలినాక్షిఁగూడి కనకాలయగోపుర సౌధమందిరో
ద్యానసరోవరాంతికములందు నిరంతర మిష్టసౌఖ్య లీ
లానిరతిం జరింప కిటులస్మదనార్తి గృశించు నస్మదీ
యానుపమానరూపరుచి యౌవనభాహు బలంబు లేటికిన్.

ఉ. భాసురతేజ ద్వారవతిబాసి నిశాసమయంబునన్ సుభ
ద్రాసహితంబుగా వనధరాస్థలికిం జనుదెంచునప్పుడే
యాసరసీరుహేక్షణ బ్రియంబున దోకొని తేరనైతి న
య్యోసుమధన్వియింత నెగులొందఁగఁ జేయునటంచు నెంగమిన్.

క. ఆయుగవిందానన యీ, రేయి సుయోధనసుతున్ వరించు హలధరుం
డాలునయన్నయు బంధుని, కాయములత్యంత కౌతుకము మదిఁదాల్పన్.

క. ఈతటిదప్పినవంభో, జాతేక్షణనన్నుఁ గూర్ప శక్యముగాద
జ్ఝాతభవున కైనరిపు, వ్రాతభయానక భుజపరాక్రమనుర్యా.

చ. అమితబలప్రదీప్తధనుర్యకృపాదికభూసురక్షమా
రమణసమూహమధ్యమున రాజిలు జవ్వనిదేగదుర్గభం
ఖమరగణాధినాయకునకైన నటన్ హరియుంటనీకు సా
ధ్యమనితదీయరూప విభవాతిశయంబులు జెప్పనాృడున్.

ఉ. ధీరతమున్నుఁ జేసిన ప్రతిజ్ఞఁ గొలంగుచు నేల యుంతకున్
భారవహుండఁ బాండవులపాలిటి దైవము శార్ఙ్గధన్వ
చ్ఛోరధికుల్ సహస్రములు చొప్పడినన్ హరి పేరిపువారలన్
బోరజయించి తెత్తు విరిఁబోఁడి మనంబున శంకయేటికిన్.

చ. కురునృపసైనికుల్ సమరకోవిదులట్టి మహాబలాఢ్యులన్
దురమున గెల్చి యొక్కరుడు తొయ్యలి దెచ్చుట కష్టమందులో
మెరమెర జెందకించుకయు మేకొని యిప్పనిఁ జేయనేని మ
ద్గురుతరదోఃప్రతాపమునకున్ ధరపైయపకీర్తి గాదొకో.

గీ. అని హిడంబానందనుఁ డవరజాంక పాళి యుతచిత్రఫలకాంతగాళదీప్య
మానమానితమానినీ మహితభావ లీలవీక్షించి సంభ్రమాలోలుఁ డగుచు.

క. తల్లులకు మొ్రక్కి రక్షో వల్లభుఁ డత్యుద్ధతిన్ దివంబున కెగసెన్
సల్లలిత సమీరణవే గోల్లసితుఁ డగుచు ఘనసముత్కర మెడలన్.

ఉ. ద్వారవతీ పురోత్తమము దవ్వులఁ గాంచి తదీయగోపుర
ద్వార వితర్దికావరణదామ శిరోగృహ సౌధకేళితో
దారమణీ ఘృణిస్ఫురణ కచ్చెరువొందు నగారి పట్టణ
శ్రీరహిదీనితోడ సరిసేయఁగఁ బోలదొకించు కేనియున్.

క. అని కొనియాడుచు నిట్లు, ద్దనుజ వరేణ్యుండు మధుమదన పురవిభవం
బును జేతఃపరితోషం, బున వీడం తంతడాయఁ బోవుచునొక చోన్.

సీ. సనకాదిసురమౌని జనమనస్సంతత ధ్యానగోచర పదద్వయమువాని
నిరుపమానాఖిల వరవర్ణినీవయస్సామ్రాజ్య హరణకౌశలమువాని
వసుధాసుతానిగర్వగ్రంధి పరిపంధిబలవినిర్దళనదోః పటిమవాని
మహితసద్గుణరమామాన్య పాంచాలరాజన్యజా మానరక్షణమువాని

హారకుండలకటకకేయూరమకుట, సురుచిరామూల్య మణిఘృణిస్ఫురణవాని
హరినయాశాలిఁ గాంచె యబ్జరాగ, సముదయాకీర్ణ సౌధభాగమునఁ గనియె.

చ. కనిమణిదీపికానికర కాంతివెలుంగ విదర్భరాజనం
దనయును సత్యయుం గనుముదంబునఁ బాదములొత్తఁ బూవుపా
న్పున శయనించియున్న పరిపూర్ణదయానిధి శౌరినెమ్మనం
బున భజియించి కన్నుఁగవమోడ్చి యొకింత ఘటోత్కచుండటన్.

చ. తనను వెఁబూని పొల్పెసఁగు దామరసాక్షు భజింప ధాత్రికో
య్యనడిగు నీలమేఘమననాతఁడు నింగిదొలంగి తత్పురీ
ఘనతరరాజమార్గమునఁ గ్రిక్కిరవాజిలి కుక్షితిశయో
ధనికరదంతి ఘోటకపదాతి జనంబులు సంభవింపఁగన్.

మ. సమదానేకప ఘీంకృతిధ్వనుల నాజానేయహేషార్భటిన్
సమరాటోపభటావళీ బిరుదవాచాస్ఫూర్తులం భేరిశం
ఖమృదంగాదికవాద్యఘోషముల దిగ్భాగంబు గంపింపఁజే
యుచు రారాతిపురీరమోన్నతికి దైత్యుండద్భుతంబొందుచున్.

చ. ఇరుదెసజాళువా మిసిమినింపగు గోడలు జాలుగొన్న సుందర
కురువిందరత్నరుచి దట్టపుదివ్వెల చాయనిద్దపున్
సరణినివింధ్యమాకిడిన చందమునం బ్రిజసందడింపఁగా
దెరసఁగఁ గేలఁదోఁగియును నదృశ్యతనుత్వముఁ దాల్చి దేగుచున్.

వ. కుసంగట నిండ్రిసంపత్సాంద్రంబగు నొక్క శోభనమందిరంబుఁ గనుంగొని.

గీ. ఇదియకాబోలు హలపాణిసదనమనుచు, రంజిలహరిణ్మణికదంబరచితభవ్య
తోరణద్వారమశశీలమూరి సంభ్ర, మమున నమ్మేటి యభ్యంతరమునకరిగి.

సీ. పరిచారికావధూప్రతిరానుబింబ సందీప్తమాణిక్యభిత్తికలు చూచి
పరిణయోచిత వస్తుభారసంభరితభాజనకుశీలాంగనాజనముఁ జూచి
మరకతస్తంభ సంబంధ రంభాఫలగ్రాహి పంజర శుకోత్కరముఁ జూచి
నికటనృత్యద్వారముకు రానవాచంచదవయవరూపవైభవముఁ జూచి
బహుళ మణిప్రతిక్రికాకర భ్రాజమాన, చామరానిలచలితాభిరామగంధ
తైల భవనప్రదీపికా తతులుఁ జూచి, యబ్బురంబంది యంతంత నరిగియరిగి.

సీ. ఎలనవ్వు వెన్నెలల్ దొలఁకు నెమ్మోములఁ గొమరారు మెఱుఁగు ముంగురులు గదల
జిరుతఁ బొమ్మూఁచు వాతెఱలపై కర్పూరతాంబూల రుచిరరాగంబు మెఱయ
నిగనిగల్ గులుకు—మాణిక్యపుసొమ్ములతోటి రుచుల్ మెఱుఁగుచెత్తనులఁ గుఱియ
జిలుగు పయ్యెదలలో మెలఁగు గుబ్బలమీఁది లేపంబు గమగమ వలపులీన
విరులు దుఱిమిన జడలతో జరణలిప్త, యావకాంశులతో నూపురారవముల
తోఁ దవిలిపాఱియములతో వధూమణులు తదీయగృహవాటిఁ గొంద ఱుదిరుగఁ జూచి

ఉ. ఆయరవింద గంధుల కచానన లోచన కర్ణనాసికా
భ్రూయుగబాహుమధ్య కుచభూరి విలాసనిరీక్షణోత్సవ
శ్రీయుతుఁడై యొకింత హలభృత్సుతమవ్వఁపు సోయగంబు లేఁ
బ్రాయము దన్మహోదయవరమ్యత లెందుక యందు లేమికిన్.

క. మదిమెచ్చక యాతఁడు ద, త్సదనాభ్యంతరమునందుఁ జనఁజన నాలో
ముదితామణు లిరువురు దన, కెదురై యన్యోన్యమైత్రిమృదుతరఫణితిన్.

చ. హలివరు రాజునందనున కర్మిలిఁ దన్నొసఁగందలంచె న
చ్చెలి నభిమన్యుఁ డక్క—నొరుఁ జేకొననంచు ప్రతిజ్ఞఁ బట్టి త
త్సలలిత మోహదాహవివశత్వమున న్విరిఁబాన్పుమీఁద న
గ్గలముగ వేఁగుచున్నయది కంజముఖి కృత్య మదెట్టులున్నదో.

ఉ. ఏల మణీవిభూషణము లేల దుకూలము లేల గంధతాం
బూలము లేల కేళివనభూమివిహారము లేల జీవితం
బేల సువర్ణమందిరము లేల భుజిక్రియ లేల వైభవం
బాలసమానరూప కుసుమాస్త్రునిఁ గూడని నన్ను బోఁటికిన్.

క. అనిపలుమఱు నీచాటున, మనతోవాదించుదాని మదినియమం బీ
తనిరూపమిట్టిదని తా, జనతామణి గంటిమే మెచటలోకమునన్.

క. అనిపలుకఁ దద్వయస్యా, జనసరసాలాపములుఁ బ్రియమ్ముదభరహూ
చనవరములగుట వీనుల, కనఘుండతఁ డచటఁ బోని యావలఁ జనుచున్.

సీ. ఇరువంక నకలంక హేమపాత్రికగంధ తైలప్రదీపికా తతులు వెలుఁగ
శృంగారభిత్తి చిత్రితరత్నపుత్రికా వర్గంబు చేలవీవనలు విసరఁ
బట్టాంబరవితాన బద్ధసూనరజంబు లళిమండలము మేనఁ గలకరింప
సరసపంజరకీర శారికాపోతంబు లమృతవాచాలీల నాదరింప

నొక్క-మణిమంజరమున నిట్టూర్పులూలయఁ, గన్నులరమోడ్చికుసుమపత్రికాండకాండ
జనితపరితాపమున నూనశయ్యనొరగి, చేతలాడఁగఁగనుఁగూరుకు- చెలువఁగనియె.

వ. కనియనంతరంబున.

సీ. నెఱిజాఱుకప్పు పెన్నెరులంటి యొసివాఁడు వికచపత్త్రినూన మాలికలదాని
నెదలోని పెనుకాక నెఁసిబీటలువాయు కుచకుంభలిప్త కుంకుమముదానిఁ
జటులోష్ఠసాంద్రవిశ్వాసవాతాంకురార్తిఁ జలించు నాసముత్తియముదాని
మొగముగొప్పిఁ జమట జల్లి గరంగుగండస్థల న్యస్తమకరీదళములదాని
విజయనందన జనితాతివేలమోహ, భరతమొ ముద్రితేక్షణాబ్జములదాని
నవవయోరూప శుభలక్షణప్రదీప్త, తనులతా వైభవముదానిఁ దరుణిఁ డాసి.

గీ. సవ్యసాచిశుమారాంక భవ్యచిత్ర, ఫలకలక్షితరూప సంపద్విశేష
మత్తలిరుబోఁడి మేననచ్చొత్తినటులఁ, గనుపడినఁ జూచి కుతుకంబు గడలుకొనఁగ

ఉ. శ్రీయుతమూర్తియైనశశిరేఖయకాఁదగు నీసరోజప
త్రాయతనేత్రి కానియెడ నవ్యపురంధ్రులకీ త్రివిష్టప
ధ్యేయశుభాంక రూపరుచు లేటికిఁ జెల్వగునింత చక్కఁగా
నీయరవిందగంధి సృజియించు విరించినుతించఁబోలదే.

ఉ. వన్నెపసిండిమిన్నగలువల్ మదవారణకుంభయుగ్మముం
బున్నమరేవెలుంగు ధరముఁన్ సుధయున్ దిమిరంబునద్దముం
జెన్నఁగఁబూని వాక్పతి సృజించెనొకో సతిమేను గానవా
ల్గన్నులు జున్నులాస్యము గళంబధరంబు నెఱుల్ గపోలముల్.

గీ. ఈలలననేత్రములు సామ్యమెట్లుబూను, బంకభవవృత్తిదమిముడ్చు బద్మసముద
యమును భంగగతుల బిసాహారమగుచు, గలగియవ్వలఁ బడిపోవు జలచరాళి.

ఉ. కంతులతాంత సాయకనికాయనిశాతములై శ్రవస్తటో
పాంతవిశాలవైభవములై పరిచిహ్నితకజ్జలప్రభా
కాంతములై సమానగతిఁ గాంచుచు రెప్పల నాగవేని నీ
యింతికటాక్షదృష్టు లలయింపవె చిత్తము నైజవేదనన్.

క. ఈలలన రూపురేఖా, శ్రీలభినందింపఁగా నిరీక్షింపధరి
త్రీలోకచరులు జాలరు, వ్యాళకులాధీశ్వరుండు వజ్రియుఁ దక్కన్.

చ. అని యతఁ డిట్టిరుగురం బలాత్మజరూప వయోవిలాసముల్
మనమున నెంచుచుం సురభిమంజుల పుష్పవిలీఢ శయ్యనొయ్య
ననిజమాళి నెత్తుకొని యంబరవీథి మనోజ్జవంబునం
గొనిచనియెన్ బలాఢ్యునకుఁ గుంభినియొద్ది యసాధ్య మారయన్.

క. నిజమాయా బలమునఁ బంకజలోచన నిట్లదృశగతిఁ గొనిచనియా
రజనీచరుఁడు సుభద్రాత్మజు వెన్రిలనిలిపె మహాద్భుతము దళుకొత్తన్

చ. నిలిపినఁ గ్రిడిపట్టి మదినిండిన కోర్కులుఁ బెగ్గలింపఁ బొ
య్యలి దనురూప యౌవన శుభాంకరుడల్ బరికించి చూచి
బలసుత నిక్కజలజపత్రి విలోచన సందియంబు లో
వలుపడటంచుఁ గన్నుల నవార్యము దశ్రుజలంబుఁ గ్రమ్మగన్.

గీ. వలికె భీమాత్మజానితోడ బాష్పపట్టి యన్నత్రిభువన విఖ్యాతమైన బాహు
శక్తి గలవాడవగుట నీచాన దెచ్చి తన్యులకు భారమిట్టి కార్యంబు సలుప.

ఉ. తావక బాహుశక్తియును దామి నెరుపుకల్మి దేవ దై
త్యావళి కైనఁ గల్గునె మహాత్మ సమిద్భయ దాయుధీ
య వర్గామృత మాహాలాంక నిలువుండెడి నిర్భయ వృత్తి జొచ్చిరా
నీవసుధన్ సమర్థుఁడగు నెవ్వఁడు నీ వకరుండవే కదా.

చ. అన విని యాతఁడిట్టులను నంగన దెచ్చితి నాప్రతిజ్ఞ సె
ల్లించియు కౌరవాధిప హలప్రముఖాఖిల రాజబంధు స
జ్జనవిటమీద నెయ్యది విచారము జేయుదురో యెఱుంగు జో
లునను నంత నుద్ధతబలుండు ఘటోత్కచుఁ డేఁగె ద్వారకన్.

గీ. అంతశశిశేఖమదనమాయాంధకార, ముదిత్రితంబులు లోచనములు దెఱచి యొ
కింతసేపున కల్లనవించితయగు సు, వర్ణమందిర నిముషోటవాటిఁ జూచి.

మ. అరయన్ మామకరత్నసంఘటిత సౌధాగార నానామనో
హరభూజాతలతాఫలప్రసవ యుక్తారామముల్ గావు భీ
కర భూభృత్కటకానుషక్త విపినత్వ్మమధ్య శృంగార మం
దిర దేశంబని దోఁచుచున్నయది చింతింప న్మనోవీథికిన్

మ. అనఘా మూల్యమణీమయాలయమునం దాశీజనానీత నూ
తనపుష్పాన్విత తల్పమధ్యమున నిద్రిం గూరు నన్నెట్లు లి

వ్వరపుక్రొంబున కేపహామహంబు దుర్వారస్వనోత్సుకత్వంబు ద
చ్చెరొకొంచతి విస్మితాత్మయయి రాజీవాక్షి నల్లికుల్కెన్.

చ. అరయుచుఁ గేళివలం గనియె నంగజశాతశిలీముఖవ్యథా
భగతరశీకృతాత్ము నిజభవ్యతనూ రుచిరత్వవీక్షణా
దరవికచేక్షణాంబుజానిఁ దామరసాప్తసమానతేజు శం
బరరిపురూపశాలి నభిమన్యు సుధీజనమాన్యు ధన్యునిన్.

చ. కనుఁగొని పాదనూపురయుగంబు కటీతటి రత్నమేఖలా
ఘనతరఘంటికల్ మొరయఁ గానసియాడఁగ గబ్బిగుబ్బ వ్రే
గున జెస లేచి మేనుమెఱుఁగుల్ గడలొత్తఁ దరిసాభగానతా
ననయయి డాఁగె నొక్క తరుణక్రముకావనిజంబు మాటునన్.

చ. పొలతుక యిట్లు పోక నునుబోదియ మాటున డాఁగి నెమ్మదిం
గలయనురాగ నూత్నలతికల్ ననలెత్త నపాంగమాలికల్
బలరిపుపౌత్రు నాననము పైఁ బొరయింపఁగఁ జూడ నొప్పె ను
జ్జ్వలశశిమండలామృతము జొంగొను వెన్నెలపుల్గులో యనన్.

ఉ. అత్తఱి నాహిమాంబయము మహామహనీయగుణాంబురాశి పే
ర్చత్తఁ గిరీటిసాధ్వి గదియం జను దెంచిలతాంగి మెచ్చి క్రొం ద
ళ్కొత్తెడు భక్తి వారియవు రొయ్యన బాహుల గ్రుచ్చి యొత్తి లో
జొత్తిలు ప్రేమఁ దేల్చి రతిశోభన వాక్యపరంపరాకృతిన్.

ఉ. నిండినప్రేమ నిట్లను నీరజలోచన కాసుభద్ర యో
యండజయాన! తావకమనోభిమతంబు ఫలించు పుష్పకో
దండశరార్తిఁ జేఁడడఁ దాల్పకుమమ్మ మదీయపుత్రుఁడా
ఖండలపౌత్రుఁడింక నినుఁ గైకొను శీఘ్రము శౌరి సత్కృపన్.

చ. అని ప్రియపూర్వకోక్తుల బలాత్మజ నూరడఁబల్కి సమ్మదో
ద్రేకిని దనుజాధివాసమునకుం జని యచ్చట వారు ముచ్చరం
గనలు సుఖాప్తి నొందెడి రతిగాఢ మనోభవ వేదనా భరం
బున నరుపట్టి కేళివనభూమిఁ జరింపుచు నుండె నంతటన్,

చ. నిరుపమ రత్నకాంతి రమణీయము శౌరిపదాబ్జచిహ్నితం
బురుతర సర్వశోభనసముజ్జ్వలమున్ గురురాజముఖ్య భూ

కేతనికరాన్వితంబు నగు ద్వారవతీ పురికేఁగి యన్నిశా
ఖరమలసార్వభౌముఁడు ససంభ్రమలీల నదృశ్యదేహుఁడై.

ఉ. అలఘుమణిప్రదీప నికరావృతమార్య పురోహితోక్త మం
గళవచనాభిశోభితము కాహళశంఖ మృదంగవల్లకీ
కలకలనాద మేదురము కాంచనరత్న సమన్వితంబు నౌ
హలిసదనంబు లోనికిరయంబు మెయిన్ జనియాతఁడొక్కెడన్.

సీ. పృథుసైకతతలంబు బింబస్థలీ లంబికచభార రుచులు చీకటులు గ్రమ్మ
మృదులాధరోపరి స్మితచంద్రికాంకూర సుందరాననము పూర్ణేందుఁ దెగడ
శ్రవణాంతలలిత చంచదపాంగ మాలికల్ ఖంజరీటచ్ఛాయఁ గడకుఁ ద్రోయఁ
గూలంకషోత్తుంగ కుచకుంభయుగళంబు మదరథాంగ విహంగములు నవ్వఁ
గరచరణమధ్య నాసికా గళకపోల, ముల సొబగు నీరజారుణోత్పల మృగేంద్ర
కనకదరదర్పణశ్రీలఁ గడలకొత్త, దనుజనాథుండు సుందరీతనువుఁ దాల్చె.

మ. ప్రమదాలోకవతంసమై యతఁడు లేఁబ్రాయంపు నెమ్మేన భ
వ్యమణీ మండిత భూషణాంబర సుగంధా లేపనామ్లాన సూ
నముఖాలంకృతు లుల్లసిల్లఁ గదటి న్మాల్యాభిరామాకృతిన్.
సుమపర్యంకమునన్ వసించె నొకచో శుద్ధాంతమధ్యంబునన్.

వ. అయ్యవసరంబున దుర్యోధనుండు భీష్మద్రోణ కృపాశ్వత్థామ బాహ్లీక సోమదత్త
భూరిశ్రవశ్శకుని దుశ్శాసన కర్ణ ప్రభృతి నిఖిలరాజబంధు సుహృజ్జనంబులతో నవ
వయోరూప శుభలక్షణలక్షితుండగు లక్షణకుమారు గంధగజేంద్ర స్కంధారూ
ఢుం గావించుకొని భేరీమృదంగ శంఖ కాహళాది మంగళ తూర్యారావంబులతో
రాజమార్గంబునం బరమోత్సాహంబునం బరతేర బలభద్రుండు తత్సమాన వైభవం
బున నెదుర్కొని వైవాహికమంట పాభ్యంతరంబునన్ విడియించిన.

శా. కౌరవ్యక్షితినాయక ప్రభృతిభూకాంతుల్ త్రియామాశాస్త్ర పై
శారథ్యంబున మిందకోవిదులు గంసద్వేషి ముఖ్యాఖిలా
భీరోత్తంసులుఁ బెండ్లిపెద్దలు ముహూర్తస్ఫూర్తి వైవాహికా
గారక్షోణి వహించి యుత్సవనిరీక్షా తత్పరస్వాంతులై.

మ. తలుకొత్తన్ బ్రమదంబు శోభన ముహూర్తధ్యాతృ విద్వజ్జనం
బులయాజ్ఞం జని నెచ్చెలుల్ మృగీదృశ ప్రోత్తుంగ సౌధంబునం

దలయించె నృపయి న్వసించి యస మాస్త్రీనూన బాణవ్యథా
విలసితశృంగలూమ కృత్రిమబలా విఖ్యాతవీక్షింపుచున్.

గీ. పలికె పత్త్రలాక్షి పరిణయసుముహూర్త, సమయమయ్యె పెండ్లికూతుర వేగఁ
దోడితెండటంచుఁ గూడినపెద్దలు, పంపవచ్చినార మిఁపు మెఱసి.

ఉ. రమ్యవివాహవేదికి విరాజితరూపజితేంద్రరాకుమా
రమ్మహి భృత్యకుమారుని బురోహితబంధుసువర్ణజనావళీ
సమ్మతిఁ బెండ్లియాడి వెలుచ న్సురలన్ హవిరన్నభుక్తి దృ
ప్తిమ్ముదమొందఁజేసియు నభీష్టసుఖంబులు గాంతువింకిటన్,

క. అనియుపలాలించి మృగా, క్షిని పర్యంకంబుడించి చెదరినపృథు ల
స్తనహారాంబర కైశిక, ఘనసుమమాల్యములు చక్కఁగావించుటయున్.

సీ. కాదమతుమ్మెదపింఛగగము కొప్పమ్మడిజుట్టు నరవిరుల్లుమ్మని పరిమళింప
వెలిదమ్మిరేకుల వెలికెజిమ్మఁగఁజాలుఁ గనుగవ గజ్జల కాంతులీన
నెలతునకల బెడంగు నిరసించుచెక్కుల రవలకమ్మలనిగ్గు లవఘళింప
కసటులేనికెడాని పసిఁడితుండలఁ గేరు చనుదోయిమ్ము త్రెంపు సరులు మెఱయ
నరుణలాక్షారసాంక సుందరపదాబ్జ, యుగళకటకధ్వనులతో సముజ్జ్వలాంగ
దీధితులతోఁ గటీతటీధృతసువర్ణ, వసనదీప్తులతో వచ్చె బిసరుహాక్షి.

గీ. వచ్చి మాయా బలాత్మజ వర్ణనీయ మణిమయ వివాహవేదికా మధ్యఘటిత
యవనికాభ్యంతరమున నధివసించె మిన్నుడిగి వచ్చు కొక్కారు మెఱుఁగుపోలె,

మ. అలవైవాహిక కార్యకర్తలు శుభ వ్యాసక్తతన్ ధారుణీ
తల నాథ ప్రియపుత్త్రికన్ యవని కాంతర్భాసమానాసితో
త్పల దృగ్వక్త్రముఁ జూడుమంచు తెరయొత్తని నిగ్గ్రభారానంకకం
దళిత స్వాంతమునన్ గనుంగొనఁగ నాతండంతలోఁ జూడ్కికిన్.

ఉ. మీరిన మిట్టగుబ్బలు వెలిమీసల మొత్తము నిక్క వీనులున్
గోరలు దిగ్ఘనాలముసుగో ల్బలిచారలుగల్గి ధాత్రి బ
ల్మారుదుమ్ము దుష్ట్వఎనే బదతలంబున బావుడబిల్లిరూపుతో
వారుచు గోచరించె నలదైత్యుఁడు కన్నియరూపుఁ బాయుచున్.

ఉ. క్ష్మాపలదైత్య నాతికిటుఁ గన్నియరూపు దొలంగి గూఖుభు
గ్భావమతో సశాచరుఁడు గన్పడ నివ్వెరఁ జెంది యిప్పుడీ

జాపుత్రభిల్లి పెద్దమురివెంబున సామెడఁ గట్టఁజూచి వా
రీ విధంబు మాలిన సుహృజ్జన మంత్రి పురోహితాధికుల్.

క. అని సుదిరోయుచు నలశోభన వేదికడిగ్గి యవలఁ బరచు నతనిఁగ
న్గొని పలికిరి బంధు సుహృజ్జనులరిగెద వెంమలగ్న సమయంబయ్యెన్.

చ. అనవుఁడు నాతఁడిట్టులను యాదవవంశజుఁడీప్రిలంబమ
ర్దను శోకపిల్లి పెంచి ప్రముదస్థితిఁ బెండిలిఁజేయఁజూచుచో
మనమువనిచ్చగించిన సమర్థులు పెద్దలు పెండ్లిచాలుపోం
డురుచిరస్మితాస్యులయి యాతనిపల్కిరివారు పాడియున్.

మ. జనలోక స్తవనీయ భవ్యసుఖనూసౌభాగ్య భాగ్యాధివా
సినియై గన్పడు నీవిలాసినినయో చింతింపకేవి త్రైఁ
గున మార్జాలికయంచు శంకగొనసీకున్ పెజ్జ్రయే గస్మర
మ్మని కేలూని వివాహవేదికకు డాయం బెచ్చుచో నత్తఱిన్.

ఉ. ఇనుఁడుఁగరంబుసాచి గదియింపఁగఁ బద్మినిమోముదమ్మి గ్రి
మ్మనను సిగ్గుముంచెడలె మేచురరాగరసంబు బొంగెహా
హాస కుచచక్రివాకము లుదారతమించెఁ దనంతమానసం
బువస్మరవేదనాదిమిర ముదప్రిదోలంగె సరోజనేత్రికిన్.

సీ. విపులమోహవిదాహ ముపశమించుటకునో శ్యామాధరామృతఁబానఁగోరు
పంగజాస్త్ర వ్రణైకౌషధంబనచునోయింతి చన్గప్పురం బెనయదివురు
దనుతాపతిమిరముద్రిదెరల్పనో సతీముఖచంద్రి చెంద్రికల్ మొనయఁజూచు
సముద్ధికళ్రిమబిందు జాలకంబుసుపనో యువిదకమ్మనిటూర్పు లాలయఁదలఁచు
దరళ హృదయాదురంత చింతాసిదాఘ, మపనయింపుతలఁపునో చపలనయన
చికురనీలపయోదమాలిక స్పృశింప, నాసపఱునప్పురందరజాత్మజుండు.

సీ. మొదలనేత్రిసరోజములవసించి పరస్పరాలోకనంబున నచటబాసి
ముఖమండలమున నిమ్ముగఁ బాదుకొని సుధామధురోక్తి కలననమ్మనికిఁదొలగి
గబ్బిసిబ్బెపుగుబ్బగవనిండఁగొని నాథుఁడకాంక్ష జేర్ప నయ్యెక్రవదలి
దృఢనీవిబంధసుస్థితి గాంచి యల్లనవరునికేలంట నయ్యెరవుఁదొలఁగి
యొంటడాఁగెనో మందాత్మ మెఱుఁగరాదు, పతియునవలనవ లతాంగినతులరాగ
ఘనరసప్లుతవపుఁడగలుదలిర్ప, మదనసామ్రాజ్య సంభోగమహిమఁదనిపె.

గీ. నిరతమీరీతి రాజశేఖరుఁడు సతియు, నెడతెగక కొంకింత యిష్టసుఖైకగతి
ప్రబలసంపద వెలసిరి రాజశేఖ, రుఁడు సతియుఁ బోలె ధీరవర్యులు నుతింప.

మ. అనిమందారమరంద మంజులవచో వ్యాపారలీలన్ సుధా
శనరాట్పుత్రి వివాహమంగళకథన్ సంప్రీతిఁ జెప్పెలస
న్మతిఁ జెల్వన్ జనమేజయుండు విని సమ్మోదంబుతో నమ్మహా
త్మునుతించెన్ గరముల్ మొగిడ్చి వినయాస్తోకానులాపంబులన్.

మ. తెగఁ గ్రిమ్మంగఁ జూడఁ గన్పడిన ధాత్రీభృత్సుతేష్టాపరం
పరకున్ మర్కటపుండరీక మృగరాడ్భల్లూక ముఖ్యాతిభీ
కరజంతుప్రకరాకృతుల్ బొరసి రక్షశ్యూరుఁ డెంతే భయం
బారయన్ వేబరులెత్తె బెండ్లికొమరుం డుత్సాహహీనాత్ముఁడై.

ఉ. సారిదిఁ బసిండిమువ్వలువ చుంగులు కేవల జారసంగక
ఖిరపుకుటాంగదాది పరిచిహ్నితరత్నరుచుల్ వెలుంగఁ జె
ల్లాగ సినఁబూవుఁదండ లెదనుయ్యెలలూఁగ గరంబుభీతిచే
బరుగిడనిట్లుఁ గౌరవనృపాల సుతుండటఁ గల్గుకోవిదుల్.

క. చేరఁ జని నృపాలవరకు, మారుని గేలూదసిపట్టి మరలించినలోఁ
గూరిన భయమున వడకగ ధీరవరుల్ వెన్నుజరప ధృతి డాల్చియటన్.

చ. నృపసుతుఁడిట్లు పల్కె చెరయెత్తినమాత్రన యున్న పిల్లరూ
పపుఁ గనంగనయ్యె నిపుడారయ వ్యాఘ్రమృగేంద్రభల్లుకా
ద్యపరిమితోగ్రజంతువికృతాకృతులొక్కటఁ దోచుచుంటలోఁ
జపలతఁ జెందినాఁడనిది చానయె భూతము గాక వావుపున్.

ఉ. అచ్చెరమచ్చుకంటులకునైన వహింపగరానిసోయగం
బిచ్చపలాక్షికిం బెసఁగు నిట్టిది లేదు జగత్త్రయంబునం
దెచ్చటదీనిభూతమని యేలవచించెదు నీకుశాత్రిలో
గృచ్ఛిరొనంగఁ బోలు నినురోయరె? యీ కొరగామి కెల్లరున్.

గీ. అనుచుఁ దోడ్కొనివచ్చి రాజాధిరాజ, సూనుశోభనవేదికాసీనుఁ జేసి
పరిణయోచితకార్య సంభ్రమణజనిత, హర్షమిగుర్గొత్త నధికులింపలరుటయును.

మ. స్తనితాఖిలరవంబు బర్వతగుహాసంకాశనాసాపుటం
బునులం బోష్ఠము భీకరాస్యము చపాపోత్తుంగ కాయంబునై

త్రాణికసుస్థిరాసు నిష్కళంకరుచియు గోత్రల్లికప్రావ్యాదుకం
గనరూపంబు గొలంగి లోకభయదాకారంబునన్ దోచుచున్.

చ. చరణనఖ ప్రహారముల సారహిరణ్మయ భద్రవేదికా
తరపరిణీతశోభన పదార్థముల స్వైరిజిమ్మ తోరణో
త్కరములు దుంచి శుక్తిజలితాన వినిర్మిత రంగవల్లికల్
గొరలగఁద్రొచ్చి యేఁచి పెరిగె న్దివికంట మహోగ్రమూర్తియై.

గీ. అప్పుడు నరకాంతకుండు సాత్యకినిఁ జూచి, వలికె నల్లన మనుజసంభాషణములఁ
గడిమిగల భీమసేననూనుఁడు ఘటోత్కచాఖ్యుఁ డితఁడని దరహసితాస్యుఁ డగుచు.

ఉ. అంతఁ గురుకుమారతలవరాభ్రిఘనీ తనయాది మేదినీ
కాంతులఁ జూచి యచ్చెరువు గైకొని బాణకృపాణి కాగదా
కుంత ధనుర్ధరీణులయి ఘోరనిశాటుఁడు వీనిమ
ర్దింతమటంచుఁ జేరిరురరీకృత రోషకషాయితాత్ములై.

మ. స్ఫురితజ్యారవ భిన్నదిక్కుహరులై పుంఖానుపుంఖంబుగా
శరజాలంబులఁ గప్పఁ జొచ్చిన తడలక్ష్యాకృతి నంతంబరో
దరమార్గంబున కేగి పేర్చి ఖదశనిధ్వానంబుతో దుశ్శిలా
తరు మేదో రుధిరాస్థి ఖండము లుదాత్తప్రౌఢి వర్షింపగన్.

శా. మేదశ్శోణిత మాంసశల్య పటలీ మిశ్రంబులై సర్వధా
త్రీధారవ్రజము ల్సహస్రజ్జనశ్రేణు ల్మహాశోభనా
పాదిశ్రీకర వస్తుజాలములు భీభత్సస్థితిం జెందెనా లో
దుర్యోధనుఁ డర్కసూనుఁగని పల్కెన్విస్మిత స్వాంతుఁడై.

మ. మొదలన్భీష్ముఁడు కుంభజుండును ననుం బోధించి రీపెండ్లి సె
ల్లదు మానందగునందు నప్పుడు తదాలాపంబు లాలింప చె
ట్టిద పున్నాలములయ్యె వీనులకు వింటే యిప్పుడీ యొక్కరుం
డిదె శాత్రాతి జయింపనోపమని బుద్ధిం దోఁచె నూతాత్మజా.

చ. పరిణయకార్యభంగదశ పాటిలఁ బాటిలుగాని సర్వభూ
వరపరివేష్టితుండ నయివచ్చి యొకానొక దైత్యమాత్రుచేఁ
బరిభవమొందిపోయిన ప్రపంచమునందపకీర్తి గాదె నీ
గురుభుజశక్తి వీని ధరఁ గూల్చి ప్రమోదముఁ బొన్పఁ గాదగున్.

గీ. హరిసుభద్రిపట్టి కాత్మజనొసఁగక, యిటులఁదలఁచెనమదుఁ గుటిలవృత్తిఁ
గృష్ణఁడిట్టిమాయస్వజియించెఁగాబోలు, ననుచుఁదోచినదియు మనసులోన.

చ. అనుచు నతఁడంబలుకు మనుజాధ్యధనుర్ముఖ సాధనావళుల్
గొని యెదిరించి శయ్యమునఁ గమకించినవానితోడ మా
కొలఁదగుగాక చూడుఁడల కగోచరుఁడై వినువీధినున్న దై
త్యునిఁబరిమార్ప నెంతటలయుక్తనకైన నసాధ్యమారయన్.

గీ. శిలలు బలుఁగుఱురుధిరంబు ఁజట్టునైమక, లొక్కటిమొగిసైనికులమీఁదఁ జొరఁగతుల
గురియుచుండఁగ మాన్ప నెవ్వరితరంబు, జిచ్చుపైరాఁగ నలవియె చేతఁగప్పు.

ఉ. ఆసమయంబునం బరిణయాగతబంధుయదూద్వహుల్ జరి
కాసవిషణ్ణులై పటు నతిదారుణశల్య శిలాద్రురక్తధా
రాసమవగ్రవృష్టి కిమురతుండదాచర వైరి యొయ్యనన్
డాసి హలాయుధుండు ప్రకటప్రియ భాషలతోడనిట్లనున్.

ఉ. ఏతరిద్వారకన్ బొరయ విట్టిజనప్రళయాతి భీకరో
త్పాతములిప్పుడేమిటికొ తంబునఁబుట్టె వివాహసంభ్రమా
యాతజనాళికాతిఖేదములై మధుసూదనసర్వలోక వి
ఖ్యాతుఁడవీవెఱుంగనిది గల్గునె యెయ్యదినాకుఁజెప్పుమా.

చ. అనుటయు నాతఁడిట్లులను నగ్రజుతోడ ఘటోత్కచాఖ్యదై
త్యునిప్రబలంపు మాయల విలోకయదగర్భ గతుం
డనిమిషయక్షరాక్షసులకైన నజేయుఁడు వాఁడు కౌరవా
వనిపతిసైనికుల్ దొడరి వానిజయింపఁగఁజాల రిమ్ముయిన్.

మ. ప్రకటాత్యద్భుతమాయ నాయనిమిష ప్రత్యర్థియుష్మద్గుహా
రిక గొంచేగి తదీయ సుందరతను శ్రీదాల్చి కౌరవ్యసై
నికులన్ బెట్ట లయించె దీనికి మదిం జింతింపఁగానేల ధా
ర్తకృత్యం బెట్లటుగాక వేరొక తెఱంగేకా విచారింపగన్.

క. నా విని యతఁడిట్లను మనకీ విపులాపద దొలఁగు నెత్తెఱంగున రా
జీవాంబకయన నబ్బలదేవునకుంబలుకు దేవదేవుఁడు ప్రేమన్

ఉ. ధీవిశదాత్మ యస్మదుపదేశవిధానముపధ్యమైవినం
గావల తేఁటఁ జెప్పెద జగద్భజనీయతనూవయస్క శా

భావజ్ఞుఁడైన యర్జునుని పట్టికి నాత్మజనిత్తునన్ ప్రీతి
జ్ఞా వచనంబు పలుక్రమది సమ్మతి వానికి నాలకింపగన్.

గీ. దాన నుత్పాతములడంగుఁగాని శూర కులుల గురుసైనికాధ్యులబలిమికలిమి
సరకుగొనఁడే యుపాయంబు సాఁగ దిదియ తక్క నతఁడుగ్రబలశాలి నిక్కమసిన

క. మును నీ చెప్పునమాటలు వినవొల్లని కతన నిట్టివింత లొదవెన
ర్జున సుతునకు సుతఁబరిణయ మొనరించెద నింక మాన్పుము త్పాతములన్.

గీ. అనిన నెల్లెత్తి కంసారి యనిలజాత్మ నందనునిగూర్చి పలుకు పురందరజకు
మారునకు సీరి పుత్రిసమ్మదమెలర్ప బరిణీయ మొనర్చు నిక్కమిప్పలుకునమ్ము.

చ. అని యిటులం బయోధర మహాధ్వనిఁ బలుకఁ దదీయవాక్యముల్
విని యివి శౌరిపల్కులని వేమరు సమ్మదితాంతరంగుఁడై
చనియెనిశాటు డంత మహిజాత శిలాకృతజాష్టి వృష్టియిం
కిన బ్రతు కాసలిడఁ గలిగెన్ మనకంచు నృపాల సైనికుల్.

వ. పెక్కు విధంబులఁ దలంచుచుండ దుర్యోధనుండు, భీష్మ, ద్రోణ, కృపాశ్వత్థామ ప్రభృతి యోధవర్గంబుఁ గూర్చికొని కరితురగాది చతురంగబలములతో విఫలమనోరథుండై లజ్జాభరంబునఁ గరినగరంబునకరిగె మఱియు హైడింబుండు నిజనివాసంబు నకుఁజని తద్వృత్తాంతంబు హిడింబా సుభద్రలకునభిమన్యునకును సవిస్తరంబు గాఁ దెలిపిన వారలు సంతసిల్లి సుఖంబొందిరంత

చ. ఒకపలలాశియుద్ధతికినోడినదీసుతకుంభజాది సై
నికతతితోడ విశ్వధరణీప్రభుడక్కురువంశమౌళి పోరి
లికిటులపోయెఁగోరికఫలించునె దైవముతోడు గామి యే
రికినని క్రమ్మఱన్ బలుడరిందముఁ దమ్మునిడాసి యిట్లనున్.

గీ. కన్య సౌజన్యభువనైకమాన్యపాత్ర, తనయునకు ఖ్యాతనయునకు జనమువొగడఁ
బరిణయమొనర్పకితర సంబంధమునకు, నిచ్ఛగించిన ముగహారయింత పుట్టె.

మ. ప్రతికూలించిన దైవమెవ్వరికిఁ గార్యంబెట్లుసిద్ధించునా
దుతలంపట్టిదియయ్యె శోభనములొందుంగాదె యుష్మత్సమా
ర్జితసంకల్పమునన్ జగంబులకునిర్విఘ్నంబులై చిత్తవృ
త్తి తెలంగెట్టిదొ యట్లొనర్పుమనఁ బ్రీతిన్ శౌరి దానిట్లనున్.

చ..తనకొమరున్ సురూపనిధి ధన్యవధూకులమాన్యఁ గన్యఁగూ
ర్పనొరునకిత్తునంచు బహుభంగుల నెవ్వచించుచో సుభ

దర్శనీయపరోక్తి నీమదిమరల్ప సమర్థతఁ జేమి నొందలం
బున తనయుండవు దానుఁ జనఁబోలు ఘటోత్కచుఁడుండు కానకున్.

చ. జలధులలో సుధాంబునిధి చందమునన్ భువనప్రసిద్ధిచే
నిలయనువంశమింపెసఁగు నిట్టికులంబున సంభవించి దో
ర్బలచిరకీర్తి సంపదలఁ బ్రస్తుతిఁ గాంచినవారమాట కే
వల ముచితంబు నీతిపథవర్తనమున్ మనకెన్నిభంగులన్.

ఉ. కావున జాగుసేయపనిగాదు హలాంక ఘటోత్కచాఖ్య ర
క్షోవనవాటిఁ గష్టదశఁ గుందుచు శాకఫలోపహారదీ
క్షావిధినున్నవారి సరసంపు మృదూక్తులఁ గారవించి తో
డ్తేవలయున్ సుభద్రయువతీమణిఁ దత్తనయున్ శుభోదయున్.

చ. హరిమణులాడి కాంచనమయంబై మేరునగంబనామనో
హరకురువిందరత్న చపలాంశుధృతిన్ శరదంబనాఁగరం
బరుదుఘటింపఁ జాలిన శతాంగమునన్ వసియించి వారిలి
ర్వురుఁ జని రన్నిశాచరవరుండు ఘటోత్కచుఁడుండు కానకున్.

మ. తపనీయద్యుతులాశలంబొరయ రత్నచ్ఛాయ లబ్జాప్తుతో
రపు కెంజాయల నావరింపఁ దురగగ్రైవేయ ఘంటానినా
ద పరిస్ఫూర్తిఁ వనీమృగావళి భయోత్కంపంబునం బొంద వే
గపుయానంబున వచ్చు తేరుఁగని రక్షస్స్వామి దౌదవ్వులన్.

చ. హరునకుఁ దొల్లి విల్లయి సురాసురులెన్న జయంబొసంగి త
ద్గురుకృపనాత్మపాదములకున్ గమనక్షితిగల్గునట్లుగా
వరమువహించి నల్దెసల వర్తిలవచ్చిన కాంచనక్షమా
ధరమను శంకఁబూని యలదైత్యుఁడు సారెకుఁ జూచుచు న్వెసన్.

మ. అలఘుశ్రీకరచేత నోజ్జ్వలదవశ్యాయాసిత క్ష్మాధరం
బులపోలెం దగు రామకృష్ణులనఁగ ప్రోత్తుంగ నానావిచి
త్రలరత్నాంక శతాంగసీమఁ గని చేరంబోయి భక్తిన్నతాం
జలియై కన్గవసమ్మదాశ్రుసలిలాసారంబు తోరంబుగన్.

ఉ. అంతసగౌరవంబుగ నిశాటుఁడు దోడ్కొనిరాఁ దదీయసౌ
ధాంతికసీమఁ దేరుడిగి సాగ్రజుఁడై యతఁడున్న హేమపీ

తాంతరవాసియై కడుఁబ్రియంబు మెయిన్ విలసిల్లి నాదయా
స్వాంతుఁడు భక్తమానస నిశాంతుఁడు గంసకృతాంతుఁ డత్తఱిన్.

గీ. అహహ పూజావిధుల నాదయాసుధాంబు, ధులహరి విధులనలరించి యలవరించి
గురునిగురునిబిడసుకీర్తి శరదమూర్తి, గుశలమారసి మఱియు వాక్రుచ్చెనిట్లు.

ఉ. వీఁడొక దైత్యమాత్రుఁడని వేఱుగఁజూడక కూర్మి పెంపునన్
మూఁడుజగంబులేలు శుభమూర్తి మదీయ గృహంబులోనికిన్
నేఁడరుదేర నీవు మదినిండిన కోర్కి ఫలించె నా సిరుల్
పోడిమిఁ గాంచె శూరకులభూషణ నిన్ను నుతింప నేర్తునే.

ఉ. చండబలోన్నతి న్మెఱసి సాధుజనాళికిఁ గీడొనర్చు న
ద్దండ ఖలప్రకాండము మదంబుడపన్ శ్రితమండలాపదల్
జెండ నఖండ రూపరుచి లీలమెయి న్మహిఁ దోఁచు నాదివి
ష్ణుండవు గాక నీవు మనుజుండవె వృష్టికులప్రదీపకా.

ఉ. ఎవ్వనిచే సృజింపఁబడు నీజగమంతయుఁ బెంపుగాంచుఁ దా
నెవ్వనిచే నశించుఁ దుది నెవ్వనిచే ద్రుటికాలమాత్రలో
నెవ్వగఁ దీరు నెవ్వని యనింద్యకథ ల్గరమానురక్తి నా
కివ్వనతండవీవ యదుకుంజర కంజదళాయతేక్షణా.

సీ. దురితదుస్తరరుజాహరణౌషధీలత శంకాకళంకభుజంగనకులి
జననజరామృత్యుసానుమచ్ఛతకోటి దారిద్ర్యవిటపికుఠారధార
యమితసంతాప సంతమస ప్రదీపిక హృదయశోకదవాగ్ని వృష్టిధార
కామాదిరిపువిహంగమ వాగురాబంధ మజ్ఞానమాద్యద్ద్విపాంకుశంబు
దివ్యమౌనివితాన సంసేవ్యమాన, మాననీయ భవత్పద ధ్యాననిష్ఠ
కంసవిధ్వంస నిఖిలలోకప్రశంస, దివిజచేతోరిరంసయాదవవతంస.

చ. శకటముఁగూల్చి తాలకయి శైలమునెత్తితి కంసుఁజంపి తిం
తికొలకు వేల్పు మాఱ్రినిబకుఁ దెచ్చితి నెల్లనృపాలకోటిఁ బో
రికిఁ గొలగించి రుక్మిణి వరించితి నైపినవహ్ని మ్రింగితే
రికిఁ దరమిట్టిచెయ్వు లొనరింపఁగ నీకతగు న్మురాంతకా.

మ. శ్రితశాస్త్రోక్తుల నెన్నరానియవియై సొంపొందు నీలోక వి
శ్రితకళ్యాణగుణంబులెన్న నసమర్థుల్ మాదృశుల్ చుమ్మహా

ర్పతి జాంభశ్చరకాళి యోరగఫణా రంగాంతరానర్తితాం
ఘ్రితులాకోటి ఝణంఝణం నినద సాంద్రీభూతహార్దోదయా.

గీ. ప్రమదరససమొంద మందార సుమమరంద, మధురిమధురీణవచన సంభావనమునఁ
దేల్చి వసుదేవసుతుని సుధీజనాభి, నుతుని శాశ్వతవైభవోన్నతినినిట్లు.

వ. మఱియు హిడింబానందనుండు మీరలిర్వురిచ్చోటికి విచ్చేసినకార్యంబెద్ది యాన తిండని విన్నవించిన నమ్మురకుండుండిట్లనియె.

గీ. అనఁగుఁదోఁపు సుభద్రి భవ్యతరగుణ సముద్రి తత్కుమారుండుసంపూర్ణబలవి
జితకుమారుండు కాంతిరాజీవమిత్రుఁ డతులచారిత్రుఁ డభిమన్యుఁ డతిశయిల్లు.

గీ. ఆయసమబాణ తుల్యకళ్యాణమూర్తి, కాత్మతనూజాత రతిసమానాంగిఁ బెండ్లి
సేయఁగలవాఁడననియాడెఁ జిరతనాఁడ యురతరామోదమున సీరియొరులువినఁగ.

వ. అంత.

క. తనతనయునకుద్వాహం, బొనరించుతలంపునను సుయోధనుఁడు సుధీ
జన మవిచి కన్యనడిగిం, చిన హరియొడఁబడుట యెఱిఁగిచెందినవగతోన్.

క. అగ్రిజుఁడాసి సుభద్రి స, మగ్రామోదమున నీకుమారకునకుఁ బా
ణిగ్రహ మొనర్తుశోభన, విగ్రహ శశిరేఖనను విబుధులుమెచ్చన్.

చ. పలికితిగాదె మున్నిపుడు భావమునం దొరఁగూర్పగాసుతం
దలఁచుటపాడిగాదెచట ధార్మికు లిప్పనికియ్యకొండెప్రియం
చలికులవేణితా సవినయప్రణయోక్తుల కల్మిదూరినం
బెలుచబలుండు మాఱ్మొగముఁ బెట్టిన ఖిన్నతఁజెంది కుందుచున్.

ఉ. అచ్చటనుండరోసి తనయాన్వితయై నడిరేయిఁగానకు
న్వచ్చిత్వదీయ మందిరమున న్వసియించిన చొప్పెఱింగియే
మచ్చపలాక్షి కోర్కెయెటు లట్టులచేయుతలంపుఁ బూనివే.
వచ్చినవారమంచు యురవైరివచింప ఘటోత్కచుండటన్.

చ. తనజననీసమీపమునఁ దద్దయుఁ బుణ్యకథానులాప చిం
తనపరతం బ్రవర్తిలు సుధాకర బింబముఖి న్సుభద్రి ధ
ర్మనిరతు రూపమాన్యు నభిమన్యునిఁ దోడ్కొనివచ్చి సమ్మదం
బునబలరామకేశవుల మోప్రిల వసింపఁగఁ జేయనత్తఱిన్.

చ. రణరిపురాడ్వితా నభిదురప్రతిమాన శిలీముఖావళిం
దృణకణలీలఁజూచు బలుదిట్ట పురందర పౌత్రుఁడబ్జమా

ర్గణసుమబాణ వేదనలఁ గ్రాఁగి కృశించినవాఁడుఁ జూచితే
ప్రణుతబలాఢ్య ! యంచు బలరామున కమ్మురవైరి దెల్పినన్.

మ. దరహాసస్ఫురితాననాబ్జుఁడగుచుం దాలాంకుఁడు ద్వేలరా
గరసాప్తిన్ సహజాతనూజానకలంక శ్రీవయస్సౌకుమా
ర్యరమానందనుఁ గేల్గవందిగిచి యంకాగ్రంబునం దేల్చి సా
దరసల్లాప కలాపలీలమెయిఁ జేతఃప్రీతిఁ గావించుచున్.

మ. జగతీస్తవ్యచరిత్ర భవ్యసుషమా సౌభాగ్య వన్మూర్తి భ
ద్రగుణోన్నిద్ర సుభద్రఁ గాంచి పలికెన్ రాముండు నీవర్ధరా
త్రిఁ గుమారుం గొని కాననక్షితికి నేతేరంగ న్యాయంబుగా
దిరుగుంబోఁడె యొఱుంగమిం జనువుచే నేమంటినో దానికై.

చ. నలినదళాక్షి నీమనముచంగల చందమెఱుంగ గోరి నిన్
జులకని మాటలన్ మనసు నొవ్వఁగ నాడితి నింతెకాని నీ
పలుక వహింపకమ్మ వినుమాత్మజ నీసుతుఁ గూర్పకంత వెం
గలివోకా యన్యునిన్ వరునిగాఁ దలఁపన్ బుధులీసడింపఁగన్.

చ. హరికిఁ బ్రియంబుగానిపని యయ్యజుఁడైన ఘటింపజాలఁడు
ర్వరనిదినిశ్చయంబు కురురాజకుమారిక వేఁడఁ బంప సో
దరి ! ప్రియశిష్యుఁ డౌటతఁడు దానికొడంబడినాఁడ నింత క
ప్పరిణయకార్యసంపదకుఁ బాల్పడియెం దుదిభంగమెంతయున్.

చ. అనిమఱిసీరియిట్లనుఁ బ్రియంబున నాపలుకాలకించి ప
ద్మనయన ! కీర్తిధన్యుఁడభిమన్యుఁడు నీవును ద్వారకాపురం
బున కరుదేరఁగావలయుఁ బోదము లెండనునంత కంసమ
ర్దనుఁడను నీమదింగనలు దక్కియొడంబడుమమ్మ దీనికిన్.

ఉ. నావిని యిరెతి యిట్లనుజనార్దన సంపద పోయి పుట్టినిల్
రావలదేనువచ్చుటయు లాఘవమూపయిసీరి బంధుమి
త్రావళివించుచునుండఁ గనబాదరభాషలఁ జుల్కఁ జేయనే
నీవనికిన్ ఘటోత్కచుని యింటికివచ్చితి మేనుగావఁగన్.

ఉ. ద్రోవది యేవురన్ ప్రబల దోర్బలశాలు లనాత్మభర్తలం
గేవల భక్తిమైఁ గొలిచి ఖేదముసైఁచి వనోపహారదీ

తావిధిఁ గాలముం గడపఁ గాఁ జనియెన్నొటులుండ రావె నా
కావెరవొప్పదేకడుఁ బ్రియంబది నీదయగల్గు నంతకున్.

ఉ. నీకొమరుండ కాని రమణీ! లభూషణ మాత్మపుత్రికిన్
లోకములోవరుండను పరిబలుండిఁక లేఁడెయటన్న యన్నయ
స్తోకమనీషఁ బూమకనుతున్ వరుఁగా నతఁడెట్లు సేయునే
లోకమలాక్షుయీకపటలాలన భాషలు నాకుఁ బ్రీతియే.

చ. మనుపిత్రుసోదరాది జనముల్ గనఁగాఁ గడువంచితాత్ములై
వనికరుదెంచియే మగుడివచ్చిన యచ్చటిబంధులెల్ల మ
న్ననఁగనుగొందురే ననుజనార్దన యెచ్చటనుండి యేమి శో
భనగుణశాలియైన బలభద్రుని యింతటికూర్మి చాలదే.

చ. అనుమ ముకుందుఁడిట్లనియె నయ్యలివేణికి నీప్రలంబమ
ర్దనుఁడనఘాత్ముఁడగ్రజుఁడు దైవసమానుఁడు తండ్రియట్లకా
మనలకుఁ గావునంగనలు మాని ప్రశాంతివహింపు మానసం
బునని(క) నీకు నెల్లశుభముల్ సమకూరుఁ దదీయ సత్కృపన్.

మ. అనిపల్కెన్ మురవైరికామిని యనుక్తాలాపయై యానతా
ననపంకేరుహయై కుచోపరితలన్యస్తాంశు కామృష్టలో
చనబాష్పోదకయై సమీరవిచలచ్చంచల్లతాభ్రాంతికృ
త్తనుయష్టి ప్రథమానయై యొవరఁగాఁ దాలాంకుఁడత్యాదృతిన్.

ఉ. గద్దియడిగ్గి కేలచిబుకంబుగ్రహించి మదీయవాక్యసం
పద్దళనంబొనర్పకుము మానవతీమణి నీకు శౌరికిం
బెద్దనుకన్న మార్గమగునే పెట్టక యీయుపగాఢమొప్పి నీ
ముద్దులపట్టి నట్లగరమున్ ననుఁజూడు కృపార్ద్రచిత్తవై.

గీ. అనుచుసంప్రార్థనోక్తుల ననితవసనుఁ, డలిచికురఁదేర్పఁగాఁ దదీయాననంబు
పాలిచెదరహాసలక్ష్మిసంపూర్ణపూర్తి, మావిరాజితరాజబింబంబువోలె.

ఉ. కేశవుఁడంత హేమమణికీర్ణశతాంగ తలంబునన్ సుభ
ద్రాశశిరేఖలన్ నిలిపి దానవనాళి ఘటోత్కచుండు పం
చాశుగరూపశాలి విజయాత్మజుఁడన్నయుఁ దాను మేరు సం
కాశరథంబునందు నెసకం బెసఁగన్ వసియించి వేడుకన్.

మ. ప్రకటభ్రూహరి చాపభూషణ తటిత్పాళి ప్రభాశ్రీలభ
వ్యకరాత్మాంగ విలాసలక్ష్మియుప కంఠాహార్య శృంగాగ్రబ
ర్హికలాపంబుల కంబుద భ్రమదగా నేతెంచె వేవేగయూ
రికి సమ్మోద మెలర్చ శూరకులవర్ధిష్ణుండు కృష్ణుం డొగిన్.

మ. బలకృష్ణుల్ చని యాత్మసోదరిని సౌభద్రిం దటిద్దీప్తిని
ర్మలదేహన్ శశిరేఖఁ గాంచనమణీ ప్రాంచద్విధాసీనతన్
నెలయంజేసి మరుజ్జవాప్తి నిదిగో విచ్చేయుచున్నార గలు
జ్జ్వలులై యంచు వచించు వేత్రిజనవాగ్వైచిత్రికిన్ మెచ్చుచున్.

శా. భాస్వత్కౌతుకలీలవృష్టి విభుఁ డాప్తశ్రేణితో భూరితూ
ర్యస్వానంబులతో నెదుర్కొని శుభైకాయత్త విద్వద్వచ
శ్శ్రీస్వారాజ్య విభూతి మందిరముఁ జేర్చె న్వారలన్ శూరవం
శస్వామిత్వర మాధురంధరుల నాశల్ ముట్టవందిస్తుతుల్.

వ. అనంతరంబ.

శా. అభ్రోత్తుంగ సువర్ణసౌధమున నధ్యాసీనులై శుభ్రకీ
ర్తిభ్రాజిష్ణులు రామకృష్ణులు వయశ్శ్రీరూపలావణ్యవ
త్సుభ్రూలోకమణిం గుమారి శుభవస్తుశ్రేణిఁ గైసేయ భ్రాం
తభ్రామ్యత్పరిచారి కాంగనలకుద్యత్ప్రీతి మైఁ జెప్పఁగన్.

చ. వెలఁదులురమ్మటంచు నళివేణిక కేల్ దమకేలఁ బూని చెం
తలనొక సారహీరమణిధామ సముజ్జ్వల పీఠిఁ జేర్చి మాం
గలిక సుగీతికాయుతముగా నుదుటం బ్రశభాయణాక్షతం
బులిడి ముదంబున న్మెఱుఁగుముత్తెపుటారతులెత్తి రత్తఱిన్.

క. సుమనస్సహము గైకొని, సుమనస్సహమున నొకర్తు సుదతికలంకెన్
భ్రమరీతులకచకుచ సం, భ్రమరీతులఁ జాణ కటకరవము సెలంగన్.

గీ. సారఘనసారకాశ్మీర సంకుమదప, టీరరసమున నలుఁగుఁ బెట్టి రెలంత
లకుటిలకుంతలకు మనోహర్షమునను, హేమమయపల్లికని మెఱుంగిడినకరణి.

ఉ. చామయొకర్తు నూత్ననఖజాలమున న్లతకూన వెంట్రుకల్
పాయినచూ నెరిగ్గు పయిపైసడలించి కరాబ్జమెత్తి గం
ధామలకంబుఁ బెట్టెనొకయంగన కేవల శాతకుంభకుం
భామల సౌరభోద్ధకములార్చె మదద్విపరాజయానకున్.

చ. ఒకయరవిందగంధి తడియొత్తె నెఱుల్ లతకూనయోర్తు కం
చుకమలరించెఁ గజ్జలము సోఁగకనుంగవఁ దీర్చెనొర్తు బా
లికయలదెం బటీరమొక లేమ కటీతటిఁ బూన్చెఁ గాంచనాం
శుకమొక బోటి పూసరులు చుట్టెఁ గచాళి నొకర్తు చెల్వకున్.
శా. ఆలోలేక్షణ పాల్పెసంగె మణిదీప్తామూల్య కళ్యాణభూ
షాలంకార సమేతయై కటితటిన్యాలంబి సౌవర్ణర
క్షేలప్రాంచితయై దృగుత్సవతర శ్రీకృత్తనూరూపరే
ఖాలావణ్యసమగ్రయై భవన సాక్షాల్లక్ష్మి యోనాఁగడున్.
సీ. కమనీయతపనీయకలశాన్వితము భవ్యగారుత్మత ద్వారతోరణంబు
ఘనగంధతైలభాజనదీపికావృతము రుతిరాగరుధూప సురచిరంబు
యంత్రపాంచాలికావ్యజనా నిలమనోజ్ఞ మతిచిత్ర పటవితానైకనభము
ఘనసారకదళికా కలితహీరస్తంభ మలఘుగంధ రజస్సమాహితంబు
శుక్తిభవరంగవల్లికాసురుచిరంబు, మహితపరిఫుల్లమల్లికామాలికాని
కాయలామజ్జికోన్నతకాయమాన, మునునగుచునొప్పె నప్పురిజనముపొగడ.
మ. ఘనపన్నీరకృతాభిషిక్తయును దృక్కౌతూహలాపాదినూ
తన చిత్రాంబరయున్సకుంకుమ హరిద్రాసాంక వామోదయుం
గనదమ్లానసుమస్రగన్వితయునై కన్పట్టె నానవ్యశో
భనగేహేందిర యప్పురందర పురీభాగ్యోన్నతిం గేరుచున్.
మ. తగ వెన్నుండఖిలాప్తబంధుతతితో ధాత్రీసురప్రేయసీ
జగతీస్తవ్యశుభాంక గీతికలతో శంఖాదితూర్యప్రభే
దగభీరధ్వనితో యశోధను సుభద్రామానినీ సూనుగం
ధగజారూఢునిఁ జేసెఁ బెండ్లికొమరుం గావించి హర్షంబునన్,
వ. అంత.
చ. కరమనురాగయుక్తి మును గాదనుఁ గూడిన పద్మినీపరం
పరలవియోగఖిన్నతకుఁ జాలొనరించి యనంతరంబునం
జరమదిగంగనావరణసంజనిత ప్రకటానురాగ భా
స్వరహృదయుండుబోలె దివసప్రభుఁడేఁగెద దంతికోరికిన్.
గీ. సమయహరిమాళి బర్హిపింఛప్రదీప్తు, లన దిగంతరముల నిరులావరించె
గగలక్ష్మీకుచాగ్రముక్తాకదంబ, కములనఁగ నింగినుడు సముత్కరము లెసఁగె.

ఉ. అలఘుదినేంద్రసాంద్రకిరణాళివిఘాతము లార్తి నింపఁగాఁ
గలఁగి దురంతవేదనలఁ గ్రాఁగెడు కైరవినీచకోరమం
డలిహృదయాతితాప హరణప్రవణామల చంద్రికాసము
జ్జ్వలుఁడు వియత్పటీకషణశంఖమనన్ శశి దోఁచెఁ దూర్పునన్.

వ. అంతసార ఘనసారాగరు మృగమదసుగంధ వివిధకుసుమ విసర కదళీనారికే
ళఖర్జూరాదిఫల కుంకుమ హరిద్రాగంధరజస్తాంబూల జాంబూనదాభరణాదివ
స్తుభరిత ధర్మభాజనంబులఁ గరతలంబులనిడి నూతనవివాహాగీతికాద్యోతమాన ము
ఖాంభోజాతమగు పుణ్యపురంధ్రీజాతంబిరుకెలంకులనడవ శంఖకాహళవంశ వీణా
మృదంగ భేరీప్రముఖహృద్య నానావిధతూర్యవాద్యఘోషంబు హరిదంతిదంతి
శ్రవణ పుటపాటనంబుగా వింప నెడనెడ వందిమాగధపాఠక పరిపఠిత వంశపారం
పరంబులఁ బురశ్రీనలంకరింప నభంగమృదంగ ధిమిధిమిధ్వానంబులతోఁ బురోభా
గంబున విచిత్రలాస్య కళావిలాసంబులు జూపు వారకమలాస్యల వయోరూపలావ
ణ్యంబు లచ్చెరలకు మెచ్చుఁ బుట్టింప నందంద నభినందించు విద్వత్కవి గాయక
యాచక వ్రాతంబునకు మణిభూషావితాన పరిధానంబులొసంగు సామంతనృపుల
యౌదార్యంబునకు సుపర్వాగంబు మందమందాత్మంబు దాల్ప నంతంత యంత్రపాం
చాలికా కరతలదోధూయమాన విశాలవ్యజనాల సమరుత్పోతంబులు సకలజనత
నూద్గతఘర్మ జలలవంబులపనయింప నిరుదెలంగుల మార్గమర్యాదానుశాసనో
ద్దండధరహుంకారంబు పరిణయసంభ్రమ నిరీక్షణాయాత పౌరజనంబులకు సంక్షో
భంబొనరింపఁ గరదీపికాసహస్రంబులు వెలుంగ ననన్యసామాన్యవైభవంబున రా
జమార్గంబునఁ జనుదెంచుసమయంబున హలధరుండు యదువృష్ణిభోజాంధకాది
భుజన సమన్వితుండై తత్సమానసంపద నెదుర్కొనుటయు.

మ. హరియీరీతిని నాప్తబంధువులతో నాభీరకన్యాజనం
బులతో మంగళతూర్యరావములతో భూషావిశేషాంబరా
దులతో నప్పుడెదుర్కొనంగ నృపసుధాంధోరాజసూనుండు త
న్నిలయద్వారమునన్ గజంబుడిగి వందిశ్రేణి గీర్తింపఁగన్.

ఉ. పలుమఱు నారెలందొలఁగు బాయుమటందు సువర్ణవేత్రమం
డలమదలింప నంతికజనంబుల రత్నకిరీటహారకుం
డలకటకద్యుతుల్ నలుగడం బ్రసరింప నతండు వచ్చెను
త్కలిక వివాహమంగళపదార్థ పరిష్కరణైకవేదికిన్.

గీ. అంతట సువర్ణసూత్ర రత్నాంకసీతి, మధుమథను నాజ్ఞ నభిమన్యుఁ డధివసించె
నపుడు బొలుపొందెఁ గనుపండువగుచు జాత, రూపగిరిశృంగసంగతదుప్రియుఁడు బోలె

మ. అనఘామూల్య సువర్ణకుంభకుచయై ప్రాంచన్నిజాగ్రజ్జలో
చనయై మౌక్తికరంగవల్లి సముదంచద్దామయై సౌరభో
ద్ఘనకాలాగరుధూప ధూమకచబంధస్ఫీతయై యవ్వనూ
తనవైవాహిక వేది తెల్పె గృహపద్మాక్షీలీల నమ్మేటికిన్.

గీ. మానితాతనుగుచిరమా మహితమూర్తి, మామహితమూఁది పెండ్లికొమరునకు నభి
రామతనురూపజిత పుష్పతోమరునకు, భవ్యదధియుక్త మధుమధుపర్కమొసఁగె.

మ. ననవిలాకఁడు మదిన్వసించి బొమవింటన్ జక్కఁగా నెక్కఁన
ర్చు నిశాతాంబకపాళి నాచపలదృష్టుల్ పర్వగూలంకష
స్తనభారమ్మునఁ గొనుఁదివసదలన్ దస్వైలలామంబు వ
చ్చెనిజాంఘ్రి స్థగితాబ్జరాగమణి మంజీరారవంబొప్పగన్.

చ. అనుపమశర్వరీనీల నిచయద్యుతి మద్గృహరాజినుండి జీ
వనధరవర్గము న్వెడలి వచ్చినశంపయపోలెవచ్చె యి
ట్లనఘుసతీకరోన్నమితయైశశిరేఖ తదుత్సవావలో
కనజనలోచనోత్పల వికాసరమాప్రద యయ్యెనయ్యెడన్.

ఉ. కీరసువాణి నెన్నడుము కేసరికేసరియోనువిస్ఫుర
న్నీరజపత్రముల్వెలఁది నేత్రములంగన మైమెఱుంగు క్రొ
క్కారుమెఱుంగు పైదలి నిగారఁపుఁజూపులు మారుదూపులౌ
రౌర ! యటంచుఁ బెండ్లికొమరాలి నుతించిరి తత్సభాసదుల్.

చ. అకలుషమానసార్య రచితానుమతిం బరమానురక్తి మ
చ్చకితమృగేక్షణా తిలకజాలకముల్ తెరయెత్తి యమ్మహీ
పకుల శిరోవిభూషణము పైదలి డాయఁగఁదెచ్చె నంతనా
యకమణిమాననీయ నవహారలతన్ గడియించుచాప్పునన్.

చ. ఇనకరయుక్తి బంకజవశేక్షణపాణి సరోజమొప్పఁ జ
క్రినిభపయోధర ద్వితయరమ్య కరాంబురుహానుషక్తి న
య్యనకరి మించెసంగ ఘటియించెగురుండు సమంత్రికంబుగా
మనమతికౌతుకంబెసయ మాంగలికాంక ముదుత్కరద్వయిన్.

క. అలఘుతరభేరికా కా, హళము రజప్రభృతి జయజయధ్వను లెసఁగన్
నలుగడ మెలఁగు బుధజనం, బులు సుముహూర్తంబటంచుఁ బోరిఁబోరిఁ జెల్పన్.

మ. వనజశ్రీముఖపాణిపాదములతో వర్ధిష్ణు సంపద్విలా
సినియై పొల్పగు నాత్మకన్య సుమనస్స్నేహానుకూల ప్రవ
ర్తనుగా భూతనయ ప్రవర్ధనునిగాఁ దానాత్మనూహించి సొం
పున నమ్మేటికి ధారవోసె సుగుణాంభోరాశి రాముండొగిన్.

చ. సదమలచిత్తభూ విజయశంఖమునన్బిరు దూల్చినట్టుల
మ్మృదవతికంఠ దేశమున మంగసూత్రము గట్టెవేడ్క న
త్రిదశవరేణ్యహోతృఁ డురరీకృత పుణ్యపురంధ్రికావళీ
మృదులవివాహమంగళ పరిస్ఫుటగా నరమాతిలోలుఁడై.

మ. చకితైణేక్షణ జోనియాదలను సేసల్ జల్లుచో భూమి భృ
న్మకుటోద్యన్మణి బింబసంభమునఁ గన్యారత్నమాత్మేశు మ
స్తకమెక్కన్గనుఁగొంటిరే యన జగత్సంస్తుత్య మయ్యాశు మ
స్తకమెక్కన్ శశిరేఖ కొప్పునని కాంతల్బల్కి రత్యాధృతిన్.

ఉ. టెక్కునఁబోయ యంజలిపుటిన్ జిగిముత్తెపు సేసజల్ల స
మ్యక్కురువంశవర్ధనుని యాదలి నాతఁడు నట్లనింపఁగ నా
చొక్కపు ముత్తెముల్ దెలిపె సుందరిపాణి కచప్రదీప్తులన్
నెక్కొనిపద్మరాగ హరినీల మణిద్యుతి వైభవోన్నతిన్.

ఉ. ఇంతియు నవ్విభుండు వెలయింపఁగ లాజచయంబుతో బుధా
క్రాంతవివాహవేది యభిరమ్యమనూక్తవిధిప్రయుక్తి శ్రి
త్యంతవచోభినందితుఁడు హవ్యవహుండు బ్రహృష్టచిత్తుఁడై
యంతటనవ్వధూవరుల కారతులెత్తె శిఖాపరంపరన్.

ఉ. వెండియునాహుతిక్రియల వేమరుఁదృప్తిఘటింపనమ్మహా
త్ముండు శిఖాపరంపర సముజ్జ్వలుఁడాతఁడె ధూమజాలమొం
డొండ రథాంగవర్తుల పయోధరపైఁ బ్రసరించెఁ దత్తనూ
దండమిషంబునం బొదలుదాడిమవల్లికి దోహదంబనన్.

మ. అనఘోత్తుంగమహీధరోద్ధర పితృవ్యాంకస్థలీవాసవా
సనశోభాగధుర రత్నహారపటలీ సంసక్తినోగ్రావయో

జనమోర్చెన్ గోమఠాలటంచు బుధులెంచం బార్థసత్పుత్రుఁడో
య్యనఁ జేఁబూనినిజప్రియాంఘ్రి సనెకల్ హత్తించె హర్షంబునన్.

చ. తమతలపుల్ ఫలింప నలదంపతులంత వసిష్ఠమౌనిలో
కమణి కులాంగనన్ గనక కన్నియ కేల్ గవమోడ్చి మ్రొక్క-సు
త్తమగుణధన్య పుణ్యవనితామణి నన్ గరుణింపుమంచు లో
కముఁనఁబొగడ్త గాంచి చిరకాలము నైదువనై సుఖింపఁగన్.

సీ. కరముభక్తిహవాదిక క్రియాపరివర్త చరుసార భుక్తనిర్జరగణంబు
నభినవచ్ఛందనాది యథాహసత్కృతి కల్మనానాముసీశ్వరాళి
నిరుపమమణిగణాభరణాంబర పరిభృత్యుపచార కలననార్యోత్కరంబు
నభినందనీయమనోభీష్ట మృష్టాన్నసంతృప్తి బంధుప్రజాచయంబు
దనిపిసమ్మోదవశతఁదత్త్వప్రశస్త, దీపితాశీర్వచస్వార దీయమాన
సురమహీజనూన సమ్మిళితశోభనాక్షు, తములుదాల్చిరి మౌళిఁదత్పతియు సతియు.

చ. అరుదుగహేమరత్న రుచిరాంగద హారకిరీట మండలా
ద్యురుతరవస్తుజాలము గుణోదధికిన్ నలరాజరాజభూ
స్మరసమరూపశాలి కభిమన్యున కప్పుడు భౌమదానవ
ద్విరదమృగేందుఁడంత చదివించె సమంచిత కౌతుకంబునన్.

మ. జలజామిత్రుఁడు చంద్రికానవసుధా సారంబునం దిక్తటం
బుల నాలేపమొనర్చి స్వాన్వయ సముద్భూతాంచ దుర్వాహమం
గళకార్యంబునకై జనవ్రజము వకాక్షింప నస్తాద్రిడా
సిలసత్తేజముతో విభాకరుఁడు దోచెంబూర్వ గోత్రంబునన్.

చ. చతురహముల్ వివాహమహసంభ్రమ మీక్రియఁ జెల్లినన్ శత
క్రతుతనయాత్మజున్మనకుఁ గామినికబ్బలుఁ డబ్బురంబుగా
వితతనవీన రత్నరుచివిస్ఫురితో భరణాంశు కచ్ఛటల్
గుతుకముతో నొసంగెమదిలోఁ గలకోరిక తీరికెత్తఁగన్.

సీ. ఘనరత్నపుత్రికా కరగంధ తైలభాజన దీపికాప్రకాశంబుగాంచి
పుంజీకృతసువర్ణపంజరాంతరకీర జల్పితస్మరశాస్త్ర చర్చజదివి

చీనాంబరవితాన చిహ్నితపత్రిమా విశేషైకబంధ వైచిత్రిమెఱసి
జగతీప్రశస్త నిస్తంద్ర సామ్రాణికాగరు ధూపపరిమళస్ఫురణ నెనసి
వరలు కాంచన కేళినివాసమున లతాంతసంతాన విరచిత హంసతూలి
కామృదులశయ్యనాతనూకామనీయ, కాభిరాముఁడు జెందె చిత్తాబ్జమలర.

సీ. కర్ణతాటంక సంకీర్ణవజ్రప్రభల్ మృదుహాసచంద్రికా శ్రీలనెనయ
కుచకుంభ హరినీల రుచిరహారద్యుతుల్ నెఱిగొప్పుకప్పువన్నియలఁ బెనఁగఁ
గరకంకణనిషక్త కురువింద రుచిబృంద మధరారుణచ్ఛాయ నాశ్రయింప
దురముగూరిననవ్య దూర్వాంకురాంశువుల్ గాంచిగారుడరత్న కాంతిగడియ
లలితనృపసూతి సామ్రాజ్యలక్ష్మిఁబోలెఁ, జెలువఁదోతేగ వచ్చె నచ్చెలువపతికి
మున్న తనరాక నిజపదాంభోజఘటిత, రత్నకటకఝణంఝణారవము దెలుప.

చ. వెలదులు దోడితేర నరవిందముఖీమణివచ్చి లజ్జలో
నిరువుకొనంగ సంగజసనిద్ధశిలీముఖ పీడితాత్మయై
నిలయము జొచ్చె యందు హరినీలపురామొగరంబు మాటునం
బొలిచెఁ బయోధరాంత రసముద్యదిరమ్మద మాలికాకృతిని

~~క. అలనామణులాకరాకర~~. య్యొలనాగఁదొఱంగి వెన్కకేగిరి కార్యా
కలనాదంభంబునఁ, దమ్మలనాటిన కౌతుకంబు దైవారఁగన్.

శా. కేళీమందిరభిత్తికా విరచితాక్షీణాబ్జరాగస్ఫురీ
లాలావణ్యవిభూతిగాంచి యలబాలారత్న మాత్మాళికా
పాళీశంకఁ దప్రిపానతాస్యయయి కన్పట్టె న్మనఃపంకజా
తాళీఁ గాంగజశాతసాయక నికాయ శ్రేణిన్ సైపుచున్.

మ. పరిదూతార్థిజనాకనాకతటినీ పారీణ శైలేంద్ర భా
స్వగసుశ్లోక విపాకపాక దమనాంచద్వైభవామోద ని
ర్భగనిత్రాస విలోకలోక భయకృత్ప్రత్యర్థి భూపాలకో
త్కరవేశ్యాసకభీకభీకవిత మర్త్యత్రాణదీక్షాచణా.

చతుర్విధ. శ్రీదమ్యక్కీర్తి భండన, శూరావరమదవిదార సుస్థిరకరుణా
శ్రీరామనామకథనా, చారాసిరవవ్యసుగుణ జాలాభరణా.

స్రగ్విణి. సురాహారకీర్తి వచోవ్యక్తి దూతా
హీరాజారణక్షాత్రసుహృజ్జాల శిక్షా
కరాశీ రమాపుత్రిక శ్రీస్వరూపా
స్థిరాభూరికారుణ్య దృక్పోషితోర్వీ.

గద్య—ఇతి శ్రీశైలభ్రమరీమల్లిఖార్జున కరుణాకటాక్ష దీక్షాలబ్ధ సరస
సాహితీధౌరేయ యాత్రియగోత్ర పవిత్ర మంగళగిరి నరస
యామాత్యపౌత్ర తిమ్మయామాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందు
తృతీయాశ్వాసము.
సంపూర్ణము.

